

Köszölgálati protokoll

Egyetemi tankönyv

Olvasószekesztő által szerkesztett jegyzet

IV. Könyv

Hivatásrendek protokollja

Szerkesztő:

Dr. Bába Iván

Szerzők:

Ambrusz József

Besnyi Gábor

Dr. Hegedűs Judit

Horváth Attila

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM, BUDAPEST

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-program és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében készült el és jelent meg.

Szerkesztő:

Dr. Bába Iván

Szerzők:

Ambrusz József
Besnyi Gábor
Dr. Hegedűs Judit
Horváth Attila

Szakmai lektor:

Dr. Gyurcsík Iván

Olvasószerkesztő:

Kiss Eszter

A kézirat lezárásának dátuma:

2018. május 25.

Kiadja:

© NKE, 2018.

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert
dékán

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

ELŐSZÓ

In memoriam Back András

A protokollról sok mendemonda és téveszme kering a magyar köztudatban. Egyesek véleménye szerint az egész nem más, mint fölösleges körülményeskedés, mások véleménye szerint pedig elavult szokások és cirkalmas ceremóniák tárháza.

E könyv szerzői – a magyar felsőoktatás történetében először – arra tesznek kísérletet, hogy a protokolláris ismereteket mint tudás- és műveltségelemeket, valamint a protokollt mint a közigazgatásban és a társadalmi kapcsolatok területén dolgozók számára nélkülözhetetlen szaktudást megmutassák, befogadható, megtanulható formába öntsék. A könyv szerzői valamennyien szakterületük ismert jeles képviselői. Részt vettek a kedves kollégánk, néhai Back András tanár úr által kezdeményezett, és az induláskor általa vezetett Közzolgálati protokoll című szakirányú továbbképzésen – előadó tanárokként. Amit e tankönyvben közölnek, az elméleti tudásukat és gyakorlati tapasztalataikat tükrözi.

E viszonylag terjedelmes tankönyv szerkezete a minél jobb érthetőséget és kezelhetőséget szolgálja. Kézikönyv, mely folyamatosan is olvasható, de egyes fejezetei és tanulmányai önmagukban is kerek és átfogó ismeretanyagot nyújtanak az olvasónak.

A könyv első fejezete általános bevezetés a magyar államszerkezet, a nemzetközi jog, illetve a nemzeti, állami szimbólumok és az országkép egyes kérdéseinek tanulmányozásába. A második rész a protokoll és az etikett társadalmi vonatkozásaival, a viselkedéssel, az öltözködéssel, az étkezéssel és az érintkezéssel foglalkozik. Az Olvasó a további három részben találja meg a közzolgálati és közigazgatási szakanyagot – az államigazgatási rendezvényszervezéstől az államfői protokollon át az egyházi protokollig. Az öt részen belül az egyes fejezetek önmagukban kerek tematikus egészet alkotnak, vagyis egy-egy fejezet elolvasása önmagában is segítséget nyújthat valamilyen feladat megoldásában – akár a leírt helyzeteket analógiásan értelmezve is. Ebből következően az írások néhány kisebb részletben átfedéseket tartalmaznak. Több helyen is szerepel a megszólítás kérdésköre, megtalálható a rendezvénytípusok leírása, a rangsor, vagy az érintkezési formák áttekintése. Az átfedések nem szerkesztői hanyagság következményei, hanem annak tudatosítása, hogy a protokoll bizonyos kérdései különböző összefüggésekben, más-más kontextusban is megjelenhetnek a leírásokban és a mindennapi gyakorlatban.

A protokoll nem csupán a jó modor és a jó ízlés tudománya, hanem igazgatási szakterület. Az uralkodók, államfők, vezető politikusok, közigazgatási tisztségviselők, egyházi méltóságok érintkezésének módozatai évezredek során csiszolódtak és alakultak. A protokoll a magas szintű hivatalos érintkezés állandó, rendkívül lassan változó, alig-alig módosuló forma- és szabályrendszere. Ismerete mindenki számára kötelező, aki az állami, közigazgatási, politikai, egyházi vagy egyéb intézményközi kapcsolatokkal foglalkozik. Szabályainak nem ismerése vagy be nem tartása súlyos – korántsem csak esztétikai vagy erkölcsi – következményekkel járhat. Követése kötelező és elkerülhetetlen, szabályai kötöttek, rögtönzésre csekély lehetőséget adnak. A protokoll szabályainak szakszerű alkalmazása hozzájárul a magyar közzolgálat és közigazgatás színvonalának emeléséhez. Tankönyvünk ezt kívánja elősegíteni.

Bába Iván – Borbás Beatrix

TARTALOM

I. Rendezvény szervezés a Honvédelmi Minisztériumban.....	6
1.1. Rendezvények a hivatalban	6
1.1.1. Egyéni látogatások, kihallgatások.....	10
1.1.2. Hivatalos személyek látogatásai, kihallgatások.....	10
1.1.3. Beiktatások, a hivatal elfoglalása, kinevezések	13
1.1.4. Felső vezető látogatása.....	15
1.1.5. Melléklet	17
1.2. Költségvetési, pénzügyi, gazdálkodási kérdések.....	21
1.2.1. Szabályozói háttér	21
1.2.2. Költségvetési gazdálkodás	22
1.2.3. Rendezvények költségvetése.....	25
II. A Magyar Honvédség protokolláris feladatai.....	35
2.1. A Magyar Honvédség meghatározása, felépítése, szervezete	35
2.2. A katonai részvétel igénylésének szabályai.....	35
2.3. Katonai alapismeretek	35
2.3.1. Az eskü.....	35
2.3.2. Az állománycsoportok, a rendfokozati csoportok és a rendfokozatok	37
2.3.3. Katonai alakzatok.....	38
2.3.4. Egyenruházat.....	39
2.4. Alaki fogások fegyverrel, koszorúval, történelmi zászlóval	39
2.5. Történelmi zászlók, egyenruházat, trikolor felépítése, története	45
2.5.1. A történelmi zászlósr	45
2.5.2. A trikolor felépítése	57
2.6. Állami vezetők katonai tiszteletadással történő fogadtatása	59
2.7. Nemzeti ünnepek, állami ünnep, nemzeti emléknapok, gyásznapi katonai szemszögből.....	59
2.7.1. Nemzeti ünnepek	59
2.7.2. Állami ünnep.....	62
2.8. Koszorúadások, emlékműavatások végrehajtása katonai részvétellel	65
2.9. Kegyeleti feladatok ellátása	66
2.10. Katonai, katonazenekari bemutatók	67
III. Rendészeti etikett és protokoll	68
3.1. A szervezeten belüli kommunikáció előírt rendje	68
3.2. Megjelenés, öltözködés, ápoltság	71
3.3. Rendezvények, ünnepségek.....	72
3.4. Összegzés.....	73
3.5. Felhasznált irodalom.....	76
IV. A katasztrófavédelem.....	77
4.1. A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet kialakulása	77
4.2. A katasztrófavédelem nemzetközi feladatainak irányítási rendje	79
4.3. A nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás és katasztrófa-segítéskérés általános szabályai	80
4.3.1. A nemzetközi segítségnyújtásra jóváhagyott előirányzat felhasználásának rendje	81
4.3.2. A nemzetközi segítségnyújtásban való részvétel különös szabályai	81
4.4. Két- és többoldalú kapcsolatok.....	82
4.4.1. Szomszédos és más országok.....	82
4.4.2. A visegrádi együttműködés.....	82
4.4.3. A délkelet-európai katasztrófa-megelőzési és felkészülési kezdeményezés.....	83
4.4.4. A nemzetközi tűzoltószövetség (CTIF)	83

4.4.5. Az európai unió tűzoltótisztjeit tömörítő szervezetek szövetsége (FEU)	84
4.4.6. Multilaterális kapcsolatok	84
4.5. Az EU polgári védelmi rendszere (EU polgári védelmi mechanizmus)	84
4.5.1. Az uniós polgári védelmi mechanizmus jellemzői	85
4.5.2. Az uniós polgári védelmi mechanizmus fő elemei	85
4.5.3. Az uniós katasztrófavédelmi főigazgatók találkozója	88
4.6. Az ENSZ kapcsolatok	88
4.6.1. Az ENSZ humanitárius ügyek koordinációs hivatala (UN OCHA)	88
4.6.2. Nemzetközi kutató-mentő tanácsadó csoport (INSARAG)	89
4.6.3. ENSZ INSARAG minősítés	89
4.6.4. ENSZ katasztrófa-kárfelmérés (UNDAC)	89
4.6.5. Az ENSZ európai gazdasági bizottsága ipari balesetek országhatáron túli hatásairól szóló egyezmény magyarországi végrehajtásáról	90
4.7. NATO kapcsolatok	90
4.8. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek nemzetközi kapcsolattartásának rendje	91
4.8.1. Kiutazás és vendégfogadás	92
4.8.2. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek tagjainak alaki vonatkozásai	92
4.8.3. Kiutazások és fogadások rendje	93
4.8.4. Előzetes tárgyalási terv, jelentés (fogadási jelentés, úti jelentés)	93
4.8.5. A tartós külszolgálatot ellátó szakdiplomata feladatai	94
4.9. Befejezés	94
4.10. Felhasznált irodalom	95

Horváth Attila

I. RENDEZVÉNYSZERVEZÉS A HONVÉDELMI MINISZTERIUMBAN

1.1. Rendezvények a hivatalban

Hivatásos katonaként hosszú időt töltöttem a Honvédelmi Minisztérium (a továbbiakban: HM) nemzetközi protokollal és rendezvényszervezéssel foglalkozó szervezeteinél, illetve a HM miniszteri kabinetnél.

A protokoll területén különféle beosztásokban szolgáltam és a több évtizedes katonai szolgálatom során szerzett tapasztalataimra alapozva a Honvédelmi Minisztériumnál – mint államigazgatási szervnél – a mindennapokban megjelenő és a gyakorlatban alkalmazott rendezvénytípusok áttekintésében szeretnék a Nemzeti Közszerológiai Egyetem oktatási jegyzetében a hallgatók a segítségére lenni.

Mit is értünk rendezvény alatt?

Rendezvénynek nevezünk minden olyan szervezett eseményt, amely az egyének, csoportok, szervezetek, nemzetek közötti kapcsolatok létesítését és azok fenntartását szolgálja. A rendezvények az ember társadalmi kapcsolatainak alapvető együttműködési formái közé tartoznak.

Másképpen megfogalmazva rendezvénynek nevezzük azokat a hivatalos vagy társadalmi összejöveleket, találkozókat, amelyek a nevükben megfogalmazott feladatok mellett széleskörű lehetőséget biztosítanak bármilyen célszerű kapcsolat létrehozására, a legkülönbözőbb témák megtárgyalására, ügyek elvi vagy gyakorlati intézésére és bármilyen eszmecserére.

Talán időnként észre sem vesszük, de a mindennapi életünkben, a családjunkban, a munkahelyi környezetünkben mi is gyakran „amatőr rendezvényszervezőkké” válhatunk – és talán válunk is. Gondoljunk csak arra, amikor a családban valamilyen eseményt (például: gyermek születése, gyermekünk, szülőnk, nagyszülőnk születésnapja, egyházi vonatkozású esemény, esküvő, házassági évforduló, tanulmányok befejezése, diplomaátadó, kegyeleti szertartás, családi, baráti, munkatársi összejövetel, bel- és külföldi utazás stb.) mi magunk szervezünk meg. Ezeknek a rendezvényeknek, illetve a rendezvények szervezésének is van logikai menete, forgatókönyve, amely alapján a szervezési munka, a különféle egyeztetések lezajlanak (például: a meghívandó személyek, a meghívó külalakja és tartalma, az esetleges rendezvényhelyszín kiválasztása, a helyszín berendezése, a dekoráció, a ruhabérlés, autó, hintó, hajó, autóbusz esetleg repülő eszköz bérlése, az étkezés menüje és az italok, konzultáció az egyház képviselőjével, különféle hatósági engedélyek megkérése stb.).

A fenti események is a rendezvények fogalmkörébe tartoznak, de ezek természetesen még nem viselik a „hivatali rendezvények” elnevezést. A rendezvény nem ott kezdődik, ahol azok hivatalos megfogalmazása. A hivatalokban, minisztériumok osztályain, főosztályain [például: a Honvéd Vezérkar (a továbbiakban: HVK) csoportfőnökségein, a Magyar Honvédség (a továbbiakban: MH) katonai szervezeteinek a parancsnokságain] dolgozóknál gyakran nem is tudatosodik a rendezvényszervezés ténye, amikor kisebb találkozókat, egyeztető megbeszéléseket, koordinációs értekezleteket hívnak össze. Az adott szervezet vezetője mellett tevékenykedő titkárság (titkárságvezető), de lehet, hogy „csak” egy titkárnő – vagy mai elnevezéssel „menedzserasszisztens” – ezeket a megbeszéléseket, értekezleteket rutinszerűen, gondosan előkészíti és szinte észrevétlenül, zökkenőmentesen vezényli le. Szükség esetén

naponta több hasonló találkozó megszervezésére is sor kerülhet, amelyek beleillenek a rendezvényszervezés fogalomkörébe.

Indokolt, hogy az államigazgatásban és annak különböző területein is szolgáljanak a protokollhoz és a rendezvényszervezéshez magas szinten értő, felkészült szakemberek, akik szakmai felkészültségük és tapasztalataik, továbbá megjelenésük és emberi tulajdonságaik alapján nagymértékben segítik a minisztériumok, hivatalok, bíróságok és önkormányzatok vezetőinek protokolláris szakmai kiszolgálását, tudásukkal hozzájárulnak szervezetük rendezvényszervezési feladatainak sikeres végrehajtásához is.

A protokollban és a rendezvényszervezésben megfogalmazott és alkalmazott általános érvényű szabályok a különböző minisztériumok és hivatalok vonatkozásában jelentősen nem különböznek, de az egyes minisztériumok, hivatalok vezetői által megfogalmazott és képviselt elvárásokban lehetnek eltérések. Ezekkel a minisztériumok, hivatalok protokollal és rendezvényszervezéssel foglalkozó osztályai, főosztályai, igazgatóságai, illetve azok vezetői tisztában vannak és az elvárásoknak megfelelően szervezik és irányítják a szakterületeiken dolgozó szakembereik szakmai tevékenységét.

A HM integrált minisztérium. Ez azt jelenti, hogy a honvédelmi miniszter irányítása alatt működik a teljes minisztérium. A minisztériumon belül két nagy területet különböztetünk meg:

1. a közigazgatási blokkot, amelyet a HM közigazgatási államtitkár (továbbiakban: HM KÁT) irányít
2. a katonai blokkot, amelyet a honvéd vezérkar főnöke (a továbbiakban: HVKF) irányít.

A fent leírtak alapján a HM-ben és a HVK-nál a protokoll és a rendezvényszervezés vonatkozásában markáns különbségekről nem beszélhetünk. Mindkét területen a katonai protokoll elvárásai a mérvadók. Ez azt jelenti, hogy a minisztériumi főosztályoknál, hivataloknál és a HVK csoportfőnökségeinél, az MH alakulatainál az egységes katonai protokoll elvei érvényesülnek. Mivel hazánk a NATO tagja, a szakmai tevékenység során figyelembe kell vennünk a NATO protokolláris elvárásait.

A HM, a HVK és az MH által szervezett rendezvények mellett a nemzeti és állami ünnepek, valamint a kiemelt fontosságú állami rendezvények alkalmával is fontos szerepet tölt be az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár szervezeti állományában lévő MH 32. Nemzeti Honvéd Díszegység. Ebből az egységből kerülnek ki a Koronaőrök, a Díszászlóalj katonái és a Palotaőrök. A Díszászlóalj katonái működnek közre azokon a protokolláris rendezvényeken, amelyeken kötelező a díszelgő katonák jelenléte.

Ilyen alkalmak többek között:

- állam- és kormányfők fogadása katonai tiszteletadással;
- állami és katonai temetések;
- ünnepélyes koszorúzások;
- delegációk érkezésekor katonai fogadtatás, díszsorfal biztosítása;
- tevékenység díszőrként a fogadások, tárgyalások, ünnepségek, rendezvények helyszínén stb.

A katonai ceremóniákkal és a katonai díszelgéssel kapcsolatos részletek bővebb tárgyalásával a jegyzet későbbi fejezeteiben fogunk találkozni.

Ebben a fejezetben szeretnék említést tenni néhány, a HM-ben és az MH-ban a rendezvények szervezése, előkészítése és a gyakorlati végrehajtás során alkalmazott és „bevált” eljárási módról. Ezeknek a figyelembe vételével és az adott szervezet, intézmény vezetőjének igényei alapján történő alkalmazásával a munkánk során sikeresek lehetünk. Néhány praktikus ötlet és gyakorlati tanács alkalmazásával a sikerünket fokozhatjuk.

Az állami és közigazgatási szerv, hivatal által szervezett rendezvény, hivatalos delegáció fogadása, programjának megszervezése alkalmat nyújt a vendégeknek arra, hogy következtetéseket vonjanak le a vendéglátó szervezetről, hivatalról. Ezek a következtetések érvényesek lehetnek mindazokra a szervezetekre is, amelyek rendezvényeket (konferenciákat, bilaterális vagy multilaterális találkozokat, kulturális és sportrendezvényeket) szerveznek. A rendezvények minősítik a szervezetet és fő jellegzetességeit tükrözik. Hasznos, ha a szervezők felvonultatják a szervezet jelképeit, bemutatják esetleges hagyományait és ezeket ötvözik az intézmény vezetőjének egyéni igényeivel, ezzel teremtve harmóniát a célszerűség, a protokolláris elvárások és az egyéni igények hármában.

A Honvédelmi Minisztériumban a rendezvényszervezési és delegációbiztosítási feladat a jogi és a technikai háttér egyidejű megléte esetén hajtható végre, ami:

- HM utasítás, amely részletesen szabályozza a nemzetközi és a hazai katonai együttműködéssel összefüggő egyes protokolláris és vendéglátási kérdéseket,
- a rendezvényre, delegációra jóváhagyott költségvetési előirányzat,
- protokoll lista.

A beosztások és a rendfokozatok a HM és az MH szervezeteinél, az alárendelt szervezeteknél és a katonai alakulatoknál meghatározó jelentőséggel bír.

A különféle rendezvények alkalmával a szervezőknek kiemelt figyelmet célszerű fordítani az öltözködéssel kapcsolatos kérdések tisztázására. Katonák részére az „Öltözködési utasítás” határozza meg, hogy a különféle katonai és civil rendezvényeken az egyenruhák milyen változatában kell megjeleníteni.

Rendezvények a hivatalban:

- állami, nemzeti ünnepek;
- szervezeti ünnepek (például honvédelem napja, fegyvernemi napok);
- aláírási ceremóniák;
- vezetői beiktatási vagy búcsúztatási rendezvények;
- elismerés-átadási ünnepségek;
- tábornoki kinevezések, tábornoki előléptetések;
- tájékoztató, feladatszabó rendezvények, hivatali rendezvények.
- Hivatalhoz kapcsolódó ceremóniák: koszorúzás, nemzeti lobogó felvonása, fogadtatás katonai tiszteletadással, kegyeleti rendezvények.
- Delegációk fogadása.

A hivatali rendezvény előkészítésének folyamata:

- döntés a rendezvény végrehajtásáról;
- a várható résztvevői létszám meghatározása;
- kulturális program megtervezése;
- sajtónyilvánosság;
- előzetes elgondolás és költségvetés elkészítése és elfogadtatása;
- a helyszín lefoglalás;
- a meghívotti névsor összeállítása, a résztvevők létszámának pontosítása;
- meghívók elkészítése és kiküldése, a résztvevők tájékoztatása;
- a visszajelzések fogadása;
- narrátor kijelölése;
- a rendezvény helyszínének bejárása;

- egyeztetés a szakfeladatok végrehajtóival (például hangosítók, catering, teremberendezők stb.)
- takarítás,
- teremberendezés:
 - a meghívottak és a résztvevők állnak vagy ülnek (székek),
 - az elnökség áll vagy ül (székek, asztal).
 - van-e elnökségi asztal (víz az asztalon, névtáblák), vagy az első sorban ülnek,
 - ültetési rend (elnökségnek, vendégeknek, szükség esetén a résztvevőknek),
 - pulpitus a beszédekhez,
 - hangosítás, projektor, kontroll monitor (beszédmondó, narrátor, kulturális programhoz),
 - dekorációk (zászlók, virág az elnökségi asztalon, virág más formában például elválasztó tuja, plakátok, roll-upok stb.),
 - a narrátor szövegének pontosítása (ki vesz részt, kit kell köszönteni, pontos titulus és név),
- készenlét.

A hivatali rendezvény lefolyása:

- a meghívottak és a résztvevők érkezése, fogadása,
- tájékoztatás és kísérés,
- a vendégek helyre vezetése, a résztvevők elhelyezkedése,
- az elnökség bevonulása,
- *Himnusz*,
- beszédek,
- elismerések átadása (opcionális),
- kulturális program (opcionális).
- *Szózat*,
- a rendezvény vége.

Hivatali rendezvények elengedhetetlen része a Himnusz mint nyitó mozzanat, és a Szózat mint befejezés.

A rendezvény lebonyolításához nélkülözhetetlen egy jól felkészült narrátor közreműködése, aki megfelelő orgánummal rendelkezik, ismeri a rendezvény pontos lefolyását, mozzanatait és résztvevőit.

Kapcsolódó rendezvények, amelyek a hivatali rendezvényeket követhetik:

- pezsgős koccintás,
- állófogadás,
- sajtórendezvények.

Gyakorlati tanácsok

- Mindig pontosítani kell a külön köszöntendő vendégek és résztvevők nevét és beosztását.
- Az elnökségi asztal terítójének el kell takarnia az asztalnál ülők lábát.
- Legyen víz bekészítve a beszédekhez és a narrátornak.
- A sajtó képviselőinek a jelenléte nem megengedett olyan rendezvényeken, ahol étkeznek a vendégek (például állófogadás).
- A pezsgős koccintás sajtónyilvános (ez nem azonos az alkoholfogyasztással).
- Ha van állófogadás, figyelembe kell venni az esetleges étkezési megkötéseket.

- Ha van vetített előadás, hasznos lehet a kontrollmonitor.
- Ha zászlókat használunk, figyeljünk a megfelelő sorrendre!

1.1.1. Egyéni látogatások, kihallgatások

A közszolgálati és a katonai protokollban és rendezvényszervezésben gyakran előfordul ez a két, általában a minisztériumi politikai és katonai vezető (a honvédelmi miniszter illetve a honvéd vezérkari főnök, illetve helyetteseik) között létrejövő találkozó. A vezetők hivatalos helyetteseit a beosztásuk feltüntetésével a HM Szervezeti Működési Szabályzatában szerepeltetni szükséges. A szervezetszerű helyettesek részére is biztosítottak ezek a találkozók. Az ilyen jellegű találkozókról az adott minisztériumi vagy katonai vezetőnek a minisztert vagy a honvéd vezérkar főnökét tájékoztatni kell, a látogatásról, illetve a kihallgatásról feljegyzést kell készíteni és azt a vezető részére fel kell terjeszteni.

Az ilyen jellegű találkozók alkalmával – ha másként nem rendelkezik a vezető (katonák esetében: előljáró) – a protokoll szabályait figyelembe kell venni. Az érkező személyt, személyeket a vendéglátó protokollosa (titkárságvezetője vagy segédtisztje) fogadja és kíséri a vezető irodájához, ahol megtörténik a személyes találkozás, a bemutatkozás és az invitálás. Jelen van (és jelen lehet) a vendéglátó és vendége (titkárságvezető, szakértő, tolmács). A fogadó fél irodájában történő elhelyezkedést követően kávé, tea és ásványvíz kínálására kerül sor. A megbeszélésen elhangzottakról – vezetői döntés esetén – feljegyzést készítenek. A látogatást követően a felek elköszönnek egymástól, majd a protokollós a vendéget kikíséri. Az ilyen jellegű találkozók időtartama maximum 30 perc.

Az egyéni látogatásoknak ismerjük egy másik formáját is, az úgynevezett nem hivatalos látogatást. A mindennapi gyakorlatban erre is van példa.

A honvéd vezérkar főnöke nem hivatalos látogatásra hívta meg Magyarországra korábbi partnerét, egy szomszédos ország vezérkari főnökét és feleségét, aki idővel az ország védelmi minisztere lett. Ez az egyéni látogatás a katonai protokoll szabályai szerint valósult meg. A protokoll képviselője a közúti határátkelőhelyen várta a vendégeket. A vendégek fogadását és a részükre biztosított gépjárműbe történő átszállást követően a szálláshelyre hajtottak. A vendég házaspárt egy honvédségi üdülőben fogadta a vendéglátó és házastársa. A kétnaposra tervezett program tartalmazta a négyszemközti megbeszélést, a hivatalos ebédet, a hölgyek részére szervezett programot és az esti közös kulturális programot. Erre a találkozóra is készült költségvetés és programterv. A kiadásokat mérsékelte az a tény, hogy a program jelentős része a honvédségi üdülőben valósult meg.

A kihallgatásoknak két módját különböztetjük meg:

- a.) amikor a szervezet vezetője (katonák esetében: előljáró) rendeli magához egy adott terület irányításával megbízott beosztottját (alárendeltjét),
- b.) a beosztott (alárendelt) kér időpontot és kíván hivatali (szolgálati) vagy magánügyben hivatalosan találkozni a szervezet vezetőjével (előljárójával).

Az ilyen jellegű találkozók során a vezetők (előljárók) – az esetek túlnyomó részében – mellőzik a protokolláris szabályokat. Ilyenkor inkább az alá- és fölérendeltség szabályai érvényesülnek.

1.1.2. Hivatalos személyek látogatásai, kihallgatások

A katonai protokollban (is) kiemelt figyelmet szentelünk a hivatalos vagy társadalmi alkalmak esetén a társadalmi rendszer vagy az általános társadalmi ítélet alapján megkülönböztetett személyek helyének, mozgásának, rangsorának.

Fontos pontosan meghatározni, kit, illetve kiket is nevezünk hivatalos személynek, személyeknek. A fogalom tisztázása segítheti a protokollal foglalkozó szakemberek munkáját.

Hivatalos személyeknek, azokat a – mindenkor büntető jogszabályokban tételesen meghatározott kategóriákba tartozó – személyeket nevezzük, akiket a törvény kiemelt védelemben kíván részesíteni, ugyanakkor fokozott felelősséggel terhel.

A Btk. 459. § (1) bekezdésének 11. pontja szabályozza a **hivatalos személy**, és a 13. pontja a **külföldi hivatalos személy** fogalmát. A hivatalos személy egyes törvényi tényállásokban, mint speciális passzív alany vagy mint speciális elkövető szerepel, ezért fontos, hogy a Btk. pontosan meghatározza a fogalmát.

Hivatalos személy:

- a köztársasági elnök,
- a miniszterelnök,
- az Országgyűlés elnöke,
- az országgyűlési képviselő és a Magyarországon megválasztott európai parlamenti képviselő,
- az alkotmánybíró,
- a miniszter, az államtitkár, a közigazgatási államtitkár, a helyettes államtitkár és a kormány megbízott,
- a bíró, az ügyész és a választott bíró,
- az alapvető jogok biztosa és helyettese,
- a közjegyző és a közjegyző-helyettes,
- az önálló bírósági végrehajtó, az önálló bírósági végrehajtó-helyettes és a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtó jelölt,
- a helyi önkormányzati és a nemzetiségi önkormányzati képviselő-testület tagja,
- a Magyar Honvédség állományilletékes parancsnoka és az úszólétesítmény vagy a légi jármű parancsnoka, ha a nyomozó hatóságra vonatkozó rendelkezések alkalmazására jogosult,
- az Alkotmánybíróságnál, a Köztársasági Elnök Hivatalánál, az Országgyűlés Hivatalánál, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalánál, a Magyar Nemzeti Banknál, az Állami Számvevőszéknél, bíróságnál, ügyészségnél, minisztériumnál, autonóm államigazgatási szervnél, kormányhivatalnál, központi hivatalnál, önálló szabályozó szervnél, rendvédelmi szervnél, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatnál, az Országgyűlési Őrségnél, fővárosi vagy megyei kormányhivatalnál, önkormányzati igazgatási szervnél, megyei intézményfenntartó központnál vagy köztestületnél közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik,
- a választási bizottság tagja.

Külföldi hivatalos személy

- a külföldi államban jogalkotási, igazságszolgáltatási, közigazgatási, vagy büntetőügyi feladatot ellátó személy,
- nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezetnél szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szervezet rendeltetésszerű működéséhez tartozik,
- nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezet közgyűlésébe, testületébe megválasztott személy, ideértve a külföldön megválasztott európai parlamenti képviselőt is,
- Magyarország területén, illetőleg állampolgárai felett joghatósággal rendelkező nemzetközi bíróság tagja, a nemzetközi bíróságnál szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a bíróság rendeltetésszerű működéséhez tartozik.

A katonai protokoll szempontjából a hivatalos látogatások vonatkozásában kétféle esetet különböztetünk meg:

1. a látogató vendég a honvédelmi miniszterhez érkezik,
2. a látogató vendég a honvéd vezérkar főnökéhez érkezik.

Amikor a fenti két személyhez érkezik a vendég, minden esetben katonai tiszteletadással történik a fogadtatás. Volt már példa arra is – az adott szintű vezető rendelkezésének megfelelően –, hogy csökkentett mértékű katonai ceremóniával (például: dízsorfal) vagy a díszelgő katonák mellőzésével fogadtuk a vendéget.

Abban az esetben, ha a vendég a miniszter vendége és Budapestre érkezik, a honvédelmi miniszter a Honvédelmi Minisztérium I. számú objektuma (V. kerület, Balaton u. 7-11.) előtt fogadja a vendégét. Amennyiben van kirendelt tolmács, ő folyamatosan a vendéglátó mellett tartózkodik.

A fogadtatás és a delegációk tagjainak kölcsönös bemutatása után a felek a protokollmunkatársak kíséretében a megbeszélésre előkészített (ásványvíz, poharak tálcán az asztalon; ültetők, mappák és tollak az asztalra kihelyezve; szimbolikus ajándék előkészítve) miniszteri tárgyalóba mennek, ahol a felszolgálók kávéval, teával kínálják a vendégeket. A HM-ben az a gyakorlat, hogy a minisztérium fényképésze a vendég érkezésétől a tárgyalások megkezdéséig jelen lehet és „dolgozik”. A tárgyalás befejezése előtt a protokollós intézkedik, hogy a kölcsönös ajándékozáskor a fotós ismét legyen jelen.

A tárgyalást követően a felek az előkészített Sajtószobába (ez a miniszteri tárgyaló mellett van) sétálnak át, ahol a kommunikációs szakember szakmai irányításával elkezdődik a sajtótájékoztató.

A sajtótájékoztató után a vendéglátó elköszön a vendégétől és a delegáció tagjaitól. A protokoll munkatársai lekísérik a delegáció tagjait a főbejáratához, gépjárműbe szállnak és a program szerinti következő helyszínre hajtanak.

Előfordulhat, hogy határ menti hivatalos védelmi miniszteri találkozóra kerül sor egy szomszédos ország védelmi miniszterével. Ebben az esetben a találkozó helyszínén kerül sor az ünnepélyes fogadtatásra, majd azt követően a hivatalos programra.

A fentiekben említett határ menti találkozóra, amely évi rendszerességgel ismétlődik, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Hejce az egyik példa.

2006. január 19-én a Hejce melletti Borsó-hegyen történt az a repülőgép-katasztrófa, amelynek során egy szlovák An-24-es katonai szállítógép 43 utasa közül 42 életét vesztette. A gép Pristinából tartott Kassa felé, egy békefenntartó alakulat tagjait szállította.

A katasztrófa 10. évfordulóján (2016. január 19-én) a kegyeleti megemlékezésen jelen volt a két ország köztársasági elnöke és honvédelmi minisztere is.

A megemlékezést követően magas szintű kétoldali megbeszélésre került sor.

A kétoldali tárgyalás előkészítéséért a Köztársasági Elnöki Hivatal irányítása mellett a Külgazdasági és Külügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium volt a felelős.

A kegyeleti rendezvény teljes körű szervezést az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár egyik igazgatósága, a Protokoll Delegációs és Rendezvénybiztosító Igazgatóság végezte.

Amennyiben a vendég a vezérkari főnök vendége és Budapestre érkezik, a katonai fogadtatásra a Honvédelmi Minisztérium II. számú objektumában (XIII. kerület, Lehel út 35.) kerül sor. Amennyiben van kirendelt tolmács, ő folyamatosan a vendéglátó mellett tartózkodik.

A felek közötti hivatalos találkozó menete jelentős mértékben nem tér el a miniszter hivatalos vendégfogadási forgatókönyvétől.

1.1.3. Beiktatások, a hivatal elfoglalása, kinevezések

A közigazgatásban lévő szervezeteknél a vezetők beiktatása során nagy különbségeket nem fedezhetünk fel. Természetesen lehetnek olyan egyedi szabályok és forgatókönyvek, amelyek – a személyi változást követően – megszabják az új vezető (miniszter, államtitkár, kormányhivatal-vezető) beiktatásának, hivatala elfoglalásának menetét.

A Honvédelmi Minisztériumban és a Magyar Honvédségnél a magas szintű vezetőváltás (honvédelmi miniszter, honvéd vezérkar főnöke, katonai szervezetek és alakulatok parancsnokának váltása) alkalmával állománygyűlés összehívására kerül sor. Az ilyen jellegű központi rendezvényeken a katonai ünnepek során is alkalmazott szigorú szabályok és előírások betartásával tervezik meg és hajtják végre a feladatot.

A beiktatásra kerülő vezető dönt arról – természetesen a környezetében lévő protokoll szakemberek javaslatát is figyelembe véve –, hogy kik legyenek azok a személyek, akik a rendezvényre meghívást kapjanak. A meghívásra tervezett személyekből fog összeállni a „meghívotti lista”. Ennek az összeállítása komoly, minden részletre kiterjedő és igen nagy figyelmet igénylő feladat. A meghívotti listát célszerű a protokoll szakembernek elkészítenie és javasolt a meghívó személlyel jóváhagyatnia.

Egy példával szeretném illusztrálni, hogy a Magyar Honvédségnél egy katonai vezető, esetünkben egy laktanya parancsnoki beosztásának ünnepélyes átadása-átvétele hogyan is zajlik, milyen mozzanatai vannak.

Esetünkben egy olyan honvédségi szervezetről van szó, amelyik közvetlenül a honvéd vezérkar főnökének alárendeltségében látja el a feladatát, ezért a katonai szervezet közvetlen előjárója a HVKF.

- a.) A protokolltízt elkészíti a parancsnoki beosztás ünnepélyes átadásának-átvételének „Levezetési tervét” (forgatókönyvét). A Levezetési terv a rendezvény minden mozzanatát tartalmazza. (A jól elkészített terv nemcsak a vezetőknek jelent komoly segítséget, hanem a végrehajtó állomány tagjainak is!)
- b.) A régi és az új – az átadó és az átvevő – parancsnok által közösen elkészített meghívotti listát jóváhagyás céljából fel kell terjeszteni a HVKF részére. Előfordulhat, hogy a felterjesztést javítás nélkül elfogadja, vagy kiegészíti.
- c.) A jóváhagyást követően készülhetnek a meghívó levelek, illetve a meghívók.

- d.) A meghívókkal párhuzamosan a két parancsnokra vonatkozó, úgynevezett „személyügyi parancsokat” is el kell készíteni. Ezt a feladatot az illetékes személyügyi szervezet végzi el.
- e.) Következik a rendezvény helyszínének kiválasztása, előkészítése, berendezése (elnökségi asztal, székek, pulpitus, kiegészítő asztal az ajándékoknak, stb.).
- f.) Ezt követi a technikai eszközök, protokollkellékek biztosítása (hangosítás, mikrofonok, mikroportok, ültetők, ajándékok).
- g.) Külön feladat a csapatzászló biztosítása. Az ilyen jellegű események alkalmával a beosztásától búcsúzó parancsnok a csapatzászlót átadja az új parancsnoknak, aki erőteljesen meglengeti azt.
- h.) Az érkező fővendég beosztásának megfelelő díszalegység biztosítása (díszőrök, zenekar).
- i.) VIP (fogadó) büfé.
- j.) Egészségügyi biztosítás.
- k.) A fogadás helyszínének kijelölése, catering szolgáltatás megrendelése.
- l.) Ajándék biztosítása az átadó parancsnok részére.
- m.) Virágcsokor mindkét parancsnok házastársának (partnerének). Az ajándékot és a virágcsokrokat a HVKF, illetve az őt képviselő helyettese adja át.

A parancsnoki beosztást átadó-átvevő ünnepi állománygyűlésen az előljáró (vezető) beszédet mond. Az előljárói beszédet követően az átadó parancsnok beszéde következik, majd a katonai szervezet vezetését átvevő katonai vezető lép a pulpitusához.

A Magyar Honvédség Egészségügyi Központ parancsnoki beosztását 2017. október 1-től új katonai vezető látja el. A parancsnoki teendők ünnepélyes átadására-átvételére 2017 szeptemberében került sor.

A Honvédelmi Minisztériumban és a Magyar Honvédségben a kinevezések és az előléptetések a törvényben előírt szabályok alapján valósulhatnak meg.

A Szervezetnél lévő állománykategóriák és a rájuk vonatkozó törvények:

1. *Hivatásos katonák:* 2012. évi CCV törvény a honvédek jogállásáról; hivatásos és szerződéses katonákra vonatkozik
2. *Kormánytisztviselők:* 2010. évi LVIII. törvény a kormánytisztviselők jogállásáról
3. *Közalkalmazottak:* 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról

1.1.4. Felső vezető látogatása

Magas szintű vagy felső vezető látogatására is gyakran sor kerül a Honvédelmi Minisztériumban és a Magyar Honvédség objektumaiban, laktanyaiban. Felső vezetőn a közjogi méltóságokat értjük.

Az ilyen típusú látogatásokat megkülönböztetjük azok jellege szerint. A felső vezető érkezhethivatalosan, de látogatására inkognitóban is sor kerülhet. Az érkező vendéget az intézmény főbejáratánál fogadósor várja, amelynek elején a miniszter (katonai szervezet esetében a honvéd vezérkar főnöke, illetve a katonai alakulat parancsnoka) és a miniszter államtitkárai, esetleg helyettes államtitkárai (honvéd vezérkar főnök helyettes) állnak.

Ha a felső vezetői látogatásra például a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokságán (Székesfehérvár) kerül sor, akkor a fogadó személyek sorát a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség közös protokoll-listájának figyelembe vételével állítjuk össze.

A látogatásoknak e típusára is alaposan és körültekintően fel kell készülni.

A vendéget katonai tiszteletadással fogadjuk az érkezés helyszínén. A főbejáratnál, a vendég által érintett főbb helyszíneknél (például: a miniszteri folyosón és a miniszteri iroda bejáratánál) díszőrök állnak. Amennyiben az előzetes egyeztetésen a felek abban állapodnak meg, hogy a vezető kerülni kívánja a katonai ceremóniális külsőségeket, a díszalegység, a díszsorfal és a díszőrök nem jelennek meg.

Az érkezést követő üdvözlés és bemutatás után a fogadó miniszter a felső vezetőt az irodájába (tárgyalójába) invitálja.

A tárgyalás helyszínét a protokollszakemberek irányításával készítik elő. A protokoll részéről kijelölik azt a személyt, aki felelős az adott rendezvény sikeres előkészítéséért, a rendezvény alatt felmerülő vezetői igények gyors és maradéktalan kielégítéséért. Együttműködik azzal a protokollas munkatárssal, aki az érkező felső vezetővel, illetve annak delegációjával együtt mozog. A rendezvény kezdete előtt egy órával el kell érni a „protokoll készenlétet”. *Ez azt jelenti, hogy a „fővendég” érkezése előtt minden érintett helyszínen mindenkinek és mindennek hiánytalanul meg kell lennie!*

A tárgyalás helyszínén a tárgyalóasztalt és a termet – az előzetes egyeztetéseknek megfelelően – szükséges előkészíteni, berendezni. Ennek értelmében külön figyelmet kíván:

- a tárgyaló felek létszámának megfelelő teremrendezés (asztalok, székek, konferencia mikrofonok),
- az audiovizuális eszközök (laptop, projektor stb.) és a működtetésükhöz szükséges technikai személyzet,
- a protokollkellékek alkalmazása (ültetési rend, pontosan elkészített és kihelyezett ültető kártyák, jegyzettömbök, tájékoztató anyagok, tollak, ajándékok, dekorációs anyagok, stb.),
- a felszolgálók, büfé bekészítés, a kínálásra szánt catering,
- a minisztériumi fotós jelenléte.

A helyek elfoglalása után történik a kávé és tea kínálása (ásványvíz, pogácsa esetleg „partiszendvics” már korábban az asztalra került). Itt kívánom megjegyezni, hogy a HM-ben és az MH-ban a két-, illetve többoldalú találkozások alkalmával a megbeszélések és a tárgyalások helyszínén az ételek kínálását (bekészítését) a minimális szintre csökkentettük. Legfeljebb frissen sült pogácsa kerül az asztalra.

A látogatás további programja (tájékoztatás, prezentáció, megbeszélés, minisztériumi helyszínek megtekintése, munkaebéd a minisztériumban) egy előre elkészített forgatókönyv

szerint folytatódik. A program „mederben tartásáért” és a folyamatos kontrollért a protokoll munkatársai a felelősek.

A látogatás végén a vendéget a honvédelmi miniszter és a minisztérium vezetői a főbejáráshoz kísérik. Az elkészülés az érkezéskor történetekkel ellentétesen megy végbe. Ez azt jelenti, hogy a felső vezetőtől a honvédelmi miniszter köszön el utolsóként. A vendéget a vendéglátó a gépjárművéig kíséri.

A felső vezető távozását – a katonai ceremóniális rend szerint – a kürtös jelzi. Elöljárói (vezetői) döntés esetén ez elhagyható.

A hivatalos látogatás alkalmával a sajtó képviselői – az akkreditációjuk szerint – végezhetik a munkájukat. A fotósok és az operatőrök a látogatás helyszínein készíthetnek fényképeket és vágóképeket. Természetesen a látogatásnak lehetnek olyan helyszínei és szakaszai, ahol a sajtó tevékenysége nem kívánatos, „nem sajtónyilvános”. Ezekről a Honvédelmi Minisztérium kommunikációért felelős munkatársai a sajtó képviselőit a rendezvényt megelőzően írásban tájékoztatják. A tájékoztatás arra is kiterjedt, hogy a látogatást követően lesz-e közös sajtótájékoztató, illetve készíthetnek-e interjút az érintett vezetőkkel.

1.1.5. Melléklet¹

Rendezvények a hivatalban

A svéd védelmi miniszter fogadtatása katonai tiszteletadással

Kétoldalú tárgyalás

¹. A mellékletben szereplő fényképeket készítették: Dévényi Veronika, Rácz Tünde, Tóth László

Díszmenet

Közös sajtótájékoztató

A honvéd vezérkar főnökének megbeszélése az Ohio Nemzeti Gárda parancsnokával a HVKF-i dolgozószobában

Miniszteri megbeszélés Vittoria (Szcília) város polgármesterével

Megemlékezés Hejcéen

Tábornoki kinevezés a Sándor Palotában

1.2. Költségvetési, pénzügyi, gazdálkodási kérdések

Raimondo Montecuccoli olasz származású hadvezér híres mondása – a háborúhoz három dolog kell: pénz, pénz, pénz – az azóta eltelt évszázadok alatt nemhogy vesztett volna igazságtartalmából, hanem egyre általánosabb érvényűvé vált, a kapcsolódása szinte minden területhez felfedezhető. Így a hazai közszolgálati, illetve nemzetközi protokoll ismeretek és rendezvényszervezési követelmények, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs ismeretek és készségek elméleti és gyakorlati oktatása során sem lehet eltekinteni a rendezvényekhez, protokolláris tevékenységekhez felhasznált (köz)pénz átlátható és szabályszerű elszámolása érdekében a költségvetési gazdálkodás, bizonylati rend alapvető szabályainak ismertetésétől.

A rendezvények szervezéséhez és végrehajtásához kapcsolódó költségvetési, pénzügyi, gazdálkodási kérdések megválaszolását a jelenleg hatályos jogszabályi háttér bemutatásával kezdjük, majd a költségvetési gazdálkodási alapfogalmak bemutatására és a bizonylatokkal, számlákkal szemben támasztott követelmények ismertetésére kerül sor.

Végezetül gyakorlati példaként rendezvényi szolgáltatási igény és rendezvényi költségvetés összeállítása kerül bemutatásra.

1.2.1. Szabályozói háttér

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény

Az államháztartás egyensúlyának és a közpénzekkel való áttekinthető, hatékony, ellenőrizhető gazdálkodás garanciáinak megteremtése céljából az Országgyűlés megalkotta **az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényt** (a továbbiakban: Áht.), amely **a végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Kormányrendelettel** (a továbbiakban: Ávr.) együtt

számos fogalmat definiál és a költségvetés végrehajtásának általános szabályait fogalmazza meg.

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény

A ***számvitelről szóló 2000. évi C. törvény*** meghatározza a hatálya alá tartozók (a gazdaság minden olyan résztvevője, amelynek működéséről a nemzetgazdaság más szereplői tájékoztatást igényelnek) beszámolási és könyvvizelési kötelezettségét, a beszámoló összeállítása, a könyvek vezetése során érvényesítendő elveket, az azokra épített szabályokat, valamint a nyilvánosságra hozatalra, a közzétételre és a könyvvizsgálatra vonatkozó követelményeket.

Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény

Az Országgyűlés, figyelemmel az államháztartás feladatainak ellátásához szükséges állandó, nem konjunktúraérzékeny és értékálló bevétel biztosítására, valamint a versenysemleges adórendszer működtetésének követelményeire, megalkotta az általános forgalmi adózás szabályairól szóló törvényt.

Központi költségvetésről szóló törvény

A Magyarország éves központi költségvetéséről szóló mindenkorai törvény meghatározza a *Köztársasági Elnökség Fejezeti kezelésű előirányzatai*, célirányzatok között az Államfői Protokoll kiadások mértékét (2017-ben ez 355 MFt volt), illetve a Miniszterelnökség Működési költségei között Fejezeti kezelésű előirányzatként a Kormányfői protokoll célirányzatot (2017-ben 500 M Ft).

Az egyes szakminisztériumok saját hatáskörben, utasításban szabályozzák a protokoll, reprezentációs szolgáltatások igénylésének eljárásrendjét.

A jelenleg hatályos utasítások:

- 2/2015. (I. 30.) NGM utasítás a protokoll, a reprezentáció, a fordítás és a tolmácsolás igénylésének rendjéről;
- 29/2011. (V. 23.) NFM utasítás a protokollkiadásokról;
- 74/2011. (VII. 8.) HM utasítás a nemzetközi és belföldi (hazai) katonai együttműködéssel összefüggő egyes protokolláris és vendéglátási kérdésekről.

1.2.2. Költségvetési gazdálkodás

Az Áht. meghatározza, hogy az államháztartás rendszerében a tervezést, gazdálkodást és beszámolást éves költségvetés alapján kell folytatni. A költségvetés végrehajtásának éve megegyezik a naptári évvel, azaz január 1-től december 31-ig tart (éves költségvetés elve).

Fontos alapelv a „felhasználási kötöttség elve”, amely alapján a bevételek és a kiadások a megállapított célhoz kötötten kerülnek letervezésre, a gazdálkodás során felhasználásuk kötött.

A költségvetési szerv jogszabályban vagy alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy.

A költségvetési szerv tevékenysége lehet:

- a) alaptevékenység, amely a létrehozásáról rendelkező jogszabályban, alapító okiratában a szakmai alapfeladatoként meghatározott, valamint a szakmai alapfeladatai ellátását elősegítő más, nem haszonszerzés céljából végzett tevékenység,
- b) vállalkozási tevékenység, amely haszonszerzés céljából, államháztartáson kívüli forrásból, nem kötelezően végzett termelő-, szolgáltató-, értékesítő tevékenység.

A közszolgálati protokoll tevékenység során a költségvetés végrehajtásának szabályait az Áht., valamint az Ávr. állapítja meg. Az Áht. tartalmazza a kötelezettségvállalás, a pénzügyi ellenjegyzés, a teljesítés igazolása, az érvényesítés és az utalványozás fogalmát. A teljesítés igazolására, utalványozásra, érvényesítésre jogosultakat, feladataikat, összeférhetlenségük eseteit, és az érvényesítő képesítési követelményeit az Ávr. határozza meg.

1. *Kötelezettségvállalás*: a kiadási előirányzatok terhére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló, fizetési kötelezettség vállalásáról szóló, szabályszerűen megtett jognyilatkozat.

2. *Pénzügyi ellenjegyzés*: kötelezettséget vállalni csak pénzügyi ellenjegyzés után, a pénzügyi teljesítés esedékességét megelőzően, írásban lehet.

A pénzügyi ellenjegyzőnek meg kell győződnie arról, hogy a szabad előirányzat rendelkezésre áll, a tervezett kifizetési időpontokban a pénzügyi fedezet biztosított, és a kötelezettségvállalás nem sérti a gazdálkodásra vonatkozó szabályokat.

3. *Teljesítésigazolás*: a teljesítést követően ellenőrizhető okmányok alapján ellenőrizni és igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát, összecszerúságát, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás esetében – ha a kifizetés vagy annak egy része az ellenszolgáltatás teljesítését követően esedékes – annak teljesítését.

4. *Érvényesítés*: kifizetések esetén a teljesítés igazolása alapján az érvényesítőnek ellenőriznie kell az összecszerúságot, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben az Áht., az államháztartási számviteli kormányrendelet és az Ávr. előírásait, továbbá a belső szabályzatokban foglaltakat megtartották-e. Az érvényesítés az utalványozás előtt történik.

5. *Utalványozás*: a bevételi előirányzatok javára bevételt elszámolni és a kiadási előirányzatok terhére kifizetést elrendelni – a Kormány rendeletében meghatározott kivételekkel – utalványozás alapján lehet. A kiadási előirányzatok terhére történő utalványozásra – a Kormány rendeletében meghatározott kivételekkel – a teljesítés igazolását, és az annak alapján végrehajtott érvényesítést követően kerülhet sor.

Utalványozni készpénzes fizetési mód esetén az érvényesített pénztárbizonylatra rávezetett, más esetben külön írásbeli rendelkezéssel lehet.

A külön írásbeli rendelkezésen fel kell tüntetni:

- a) az „utalvány” szót,
- b) a költségvetési évet,
- c) a befizető, kedvezményezett megnevezését, címét,
- d) a fizetés időpontját, módját, összegét, devizanemét,
- e) a bevétel, kiadás egységes rovatrend és kormányzati funkció szerinti számát és megnevezését, a terheléssel, jóváírással (kifizetéssel, bevételezéssel) érintett pénzeszköz államháztartási számviteli kormányrendelet szerinti könyvviteli számlájának számát és megnevezését,
- f) a kötelezettségvállalás nyilvántartási számát,
- g) az utalványozó keltezéssel ellátott aláírását, és
- h) az érvényesítést.

Az összeférhetlenségi szabályok szerint a kötelezettségvállaló és a pénzügyi ellenjegyző ugyanazon gazdasági esemény tekintetében azonos személy nem lehet. Az érvényesítő ugyanazon gazdasági esemény tekintetében nem lehet azonos a kötelezettségvállalással, utalványozásra jogosult és a teljesítést igazoló személlyel.

A könyvviteli elszámolást közvetlenül alátámasztó bizonylatok általános alaki és tartalmi kellékeit a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény határozza meg. Fontos alapelv, hogy a

számviteli (könyvviteli) nyilvántartásokba csak szabályszerűen kiállított bizonylat alapján szabad adatokat bejegyezni.

A számviteli bizonylat a gazdálkodó szervezet vagy magánszemély által kiállított, készített okmány (számla, szerződés, megállapodás, kimutatás, hitelintézeti bizonylat, bankkivonat, jogszabályi rendelkezés, egyéb ilyennek minősíthető irat) – függetlenül annak előállítási módjától –, amely a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) támasztja alá. A számviteli bizonylat magyar vagy idegen nyelven is kiállítható.

Munkánk szempontjából fontos, hogy felismerjük a nem szabályszerűen kiállított bizonylatot, amely az adott gazdasági műveletre (eseményre) vonatkozóan nem az előírt adatokat, vagy azokat nem hiánytalanul tartalmazza, vagy amely nem felel meg a bizonylat általános alaki követelményeinek.

A könyvviteli elszámolást közvetlenül alátámasztó bizonylat általános alaki és tartalmi kellékei:

- 1) a bizonylat megnevezése és sorszáma;
- 2) a bizonylatot kiállító gazdálkodó megjelölése;
- 3) megrendelő megnevezése, az utalványozó és a rendelkezés végrehajtását igazoló személy, valamint a szervezettől függően az ellenőr aláírása; a készletmozgások bizonylatain és a pénzkezelési bizonylatokon az átvevő, az ellennyugtákon a befizető aláírása;
- 4) a bizonylat kiállításának időpontja, illetve – a gazdasági művelet jellegétől, időbeni hatályától függően – annak az időpontnak vagy időszaknak a megjelölése, amelyre a bizonylat adatait vonatkoztatni kell (a gazdasági művelet teljesítésének időpontja, időszaka);
- 5) a (megtörtént) gazdasági művelet tartalmának leírása, a könyvviteli elszámolás rendjétől függően – értékbeni adatai;
- 6) külső bizonylat esetében a bizonylatnak tartalmaznia kell többek között a bizonylatot kiállító gazdálkodó nevét, címét;
- 7) a könyvelés módjára, az érintett könyvviteli számlákra történő hivatkozás;
- 8) a könyvviteli nyilvántartásokban történt rögzítés időpontja, igazolása;
- 9) továbbá minden olyan adat, amelyet jogszabály előír.

Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény határozza meg a számlák alaki és tartalmi kellékeit, amely szerint a számla kötelező adattartalma a következő:

- 1) a számla kibocsátásának kelte;
- 2) a számla sorszáma;
- 3) a termék értékesítőjének, szolgáltatás nyújtójának adószáma;
- 4) a termék beszerzőjének, szolgáltatás igénybevevőjének adószáma;
- 5) a termék értékesítőjének, szolgáltatás nyújtójának neve és címe;
- 6) a termék beszerzőjének, szolgáltatás igénybevevőjének neve és címe;
- 7) az értékesített termék megnevezése, mennyisége vagy a nyújtott szolgáltatás megnevezése, továbbá mennyisége, feltéve, hogy az természetes mértékegységben kifejezhető;
- 8) az adó alapja, továbbá az értékesített termék adó nélküli egységára vagy a nyújtott szolgáltatás adó nélküli egységára, ha az természetes mértékegységben kifejezhető;
- 9) az alkalmazott adó mértéke;
- 10) az áthárított adó;
- 11) (adómentesség esetében jogszabályi hivatkozás vagy bármely más, de egyértelmű utalás arra, hogy a termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása mentes az adó alól).

A jelen jegyzet összeállításakor már folyamatban van a nemzetközi és belföldi (hazai) katonai együttműködéssel összefüggő egyes protokolláris és vendéglátási kérdésekről szóló 74/2011. (VII. 8.) HM utasítás (a továbbiakban: HM utasítás) átdolgozása, amelynek célja a kor igényeinek megfelelő, korszerű, gyakorlatias, használható belső szabályozás kibocsátása, amely leköveti az elmúlt évek HM és MH szintű szervezeti- és feladat-változásait.

Alapelv, hogy a HM és az MH protokolláris és vendéglátási feladatai költségvetési igényei a jóváhagyott éves tervekben és az eseti rendezvények költségvetésében kerülnek jóváhagyásra. A protokolláris és vendéglátási teendőket a honvédelmi szervezetek tekintetében országos szinten egy szervezet, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár (a továbbiakban: MH BHD) szervezi és végzi.

1.2.3. Rendezvények költségvetése

Mint közszolgálati protokollós, nem csupán a protokoll szabályaival, az etikettel, a diplomáciai rangsorral, a megfelelő helyszín sajátosságaival kell tisztában lennünk, de gyakran a fogadások és protokoll rendezvények tervezése is ránk hárul. Ebben az esetben magunknak kell összeállítanunk a rendezvény előzetes költségvetését, figyelembe véve a rendelkezésre álló pénzügyi keretet, és nem egyszer sajnos ez alapján kell döntenünk egy-egy alternatíva mellett vagy lemondanunk bizonyos szolgáltatásokról.

Egy közpénzből megvalósuló rendezvény költségvetésének összeállításánál fontos szempontok a takarékoság, átláthatóság és a precizitás. Az előzetes költségvetés és a programterv összeállítását annak pénzügyi ellenjegyzése és jóváhagyása követi, amelyet az arra jogosult kijelölt pénzügyi ellenjegyzők, vezetők végeznek. A rendezvény lebonyolítása során ügyelni kell arra, hogy minden műveletet bizonylatolni szükséges.

Az előzetes költségvetés összeállítása komoly szakmai felkészültséget és odafigyelést igényel a protokoll ügyintézőtől. Figyelembe kell vennünk, hogy minden egyes rendezvény egyedi. Minden rendezvényünkre több, egyedi, testreszabott ajánlatot kell bekérnünk, ezeket meghatározott szempontok szerint értékelnünk és rangsorolnunk kell, mielőtt választunk közülük. Az éttermek, rendezvényhelyszínek, szállítók piacán rengeteg a szereplő, gyakran kell és érdemes alkudoznunk. Állami költségvetési szervként speciális gazdálkodási szabályok érvényesek ránk, egy-egy számla átfutása és kifizetése sok időt vesz igénybe, a fizetési határidő a szektorban általában 30-45 napra tehető, de mellettünk szól, hogy megítélésünk fizetőképességünk szempontjából jobb, mint egy 5 millió Ft alaptőkével rendelkező kft-nek a versenyszférából.

Ismerkedjünk meg a táblázatkezelőkkel és mindig használjuk is azokat, gyűjtsük össze a fix költségeket, a változó költségeket, és ha tehetjük, számoljunk mindig előre nem tervezhető költségekkel is, illetve számítsunk rá 10 %-ot a létszám tekintetében is, majd az utókalkuláció során helyre tesszük a dolgokat.

A honvédelmi szervezetek hazai nemzetközi rendezvényeik tekintetében a HM utasítás 8. melléklete szerinti Hazai Nemzetközi Vendégfogadási Szolgáltatások Igénylést töltik ki és pénzügyi ellenjegyzés után megküldik azt az MH BHD részére. Az okmány tartalmazza a rendezvény előzetes költségvetését, amely alapján a pénzügyi ellenjegyző ellenőrzi az éves tervekben szereplő, adott feladatra jóváhagyott összeg rendelkezésre állását.

A következőkben tekintsünk át két rendezvény előkészítésével kapcsolatos esettanulmányt.

Esettanulmány 1.

HONVÉDELMI MINISZTERIUM
VÉDELEMGAZDASÁGI HIVATAL

Nyt. szám: 1039-52/2017

... sz. példány
Telefaxon továbbítandó!

Kovács Áron ezredes

MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár
parancsnok

Budapest

Tárgy: Hazai Nemzetközi Vendégfogadási Szolgáltatások Igénylése

Tisztelt Ezredes Úr!

2018. március 06. és 08. között a HM VGH szervezésében az MH BHD PRKI Hotel Hadikban kerül sor a Stratégiai Légiszállítási Képesség Program (SAC) bizottságainak együttes ülésére. A rendezvény a HM VGH 2018. évi SAC utazási és rendezvény terv (6. sora) alapján, a MH BHD részére SAC rendezvények és utazások biztosításra átadott keretének terhére kerül megvalósításra.

A program lebonyolítását az alábbiak szerint tervezem:

A) Delegációra vonatkozó adatok

1. Résztvevők:	SAC bizottsági tagok
2. Fogadó:	HM VGH főigazgató
3. Érkező delegáció vezetője:	Charles Goldmann ddtbk. SAC Tanácsadó Testület elnöke
4. Érkező delegáció létszáma:	20 fő
5. A delegáció érkezési ideje:	2018. március 05. du. egyénileg
Elutazás ideje:	2018. március 08. du. egyénileg
6. A magyar delegáció vezetője:	Balogh János alez.
7. A magyar delegáció létszáma:	5 fő
8. A delegáció kiszolgáló technikai személyzet létszáma:	4 fő akik:
	1 fő állandó kísérő HM VGH
	1 fő gépkocsivezető – MH BHD
	1 fő protokoll – MH BHD
	1 fő technikus – MH BHD
9. Állandó kísérő:	Kiss Viktória szds. MH VGH

10. Ügyintéző neve, telefonszáma: Kiss Viktória szds. (HM: 02-0245357)

11. Besorolási kategória: „C” kategória

12. Egyéb:

B) Szolgáltatások

Szállás Hotel Marriott Budapest (Budapest 1052, Apáczai Csere J. u. 4.)

2018. március 05-08/ vagy 09. 3 vagy 4 éjszaka 20 db egyágyas szoba blokk SAC néven 2018. februári releással. Foglalási link résztvevők rendelkezésére bocsátva. Foglalás egyénileg. Ár 125 EUR/fő/éj áron adókkal, reggelivel.

Teremigény – Hotel Hadik emeleti tanácsterem U alakú elrendezés 30 főre

2018. március 05.	15.00 – 16.00	technikai főpróba
2018. március 06.	09.00 – 17.00	ülés
2018. március 07.	09.00 – 17.00	ülés
2018. március 08.	09.00 – 13.00	ülés
2018. március 06-08.	08.30- 17.15 (08-án csak 13.15-ig)	ruhatár 1 fő személyzettel

Technika igények biztosítása

Kérjük a következő technikát biztosítani: 1 projektor és vetítövászón, 12 tagállomás + elnök és titkár + jelentő elemekből álló konferencia berendezés. (A konferencia munkanyelve angol, ezért tolmács berendezésre nem lesz szükség). Kérjük biztosítani 1 fő technikus állandó jelenlétét, valamint a Hotel Hadik WiFi hálózatának ideiglenes bővítését a konferencia teremben fogható megfelelő jelerősség biztosítása érdekében.

Szállítási igények

Az ülésen résztvevők szállítását 45 fős busszal az alábbiak szerint kérem biztosítani:

Dátum	Busz indulás ideje	Busz indulási helye	Busz érkezési helye
március 06-07.	08.20	Marriott Hotel	Hotel Hadik
	17.05	Hotel Hadik	Marriott Hotel
március 08.	8.20	Marriott Hotel	Hotel Hadik
	13.05	Hotel Hadik	Marriott Hotel

Vendéglátás biztosítása

Kérjük az ülések során vendéglátás biztosítását a következők szerint:

- 2018. március 06-07. napi 2 alkalommal 10.30, valamint 15.30 órakor, 2018. március 08-án 1x 10.30-kor büfé 25 főre (kávé, tea, aprósütemény, pogácsa, ásványvíz, üdítő) 600 Ft/fő/alkalom áron;

- 2018. március 06-án és 08-án 12.30-tól svédasztalos ebéd 25 főre 2000 Ft/fő áron;
- 2018. március 07-én 12 órától ültetett díszebéd 25 fő, valamint 5 díszvendég részére 3000 Ft/fő/díszebéd, italcsomag 1500 Ft/fő áron (3 db 10-fős körasztal)
- 2018. március 06-08. 4 fős technikai személyzet részére 2 fogásos menüt 600 Ft/fő áron.

Dekoráció	2018. március 07. 3 db virág asztalközép 1500 Ft/db áron, kiszállítása 10 óra
Ajándék	2 db gravírozott ajándéktárgy 20 000 Ft/db áron (központi ajándékraktárból kerül kiválasztásra, átadása 2018. március 07-én díszétkezésnél)
Kulturális program	2018. március 06. 19-20 óra 1 órás hajókirándulás angol nyelvű idegenvezetéssel
Hajóbérlet	1 órára 50.000 Ft, 19-20 óra Gönyű rendezvényhajó (Mahart Passnave Kft Budapest 1056 Belgrád rakpart, erteakesites@mahartpassnave.hu)
Vendéglátás	1 pohár pezsgő – 500 Ft/fő 25 fő részére kérjük biztosítani
Idegenvezetés	angol nyelvű idegenvezetés egy alkalommal 2018. március 06. 18.00-21 h között, 15.000 Ft/3 óra (busz nem szükséges, vendégek egyénileg belvárosi szállodákban foglalták szállásukat, találkozási pont: Htl Marriott hall 18.30, séta a hajóhoz Vigadó tér, majd vissza).
Egyéb	1400 Ft/fő büféköltség, készpénzes felvétel előre nem látható költségek fedezésére, elszámolásához számla szükséges

SAC bizottsági ülés 2018. március 06-08. előzetes költségvetés			
	egységár	alkalom	összesen
Rendezvényhelyszín biztosítása			
Teremigény 3 napra, 1 fő ruhatári személyzettel MH BHD	0 Ft	3	0 Ft
Technika, 1 fő technikus MH BHD biztosítja	0 Ft	3	0 Ft
Személyszállítás 45-fős busszal 3 nap 2 alkalom MH BHD	0 Ft	6	0 Ft
Vendéglátás biztosítása			
Büfé 25 főre 5 alkalommal	600 Ft	125	75 000 Ft
Svédasztalos ebéd 25 főre 2 alkalommal 2000 Ft/fő	2 000 Ft	50	100 000 Ft
Díszebéd 30 fő részére 3000 Ft/fő	3 000 Ft	30	90 000 Ft
Italcsomag díszebédhez 30 főre 1500 Ft/fő	1 500 Ft	30	45 000 Ft
Technikai személyzet étkezés 4 fő 3 alkalommal	600 Ft	12	7 200 Ft
Virágdekoráció asztalközép 3 db	1 500 Ft	3	4 500 Ft
Ajándék 2 db gravírozott tárgy 20 000 Ft értékben	20 000 Ft	2	40 000 Ft
Kulturális program			
Hajókirándulás (hajóbérlet)	50 000 Ft	1	50 000 Ft
Fogadóital hajón (pohár pezsgő)	500 Ft	25	12 500 Ft
Idegenvezető 15 000 Ft/3 óra	15 000 Ft	1	15 000 Ft
Egyéb előre nem látható költség - készpénzben felvéve	1400	25	35 000 Ft
Összesen			474 200 Ft

Kérem Ezredes Úr szíves intézkedését a rendezvény fentiek szerinti ellátásának biztosítása érdekében. Intézkedését előre is köszönöm!

Budapest, 2017. november – n

Tisztelettel:

Dr. Tóth István ezredes

Vezetés és Gazdálkodás Támogató Igazgatóság
igazgató (főigazgató helyettes)

Kötelezettségvállaló:

Budapest, 2017. november – n

Galambos Tamás ezredes

HM VGH Nemzetközi Igazgatóság, igazgató

Pénzügyi ellenjegyző:

Az ellenjegyzési szabályoknak megfelel.

Budapest, 2017. november – n

Németh Andrea alezredes

HM VGH NUKPO mb.osztályvezető

Készült: 3 példányban

Egy pld.: 3 lap

Ügyintéző (tel.) Kiss Veronika szds. (HM: 02-0245357)

Kapják: 1. sz. pld.: Irattár

2. sz. pld.: MH BHD (HM 02/0218-023

3. sz. pld: MH VGH (HM 02/0218-024)

Esettanulmány 2.

A következő esettanulmány szintén a Honvédelmi Minisztérium berkeibe kalauzolja el az aspiráns közszolgálati protokoll ügyintézőt. Ismerkedjünk meg a rendezvénnyel.

2018. május 08-09. között Budapesten kerül sor NATO „Bureau for International Language Coordination” (a továbbiakban: BILC) szakmai szemináriumra, amelynek megszervezése a Honvédelmi Minisztérium Nemzetközi Együttműködési Főosztályának a feladata, ahol Ön most gyakornok.

A rendezvény költségének egy része a HM 2018. évi MET utazási és rendezvény tervének 17. során biztosított, 200 000 Ft értékben, míg másik részét a rendezvényen beszédett konferenciadíjakból kell fedezni.

Az Ön feladata: az alább kitöltött igénylőlap alapján állítsa össze a rendezvény előzetes költségvetését és számítsa ki, mekkora mértékű konferencia díj beszédésével biztosítható a rendezvény finanszírozása. Az értéket adja meg Forintban és Euróban is (Árfolyam 1 EUR=309,4 Ft)

I g é n y l ő l a p

A) A delegációra vonatkozó adatok:

1. Résztvevők:	NATO BILC szakmai szeminárium, nemzetek delegált képviselői
2. Fogadó szerv, személy:	HM KÁT
3. Érkező delegáció vezetője:	NATO BILC acting chair
4. Résztvevők létszáma:	50 fő
5. A delegáció érkezési ideje:	2018.május 07. egyénileg
Elutazás ideje:	2018. május 10. egyénileg
6. A delegáció kiszolgáló technikai személyzet létszáma: 5 fő akik:	
	1 fő állandó kísérő HM NEF
	2 fő gépkocsivezető MH BHD
	1 fő protokoll MH BHD
	1 fő technikus MH BHD
10. Ügyintéző neve, telefonszáma:	Kovács Attila szds. (HM: 02-025689)
11. Besorolási kategória:	„C” kategória

B) Szolgáltatások

Szállás

Hotel Novotel Budapest Centrum (Budapest Rákóczi út 43-45)

2018. május 07-10. 3 éjszaka 50 db egyágyas szoba blokk NATO BILC néven 2018. márciusi releassel. Foglalási link résztvevők rendelkezésére bocsátva. Foglалás egyénileg. Ár 65 EUR/fő/éj áron adókkal, reggelivel.

Teremigény

Honvéd Kulturális Központ Stefánia Palota (Budapest 1134, Stefánia út 43.)*

2018. május 07. 15.00 – 16.00 technikai főpróba

2018. május 08. 09.00 – 17.00 ülés

2018. május 09. 09.00 – 17.00 ülés

fszt. 7 db 8 fős körasztal, étkezések lebonyolítása

1. emeleti tanácsterem U alakú elrendezés 50 főre ülések végrehajtására

*(Megjegyzés – MH kezelésében– terembérleti díj nem merül fel költségvetésben!)

Hadtörténeti Múzeum (Budapest 1014, Kapisztrán tér 2-4)*

2018. május 08. Márványterem és fszt különterem, díszvacsora

*(Megjegyzés – HM kezelésében– terembérleti díj nem merül fel költségvetésben!)

Technika igények biztosítása*

2018. május 08-09. Stefánia Palota – az ülés időtartamában kérjük biztosítani: 1 projektort és 2 vetítővásznat, kontroll monitorokkal, 29 tagállomás + elnök és titkár + jelentő elemekből álló konferencia berendezést. (A konferencia munkanyelve angol, ezért tolmács berendezésre nem lesz szükség). Kérjük biztosítani 1 fő technikus állandó jelenlétét.

2018. május 08. Hadtörténeti Múzeum – hangosítás, hordozható mikrofon, projektor, kivetítő 5 perces kisfilm kivetítésére (helyszínbemjárás és további egyeztetés szükséges rendezvényt megelőző hónapban)

*(Megjegyzés – MH BHD biztosítja – külön díj nem merül fel költségvetésben!)

Szállítási igények

Repülőtéri transzfer nemleges (részvevők egyénileg érkeznek, utaznak el)

Az ülésen résztvevők szállítását 45 fős busszal az alábbiak szerint kérem biztosítani:

Dátum	Indulás ideje	Indulási helye	Érkezési helye
május 08-09.	08.20	Hotel Novotel Centrum	Stefánia Palota
	17.05	Stefánia Palota	Hotel Novotel Centrum
május 08.	19.00	Hotel Novotel Centrum	Hadtörténeti Múzeum
	21.30	Hadtörténeti Múzeum	Hotel Novotel Centrum
május 09.	18.30	Hotel Novotel Centrum	Jászai Mari tér 6. ponton
	20.00	Jászai Mari tér 6. ponton	Hotel Novotel Centrum

*(Megjegyzés – MH saját buszai – költsége nem merül fel a költségvetésben!)

Vendéglátás biztosítása

Kérjük az ülések során vendéglátás biztosítását a következők szerint:

- 2018. május 08-án és 09-én napi 2 alkalommal 10.30, valamint 15.30 órakor büfé 50 főre (kávé, tea, aprósütemény, pogácsa, ásványvíz, üdítő) 600 Ft/fő/alkalom áron;
- 2018. május 08-án és 09-én, összesen 2 alkalommal 12.30-tól svédasztalos ebéd 50 főre 4000 Ft/fő áron;
- 2018. május 08-án 19.30 órától ültetett díszvacsora 50 fő, valamint 6 díszvendég részére 4500 Ft/fő/áron (7 db 8-fős körasztal)
- 2018. május 08-09. 5 fő technikai személyzet részére 2 fogásos menü 3 alkalommal 600 Ft/fő áron.

Dekoráció

2018. május 08-09. Stefánia Palota Oval terem 29 NATO tagország zászlajának felállítása

*(Megjegyzés – MH saját tulajdonú zászlói – költsége nem merül fel a költségvetésben!)

2018. május 08. 7 db virág asztalközép 1500 Ft/db áron, kiszállítása 18 órára Hadtörténeti Múzeumba

Ajándék 1 db gravírozott ajándéktárgy 20 000 Ft/db áron (központi ajándékraktárból kerül kiválasztásra, átadása 2018. május 08-án díszétkezésnél, (gravírozás – felírata később kerül egyeztetésre)

Kulturális program 2018. május 09. 19-20 óra 1 órás hajókirándulás angol nyelvű idegenvezetéssel

Hajóbérlet 1 órára 50.000 Ft, 19-20 óra Halászbástya hajó (Panorama Deck Kft 1137 Budapest Radnóti M.u..40, info@europahajo.hu)

Vendéglátás 1 pohár pezsgő – 500 Ft/fő 50 fő részére kérjük biztosítani

Idegenvezetés angol nyelvű idegenvezetés egy alkalommal 2018. május 07. 18.00-21 h között, 15.000 Ft/3 óra (találkozási pont: Htl Novotel Centrum hall 18.00)

Egyéb 1400 Ft/fő büféköltség készpénzes felvétel előre nem látható költségek fedezésére, elszámolásához számla szükséges

Javasolt konferenciadíj EUR/fő

C) Előzetes költségvetés:

Szolgáltatás	Időtartam/nap/ alkalom	Létszám	Egységár Ft/fő	Összesen
Szállítás				
Szállás				
Munkabéd				
Díszétkezés				
Büfé				
Tolmácsolás				
Kulturális program				
Idegenvezetés				
Ajándék				
Egyéb szolgáltatások:				
Terembérlet				
Technikai biztosítás				
Virág				
Zászló				
Dekoráció				
További, meg nem nevezett szolgáltatások:				
Összesen				
MET kereten rendelkezésre álló összeg				200 000 Ft
Összesen konferenciadíjak				
Konferenciadíj 1 főre Ft-ban (50 fizető fő esetén)				
Konferenciadíj EUR-ban (1 EUR=309,4 Ft)				

Ellenőrzésként az általunk kiszámolt konferenciadíj:

NATO BILC szeminárium 2018. május 08-09. előzetes költségvetés			
	egységár		Összesen
Rendezvényhelyszín biztosítása			
Stefánia Palota 2 napra	0 Ft	1	0 Ft
Hadtörténeti Múzeum 1 napra	0 Ft	1	0 Ft
Technika, 1 fő technikus MH BHD biztosítja	0 Ft	1	0 Ft
Vendéglátás biztosítása			
Büfé biztosítása 2 nap 2 alkalommal 50 főre	600	200	120 000 Ft
Svédasztalos ebéd 2 alkalommal 50 főre 4000 Ft/fő	4 000 Ft	100	400 000 Ft
Díszvacsora 56 főre 4500 Ft/fő	4 500 Ft	56	252 000 Ft
Technikai személyzet étkezés 5 fő 3 alkalommal	600 Ft	15	9 000 Ft
Dekoráció			
Zászlók (29 NATO tagország) MH BHD biztosítja	0 Ft	29	0 Ft
Virágdekoráció asztalközép 7 db	1 500 Ft	7	10 500 Ft
Ajándék 1 db gravírozott tárgy	20 000 Ft	1	20 000 Ft
Kulturális program			
Hajókirándulás (hajóbérlet)	50 000 Ft	1 Ft	50 000 Ft
Fogadóital hajón (pohár pezsgő)	500 Ft	50	25 000 Ft
Idegenvezető 15 000 Ft/3 óra	15 000 Ft	1	15 000 Ft
Egyéb előre nem látható költség - készpénzben felvéve	1 400 Ft	50	70 000 Ft
Összesen			971 500 Ft
MET kereten rendelkezésre álló összeg			200 000 Ft
Összesen konferenciadíj			771 500 Ft
Konferenciadíj 1 főre Ft-ban (50 fizető fő esetén)			15 430 Ft
Konferenciadíj EUR-ban (Árfolyam 1 EUR =309,4 Ft)			50 €

II. A MAGYAR HONVÉDSÉG PROTOKOLLÁRIS FELADATAI

2.1. A Magyar Honvédség meghatározása, felépítése, szervezete

A Magyar Honvédség rövid meghatározása. A Magyar Honvédség polgári irányítás alatt álló, függelmi rendszerben működő és centrálisan vezetett fegyveres állami szervezet, békében az önkéntességen, megelőző védelmi helyzetben és rendkívüli állapotban az önkéntességen és az általános hadkötelezettségen alapuló haderő. A Magyar Honvédség alapvető kötelessége a haza katonai védelme és a nemzetközi szerződésből eredő kollektív védelmi feladatok ellátása. Egyes szervei törvényben meghatározott katonai igazgatási feladatokat is ellátnak. A Magyar Honvédség szervezeti felépítését a Honvédelmi Minisztérium, a honvédelmi miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó, valamint a Magyar Honvédség hadrendje szerinti szervezetek összessége képezi. A katonai szervezeteket a szárazföldi csapatok, a légierő csapatai, a logisztikai és támogató erők, valamint a Magyar Honvédség feladatainak végrehajtása érdekében egyéb szaktevékenységet folytató szervezetek alkotják. A szárazföldi csapatok és a légierő csapatai haderőnemet képeznek. A haderőnemek fegyvernemekből és szakcsapatokból tevődnek össze.

2.2. A katonai részvétel igénylésének szabályai

Az ünnepségek szervezése során minden esetben, minden szinten felmerül a katonai részvétel az ünnepségek szervezése során. Gyakran a résztvevő közjogi méltóságok, minisztériumi, parlamenti, önkormányzati vezetők részvétele során. Előfordul csak az ünnepség még szebbé tétele során, hogy jöjjenek, akik szebbé, emelkedettebbé teszik, tehetik a megemlékezéseket. A megemlékezéseken, ünnepségeken a katonai részvétel nem kötelező, néhány esettől eltérően, hanem lehetőség. A katonai részvétellel nem terelődik az ünnepség militáns jellegűvé, a Magyar Honvédség katonáinak részvétele segíti a sikeres ünnepséget. A katonai részvétel természetesen a szervezet szigorú előírásainak figyelembevételével szervezhető. Előfordulhat nézeteltérés a szervező civil, gondolkodása eltérhet a „sarkosabb” katonaitól. Minden felmerülő kérdésre, problémára, van, lehet megoldás, de nagy kompromisszum készségre van szükség mindkét féltől. Nagyon fontos a nyitottság, az „így szoktuk” gondolatoktól történő ellépés együtt gondolkodás. A Magyar Honvédségben szolgáló, hivatásos, szerződéses katonák gondolkodása eltér a polgári személyektől.

2.3. Katonai alapismeretek

A Magyar Honvédség egyenruhát viselő tagjai esküt tett katonák.

2.3.1. Az eskü

41. § (1) A legénységi állomány tagja, továbbá a szerződéses pályakezdő honvéd esküt tesz. A honvéd eskü szövegét a Hvt. tartalmazza.

(2) Az állomány tagja az első tiszti vagy az első altiszti rendfokozatba történő kinevezésekor tiszti vagy altiszti esküt tesz.

(3) A Honvéd Koronaőrség tagja koronaőri eskü letételére is köteles.

(4) A (2) és a (3) bekezdés szerinti eskü szövegét a 3. melléklet határozza meg.”²

A tiszti és az altiszti állomány tagjának esküje

Az eskü szövege:

„Én tiszt/altiszt esküszöm, hogy Magyarországot híven szolgálom, hűséges honvédje leszek. Magyarország függetlenségét, az állampolgárok jogait és szabadságát bátran, a törvények betartásával és betartatásával, a rám bízott honvédek és fegyverek erejével, életem árán is megvédem. Elöljáróim parancsainak engedelmeskedem, alárendeltjeimet jogaik tiszteletben tartásával vezetem, róluk emberséggel és felelősséggel gondoskodom.”

(Az esküt tevő meggyőződése szerint:)

„Isten engem úgy segítjen!”

A Honvéd Koronaőrség tagjának esküje

Az eskü szövege:

„Én ünnepélyesen esküszöm, hogy a Magyarország alkotmányos folytonosságát megtestesítő Szent Koronát minden körülmények között, minden veszélytől megóvom és állhatatosan őrzöm, illetéktelen kézre jutását életem árán is megakadályozom. A különleges szolgálat által megkívánt magas követelmények érdekében tudásomat, testi erőnlétemet a legjobb állapotban tartom, egész életemben erkölcsi feddhetetlenségre törekszem.

A Honvéd Koronaőrség bajtársi szellemétől áthatva, példamutató módon mindenkor becsülettel, magyar honvédhez méltón, harcban vitéz módon küzdve élek és halok.

(Az esküt tevő meggyőződése szerint:)

„Isten engem úgy segítjen!”³

² 2012. évi CCV. törvény a honvédek jogállásáról

³ 2012. évi CCV. törvény a honvédek jogállásáról

2.3.2. Az állománycsoportok, a rendfokozati csoportok és a rendfokozatok⁴

	A	B	C	
1.	állománycsoport	rendfokozati csoport	viselt rendfokozat	
2.	legénységi	közkatona		
3.		tisztes	őrvezető	
4.			tizedes	
5.			szakaszvezető	
6.	altiszt	altiszt	őrmester	
7.			törzsőrmester	
8.			főtörzsőrmester	
9.		zászlós	zászlós	
10.			törzszászlós	
11.			főtörzszászlós	
12.	tiszt	tiszt	hadnagy	
13.			főhadnagy	
14.			százados	

⁴ 2012. évi CCV. törvény a honvédek jogállásáról

15.		főtiszt	őrnagy	
16.			alezredes	
17.			ezredes	
18.		tábornok	dandártábornok	
19.			vezérőrnagy	
20.			altábornagy	
21.			vezérezredes	

2.3.3. Katonai alakzatok⁵

„**Alakzat:** a katonák és alegységek meghatározott elhelyezkedése a közös és egységes tevékenységük végrehajtásához.

1.1.4 **kötélék:** az alakzatban álló alegységek összessége.

1.1.5 **oszlop:** olyan alakzat, amelyben a katonák, alegységek (gépjárművek) egymás mögött, a meghatározott vagy elrendelt távközzre, többes oszlop esetén tér- és távközzre, helyezkednek el. Az oszlop lehet egyes, illetve a rajok számától függően többes. Egyes és többes oszlopban a katonák rajon belül egyes oszlopban, a rajok egyes oszlopai egymás mellett, az így felsorakozott szakaszok és századok egymás mögött sorakozzanak. A többes oszlop mindig zárt alakzat.

1.1.6 **oszlopvonal:** olyan alakzat, amelyben a szakasz- és századoszlopok, a szakasz járműoszlopok egymás mellett, a meghatározott vagy az előljáró parancsára elrendelt tér- és távközzre helyezkednek el. A kötélek nagyságától függően megkülönböztetünk szakasz- vagy század-oszlopvonalat és szakasz jármű-oszlopvonalat.

1.1.7 **vonal:** olyan alakzat, amelyben a katonák vagy alegységek egymás mellett, a szabályzatban meghatározott, vagy a parancsnok által elrendelt térközzre, többsoros vonal esetén tér- és távközzre helyezkednek el. A vonalalakzat a rajok, a kezelőszemélyzet, csoport (a továbbiakban együtt: rajok) számától függően lehet egy- vagy többsoros. Többes vonalban a rajok egysoros vonalalakzatai egymás mögött, a szakaszok, századok pedig egymás mellett helyezkednek el. Vonalakzatban többsoros vonal esetén, az alakzat vége mindig zárt. Ha a rajok létszáma nem egyenlő, a szakaszok bal szárnyán álló katonák mindig úgy zárkozzanak fel, hogy az első sor és az alakzat teljes legyen. A raj, a szakasz és a század vonal alakzatát

⁵ MH Alaki Szabályzat

oktatás, ellenőrzés, eligazítás, szemle és katonai rendezvények alkalmával oszlopból fordulattal kell megalakítani.

1.1.12 térköz: az egymás mellett álló katonák, gépjárművek és alegységek közötti meghatározott, vagy külön elrendelt távolság. A katonák között ez a távolság a nyújtott zárt ujjakkal csípőre tett bal kar könyöke, plusz egy tenyér.

1.1.13 távköz: az egymás mögött álló katonák, gépjárművek és alegységek közötti meghatározott, vagy külön elrendelt távolság. A katonák között a katona kinyújtott bal karjával (kéz nyújtott, zárt ujjakkal, a váll nem mozdul) az előtte álló katona bal válláig mért távolság. A tér- és távközt a katonák alapvetően „Igazodj!” vezényszóra veszik fel.”

2.3.4. Egyenruházat

A Magyar Honvédség tagjai az egységes, kulturált megjelenés és a történelmi hagyományok alapján egyenruhát viselnek. Az egyenruha viselésének szabályai vannak melyet a Magyar Honvédség Öltözködési Szabályzata tartalmaz. A ruházat viselését meghatározza az esemény, amelyen megjelenik az állomány tagja. Megkülönböztetünk hadiöltözetet, amelyet a kiképzéseken, terepen viselnek, míg van a köznapi öltözet, amelyet a napi munka végzés során viselnek, van az ünnepi öltözet, amelyet kiemelkedő családi ünnepen, katonai ünnepségeken, más államok, hadseregek ünnepségein viselnek és van a társasági öltözet, amelyet állami- és nemzeti ünnepeken kiemelkedő eseményeken viselnek. A meghívók elkészítésekor és az öltözeti kód megadásakor, ha a rendezvényen a fegyveres erők, vagy a rendvédelmi szervek állományából kerül meghívásra, akkor kérdésként merülhet fel.

2.4. Alaki fogások fegyverrel, koszorúval, történelmi zászlóval

A díszelgési feladatok során a központi díszalegység Honvéd Díszzászlóalj katonái SZKSZ típusú karabéllyal, Palotaőrség állománya Manlicher karabéllyal, a Koronaőrség állománya karddal teljesíti a feladatát, fogadtatásokkor, koszorúzások során díszőri feladatokkor, kegyeleti feladatok ellátása során. a nem szervezetszerű díszalegységek állománya a rendszeresített fegyverükkel díszlelegnek.

a.)

b.)

c.)

d.)

e.)

„Lábhoz” helyzetből: „Fogadás jobbról (balról, középről)! Tisztelegj!” vezényszó végrehajtásának mozzanatai

4. „Tisztelegj” helyzetből „Lábhoz!”

A vezényszó figyelmeztető „Láb” részére a katona gyorsan vesse vissza a fejét az eredeti helyzetbe.

- Első ütem:** a vezényszó végrehajtást elrendelő „-hoz!” részére tolja át a fegyvert a teste előtt – végig függőlegesen tartva – a jobb válla közepéig.
- Második ütem:** jobb kezével markolja meg a fegyver csövét a szíjbilincs alatt úgy, hogy jobb alkarját szorítsa a fegyverhez, a szíjbilincs szájmagasságban legyen.
- Harmadik ütem:** jobb kezével lendületesen mozgassa a fegyvert függőlegesen lefele. Amikor a fegyver egy-kettő cm-re van a földtől, fejezze be a mozdulatot, majd a fegyvert engedje le a földre, ujjait nyújtsa ki, zárja össze hüvelyk és mutató ujjá közé szorítsa a fegyver csövét. Ezzel egyidőben bal kezével engedje el a fegyver és lendítse azt alaphelyzetbe.

A hazánkba érkező állami és társadalmi szervezetek vezetői Budapesten a Hősök terén, a Magyar Hősök Emlékkövéénél, vidéki helyőrségekben kijelölt emlékműveknél helyezik el koszorúikat. A koszorúzást végrehajtó állomány kirendelését a Külügyminisztérium protokollfőnökének igénye szerint, a Honvédelmi Miniszter, a Honvéd Vezérkar főnök vagy helyettese engedélyével a helyőrségparancsnok végzi. Az ünnepségekre, rendezvényre kirendelt katonák a díszelgési feladatokat fegyverrel, történelmi zászlóval, képen tartott zászlókkal

láthatják el, a kirendelési feladatoktól függően. Továbbá kirendelésre kerülhetnek ünnepségeke, megemlékezéseken koszorúvivő feladatára is.

Koszorúzás

A koszorúzások során narrátorszöveg elkészítésekor figyelemmel kell lenni a koszorúzó pontos nevére, titulusára, beosztására, a képviselt szervezet pontos nevére, és a protokoll sorrendben elfoglalt helyére. Figyelemmel a helyi közösségben elfoglalt helyére is.

Koszorú rendelésénél a megkoszorúzott emlékmű, emléktábla, szobor alapján célszerű megválasztani a koszorú méretét, fajtáját. Meghíváskor, amely koszorúzásra is szól fontos megemlíteni, hogy ki biztosítja a koszorút, mekkora a javasolt méret és a koszorú fajtája. A koszorúszalag megrendelésekor a ráírt szöveg legyen célratoró, rövid, és lehetőség szerint tartalmazza a képviselt szervezet nevét. A narrátor szövegben a koszorúzásra történő felkéréskor célszerű a szalagon megjelenített szervezetet előre olvasni, majd ezt követően a személy, személyek nevét, akik koszorúvivők mögé lépnek, kísérik a koszorúvivőket, mert a koszorúkat sorba rakató és a koszorúvivőket indító szervező pontosan tudja követni, indítani a koszorúvivőket.

A történelmi zászlók be- és kivonulása

A történelmi zászlók mozgása

A rendezvény kezdete előtt, a helyi sajátosságoknak megfelelően, a zászlóvivők parancsnoka és a zászlóvivők 15 perccel felsorakoznak egyes vagy kettes oszlopban, 2 lépés tér- és távközre. A jelentés beadást követően, a rendezvény fő vendégének érkezése után történik. A zászlóvivők hordhevederbe helyezik a zászlókat, majd „Liszt XIV. rapszódia” ütemére a zászlóvivők lassú díszlépésben viszik a történelmi zászlókat. Zárt térben, teremben, alacsony plafonú helyiségben csak megemelve, heveder nélkül viszik a katonák a történelmi zászlókat. A zászlók sorrendjében célszerű az időrendi sorrendet figyelembe venni alaphelyzetben, ha az ünnepség tematikusságát kívánjuk hangsúlyozni, akkor lehetséges, hogy az ünnepség aktuális kori zászlaja menjen elől. A történelmi zászlósor megbontható, figyelembe véve a helyszín adottságait, az ünnepség jellegét. A történelmi zászlósor felvonultatásakor az élen haladhat a Magyar Zászló is, de figyelni kell a méretére, alapanyagára, minőségére. Amikor a zászlóvivők a helyükre érnek, a zenét be kell szüntetni. A zászlók mozgatása során figyelemmel kell lenni a mozgás útvonalának megválasztása során, hogy az út sima, csúszásmentes legyen, ezzel is emelve a méltóságteljes mozgatását.

A történelmi zászlók kivonulása a rendezvény befejezése után, a fő vendég távozása előtt történik. A zászlóvivők a „Káldi: Kuruc induló” ütemére, lassú díszlépésben vonuljanak el. A bevonuló, kivonuló zenét zenekar által vagy gépi zenével is lehet biztosítani.

A történelmi zászlókkal Magyarország Himnusza, és a Szózat elhangzásakor teljesítünk tiszteletadást. Minden más esetben tiszteletadás illeti meg az előtte elvonulóktól. A történelmi zászlók előtt elhaladó személyek főhajtással, kalap, fejfedő levételével teljesítenek tiszteletadást.

A „Tisztelegi!” végrehajtása

2.5. Történelmi zászlók, egyenruházat, trikolor felépítése, története

2.5.1. A történelmi zászlósor

A történelmi zászlósor, amit ma ismerünk, eredendően egyetlen alkalomra, az 1985-ös, évfordulós díszszemlére készült. Megelőzőleg csak az ötvenes évek díszszemléin vonultatták föl a 1848-as zászlókat, különleges magyar megoldásként az eredetieket, amik tönkre is mentek. 1984-ben a hadsereg politikai vezetése külföldi példákon fellelkesedve úgy vélte, hogy ideje volna a magyar katonai hagyományok felelevenítésének a közelgő, 1985-ös díszszemlén. Ezért felkérték a Hadtörténeti Intézet és Múzeumot egy, a magyar hadsereg valaha használt zászlóiból álló sorozat megtervezésére. A Hadtörténeti Intézet és Múzeum benyújtott egy elképzelést, amelyhez kikérte a Történettudományi Intézet véleményét is.

Több tervezet és mintarajz készült, a történészi szakma egyik kritériuma ugyanis a dokumentálhatóság volt, mind a rekonstrukciók, mind a másolatok esetében. Végül a legmagasabb pártfórumok áldásával, megszületett a történelmi zászlósor, melyet az 1985. április 4-i díszszemlén felvonultattak. A 16 zászlóból álló sorban rekonstrukció és másolat 14 db volt: a honfoglalók turulos zászlajától a Nógrádi partizánegység kokárdás zászlajáig. A zászlók megjelenése elsöprő sikert aratott. Ettől fogva minden állam, nemzeti és fegyveres testületi ünnepen felvonultatták őket.

A rendszerváltás után a sor összetétele kissé megváltozott. Egy-két zászló kimaradt, több bekerült a sorba, például az 1938 mintájú katonai zászló vagy az 1956-os kivágott közepű trikolor. A zászlósor mindenkor összetételét a szervezők döntenek el, figyelembe véve az ünnep jellegét. Például a március 15-i ünnepen mind a két 1848-as lobogó ott van, augusztus 20-án több az Árpád-házi zászló, az '56-os ünnepeken pedig inkább a 20. század felé tolódik el az arány. A gyakorlatilag a teljes magyar történelmet, illetve hadsereg-történetet átfogó zászlók között vannak egyszerű – bár igen drága – másolatok, vannak rekonstrukciók és elméleti rekonstrukciók is. Az egy az egyben másolatok között van Bocskai István nagyszalontai hajdúinak hadnagy standardja. A kicsi lovassági zászlón a hajdúkat jelképező oroszlan heraldikai szakkifejezéssel „tépázza” a császáriakat jelképező sast. A másik ilyen Rákóczi kurucainak egyik ezredzászlaját: az Árpád-házi királyok csíkjait felelevenítő zászlón a fejedelem egyik híres jelmondata, a „Iustam causam deus non delinquet” azaz „Az igaz ügyet nem hagyja el az Isten” olvasható, együtt a fejedelem nevének és címeinek rövidítéseivel. A sor egyik legszebb zászlaja a Baranyai huszárezrednek még az első zászlórendszeresítés, 1743 előtt adományozott zöld, a kor ízlésének megfelelően agyonhímzett és a nagyon magyarnak tartott fecskefarkú formára készült ezredzászlaját. A zászlót a címer, és természetesen Mária alakja díszíti. Az ország patrónája a 16. századtól kezdve szerepel a zászlókon, a 18. század közepétől az ezred vagy főzászlókon ábrázolása már rendszeresített. Ugyancsak másolat a kardos-koszorú „hungaricumnak” tekinthető motívumával kiegészített szabályszerűtlen 1848-as honvéd zászlóaljzászló, és az angyalos középcímerrel és Regina mundi ábrázolással készült 1938 mintájú, azaz a második világháborúban használt lovassági zászló.

Másolatok

A kuruc lovassági zászló Pozsonyban lévő eredetije és annak másolata a híres „pro libertate” jelmonddal. A zászlón az ország és a fejedelem családi címere látható. Textillapján a szintén nagyon magyarnak tartott lángnyelv motívumokkal – bár ezen a zászlón a lángnyelv inkább tulipánnak tűnik. A valóságban ez az egészen a 18. század végéig népszerű díszítés Krisztus kiömlött vérének cseppjeit jelképezte. A századok során jelentése feledésbe merült és formája miatt gondolták lángnyelvné.

A Pest vármegyei nemesi felkelők lovassági zászlaja a napóleoni háborúkból a megye címerével és természetesen Máriával. És természetesen másolat az 1956-os zászló is, az utolsó, amelyik bekerült a zászlósorba és az egyetlen, amelynek sorbeli használatát törvény írja elő. A történelmi zászlósorban vannak olyan zászlók is melyek csak ábrázolásban maradtak fenn. Ilyen Bethlen Gábor zászlaja a fejedelem családi és Erdély népeinek egyesített címerével, Nyitra vármegyei nemesi felkelők zászlaja a török háborúk idejéből a megye címerével és a kor zászlóinak Mária mellett leggyakrabban szereplő Krisztus ábrázolásával, és ilyen a Képes krónika ábrája nyomán készült kettőskeresztes Árpád-házi királyi zászló. Néhány zászlóról azonban semmiféle adat nem maradt fenn: Ilyen a majdnem rekonstruálhatatlan Honfoglalás kori fejedelmi zászló csúcsán a turullal, a Dózsa-féle keresztes zászló és Thököly Imre zászlajáról sem tudunk semmit. Ez is csak elméleti rekonstrukció. Alapja egy kortárs erdélyi zászló és a Thökölyek grófi és az ország címere.

A zászlósor – időrendi sorrendben

1. Honfoglalás kori zászló
2. Szent István király zászlaja
3. Az Árpád-házi királyi zászló
4. Az Árpád-házi családi zászló
5. Az Anjouk királyi zászlaja
6. Hunyadi János kormányzó zászlaja
7. Mátyás király fekete seregének zászlaja

8. A szigetvári Zrínyi Miklós főkapitányi zászlaja
9. A Nyitra vármegyei nemesi felkelők zászlaja a török időkből
10. Bocskai hajdúinak hadnagyi standardja
11. Bethlen Gábor fejedelem zászlaja
12. Thököly Imre fejedelem zászlaja
13. II. Rákóczi Ferenc fejedelem zászlaja
14. II. Rákóczi Ferenc lovasságának zászlaja
15. A baranyai huszárezred 18. századi zászlaja
16. A jászkun huszárok zászlaja az 1770-es évekből
17. A Pest vármegyei nemesi felkelők zászlaja a napóleoni háborúk idejéből
18. 1848-as gyalogsági zászló
19. 1848-as lovassági zászló
20. 1869M m. kir. honvéd zászlóalj zászló
21. 1938M m. kir. honvéd lovassági zászló
22. 1949M honvéd gyalogsági zászló
23. Az 1956-os lyukas közepű zászló

A honfoglaló magyarok elődeinek is voltak zászlóik. Őseink lovas-nomád közösségben éltek és törzseik saját zászlóval rendelkeztek. A 6. században a zászlórudakra totemjeiket tűzték. Kézai Simon a Magyarok Krónikájában írja, hogy a magyarok Géza fejedelem koráig turulos zászló alatt harcoltak.

1. Honfoglalás kori zászló

A IX. századból semmiféle zászlóábrázolás nem maradt fenn, ezért csak analógiák alapján lehet őket rekonstruálni. A korban a fejedelmi szín mind a pusztai népeknél, mind a nyugati keresztény civilizációkban a vörös volt, és a vonatkozó jelképeket mindig a zászló csúcsán használták, ebben a római birodalmi hadijelvények hagyománya él tovább. Esetünkben a klasszikus fejedelmi szín, a vörös jelenik meg, amely egyben a későbbi magyar címer alapszíne is. A zászló csúcsán a vezető törzs (Árpád) szent állata, a turul figurája található. A mitikus madár alakját a rekonstrukció a híres rakamazi korong után ábrázolja.

2. Szent István király zászlaja

Az államalapító király zászlajáról sem hiteles leírás, sem ábrázolás nem maradt fenn. A közszájon forgó leírások utólagos visszavetítések. A történelmi zászlósorban rekonstruált zászló egy, a 10-11. században általános királyi zászlótípust mutat, a fejedelmi vörös szín használatával. Fontos tény, hogy István felesége Gizella bajor volt, ezért érezhető a német császárok hatása is (ők a zászló rúdjának tetejére a sast helyezték).

Ebben a korban a jelképek még nem szerepeltek a zászlólapon, hanem a zászló csúcsán 3 dimenzióban ábrázolták azokat. Így került a zászló csúcsára a latin kereszt. A zászló igen nagyméretű, ez jellemző a fejedelmi zászlókra az egész középkorban. A királyi zászlókat zászlóskocsin vitték, melyet külön őrség védett. A királyi zászló jelenléte egyben a király virtuális jelenlétét is mutatta.

3. Az Árpád-házi királyi zászló a XII. sz. végéről

A kettős kereszt gótikus ívű talapzaton áll, amely III. Béla idején (1172-1196) jelent meg és a bizánci hatásokat tükrözi. Eredetileg a kettős kereszt lebegett a címerpajzson, illetve a zászlólapon, a későbbiekben hozzá csatlakozó hármass ív az országot, majd a Golgota hegyét jelképezte. (A 17. századtól kapcsolódik hozzá a magyar királyság területének geográfiája – tévesen) A zászló formája jellegzetesen lovagkori (banner típus). Ez az ábrázolás a Képes Krónikában maradt fenn, a zászló ennek alapján készült rekonstrukció.

4. Az Árpád-házi királyok családi zászlaja

A vörössel és ezüsttel sávozott zászló Imre király uralkodása alatt jelenik meg. A legelterjedtebb történettudományi feltevés szerint Imre király feleségének kapcsolatai tükröződnek a címeren. Az Árpád-házi királyok kettős keresztes címere (és zászlaja), illetve sávozott családi címere és zászlaja párhuzamosan létezett a 16. század végig. A vegyesházi királyok minden esetben a családi, tehát a sávozott zászlót, illetve címerrészt használták, ezzel jelezték rokonságukat az Árpádokkal.

5. Az Anjouk királyi zászlaja

A jellegzetes középkori banner típusú zászló. Az Anjou-uralkodók – Károly Róbert és Nagy Lajos – idejéből származik. Károly Róbert nagy hangsúlyt kívánt fektetni arra, hogy szorosan kötődik az Árpád-házhoz, ezért pecsétjeiben és a zászlón is az Anjou kék mezős liliomos címet egyesítette az Árpádsávokkal, ezzel jelképi szinten is jelezve uralmuk legitimitását. Tehát ezen a zászlón jelenik meg először, hogy vegyesházi uralkodók saját színeiket (címerüket) egyesítik az Árpád-házi királyok családi színeivel, jelen esetben a liliomos Anjou-címerrel. A zászlórúd felőli, részen jelenik meg az Anjouk felségjele, a külsőn az Árpádsávok rész helyezkedik el. Érdekessége, hogy a zászlócsúcson is az Anjouk jelképe, a liliom jelenik meg.

6. Hunyadi János kormányzó zászlaja

A zászló elméleti rekonstrukció, Hunyadi János 1453-as címere alapján készült, ahol is a családi hollós címert V. László adományaként a bátorságot jelképező vörös oroszlánnal egészítették ki. De ez az oroszlán nem egyezik sem a cseh királyi oroszlánnal, sem pedig Beszterce vörös oroszlánjával, habár a Hunyadiak Beszterce grófjai is voltak.

7. Mátyás király fekete seregének zászlaja

A zászlón az Árpád-házi családi sávokat, valamint a cseh királyság oroszlános címerét egyesítették egy negyedelt pajzsban, középen a család hollós címerével. A fecskefarkú zászló a Corvinák egyikében, a *Philostratus krónikában* fennmaradt miniatúra alapján készült, és Corvin János bécsi bevonulását ábrázolja. A sávok és az oroszlán eredetileg ezüstszínűek voltak, a miniatúrán azonban az ezüst oxidálódás miatt elfeketedett. A rekonstrukció a hagyományos színezést őrzi.

8. A szigetvári Zrínyi Miklós főkapitányi zászlaja

Zrínyi Miklós zászlajáról csak annyit tudunk, hogy nevezetes kirohanásakor a hadvezér olyan zászló alatt halt meg, amelynek egyik oldalán a császár, másikon az ország címere volt. A rekonstrukció a kor fecskefarkú zászlótípusát idézi, rajta a császári címerrel, előlapján a korabeli magyar királyság címerével. A zöld a kor kedvelt, leginkább a huszárság zászlóira emlékeztető szín.

9. A Nyitra vármegyei nemesi felkelők zászlaja a török időkből

A 16-17. század jól ismert, fecskefarkú formájú zászlaja, zászlólapján a korra igen jellemző lángnyelves díszítő motívumokkal. Ez a lángnyelv Európában Krisztus vércseppjeit szimbolizálja, és elsőnek a johannita lovagok zászlaján jelent meg a 12. században. Vannak arra utaló jelek, hogy Kelet-Európában és hazánkban a lángnyelvek elterjedését segítette az, hogy ezt a motívumot keleten is előszeretettel alkalmazták. A zászló alapszíne a vörös. A hátoldalán keresztre feszített krisztusábrázolás látható, „E jelben győzni fogunk” felirattal és az a1660-as évszámmal. A zászló előlapján Nyitra vármegye címere látható, amelyen Szent László és a kun vitéz harca látható. A hagyomány szerint ennek a zászlónak az eredetije Buda 1686-os ostrománál részt vett a vár felszabadításában. A zászló rekonstrukciója kortárs rajz alapján készült.

10. Bocskai hajdúinak hadnagyi standardja

A zászló egy 19. századi másolat alapján készült, ahol a hajdúkat jelképező oroszlán a császári erőket jelképező sast tépázza. Formája régies, valójában egy standard forma. A standard rangjelző zászlóként szerepel a 17. században.

11. Bethlen Gábor fejedelem zászlaja

Barokkos címerpajzsban az iktári Bethlen-család nyíllal átlőtt nyakú hattyúkat ábrázoló címerét az erdélyi nemzeteket szimbolizáló ábrázolások övezik. A címer felett a hercegi korona. A zászló lapján lángnyelvdíszítés, aranszínű szegélyén felirat látható.

12. Thököly Imre fejedelem zászlaja

Thököly Imre fejedelem zászlajáról semmiféle adat nem maradt fenn, ezért a zászló egy 17. századi erdélyi zászlónak a rekonstruált változata. Vörös-kék színe a Thököly-család címerszíneit idézi, egyik oldalán Thököly Imre grófi címere látható, amelyet atyja I. Lipóttól kapott, ezért kétféjű sas látható a szív-pajzsában, hátoldalán pedig a magyar királyság lombkoronával ékesített címere. A zászló csúcsa különösen érdekes, ezt a fajta csúcsot a 17. században használták csak.

13. II. Rákóczi Ferenc fejedelem zászlaja

A kortárs szóhasználatban „magyar módra vágott”, azaz vörös-fehér sávozott zászlón a fejedelem jelmondata olvasható: „Iustam causam deus non derelinquet” (Az igaz ügyet nem hagyja el az Isten). A zászló másik oldalán a fejedelem nevének rövidítése látható. A zászló a Nemzeti Múzeumban őrzött eredeti másolat.

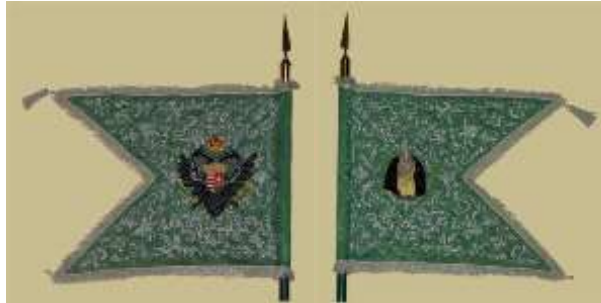
14. II. Rákóczi Ferenc kuruc lovasságának zászlaja 1706-ból

A fecskefarkú zászló előlapján a magyar királyság lombkoronás címerét és a *Pro Libertate* feliratot láthatjuk. Hátlapján Rákóczi fejedelmi címere és a kibocsátás éve. A zászlólap a XVIII. század lovassági zászlóira jellemzően zöld, rajta a klasszikus lángnyelvdíszítés tulipán motívummá torzult.

15. A baranyai huszárezred 18. századi zászlaja

A jellegzetes huszárzászló előlapján a kétfejű sas mellén a magyar királyi címer látható, hátlapján Madonna-ábrázolás. Szűz Máriának ez az ábrázolása a 17. és a 18. század elején nagyon népszerű volt, hiszen óvó-védő szerepet töltött be. A himzett zászlólap jellemző a korra, nem különben az úgynevezett kopjacsúcs, amely nemcsak díszítés, hiszen esetenként a zászlótartó önmagát is védte vele a harcokban.

16. A jászkun huszárok zászlaja az 1770-es évekből

A zászló egyik oldala kék, másik vörös színű, mindkét oldalán a Mária Terézia és fia, József társuralkodó egyesített névele látható, fölöttük az osztrák főhercegi koronával.

17. A Pest vármegyei nemesi felkelők zászlaja a napóleoni háborúk idejéből

Az nemesi felkelésre jellemzően kicsit régies stílusú zászló, amelynek egyik hátoldalán Magyarország patrónája, Szűz Mária ábrázolása látható, a másikon pedig Pest vármegye címere. A zászlólap dúsan díszített. A zászló korabeli szokásnak megfelelően festett, csúcsdíszén kétfejű császári sas található.

1848-as zászlók

Kezdetben nem voltak egyformák a 48-as zászlók, majd 1849-ben a minisztérium igyekezett egységesíteni a csapatzászlókat és központosítva osztották ki. A szabályszerűeket nagyobb számban előre legyártották, és igény szerint osztották ki. Bár ezek sem teljesen egyformák. Azonos bennük az alapszín: a fehér, a szélén futó farkasfogas pártázat, illetve mindegyik felirat nélküli. Egyik oldalán Magyarország címere, másik oldalán a Magyarok Védőasszonya ábrázolás látható. *A trónfosztás utániak korona nélküliek*, hátoldalukon a Magyarok Nagyasszonya látható. Ennek a zászlónak az előlapján a korona nélküli kiscímeren a korona helyén az 1848-49-es szabadságharcra jellemző, *kardos koszorú* motívum található.

18. 1848-as gyalogsági

Az 1848/49-es honvéd zászlók jellegzetessége a körben futó, egyenlő szárú háromszögekből álló piros-zöld pártázat. Arany színű akantuszlevelekből formált keretben, kék háttérben a magyar címer (vágások mindig ezüsttel kezdődnek) a kartus felett a Szent Korona lebeg, keresztje néhány esetben egyenesen áll. Hátlap: felhőkön trónoló Mária.

19. 1848-as lovassági (kisebb)

Ennél is a körben futó, egyenlő szárú háromszögekből álló piros-zöld pártázat látható. Előlapjukon mindig a magyar kiscímet ábrázolták.

20. 1869M m. kir. honvéd zászlóalj zászló

A kiegyezés utáni magyar királyi honvédség klasszikus zászlaja, előlapján a magyar király középcímerével, hátoldalán I. Ferenc József névjelével. Ezt a zászlótípust az I. világháború után is több alakulat használta egészen 1938-ig.

21. 1938M m. kir. honvéd lovassági zászló

Másolat, hátlapján a magyar középcímer található, amely ebben az esetben igénycímer, amely a Trianon előtti országot és a határok visszaállításának óhaját jelképezi. A lángnyelv motívum az egykori császári-királyi hadsereg első, rendszeresített, 1743-as zászlajára utal vissza.

22. 1949M honvéd gyalogsági zászló

A második világháború utáni időszak első rendszeresített honvéd zászlaja, amely a 18. századi huszárszászlók és az 1849-es trónfosztás utáni zászlók hagyományait egyesíti. Mindkét oldalán látható címer a közvélekedésben 1848-49-hez kötött úgynevezett Kossuth-címer, azaz egy korona nélküli kiscímer. Ez a csapatzászlótípus vélhetőleg a legrövidebb ideig volt használatban a magyar honvédségnél. 1949 márciusában rendszeresítették. 1949. augusztus 20-án azonban bejelentették az új, az utókor által Rákosi-címernek nevezett jelkép használatát, és a fenti csapatzászlócímer részét 1949 szeptemberétől az új címerrel takarták ki.

23. Az 1956-os lyukas közepű zászló

1956 októberében a forradalom számúzta a Rákosi-címert a magyar állam jelképei közül. Helyette a Kossuth-címer visszaállítása történt meg, amelyet már az egyetemisták 16 pontos követelése is tartalmazott, s amely akkor a nemzeti szuverenitás jelképe volt, akárcsak a szovjet csapatok kivonása. A nemzeti zászlóból a forradalmárok egyszerűen kivágták a gyűlölt címet. Az így keletkezett lyukas zászló a forradalom első napján, valószínűleg a Bem téren jelent meg először, majd végigkísérte a harcokat is. A korabeli fényképeken jól látható, ahogyan a szimpátia kifejezéseként Pest belvárosi ablakaiban leng a forradalom jelképe. Akinek nem volt nemzeti zászlója, közepén kivágott lepedőt lógatott ki. A Time magazin 1957. január 7-én megjelent számának címlapján „az év emberének” megválasztott magyar szabadságharcos hátterében is felbukkan a lyukas zászló.

32. Nemzeti Honvéd Díszegység

A 32. Nemzeti Honvéd Díszegység felállítása 2011. november 01-jén történt meg a Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár alárendeltségében, feladatrendszerét hat alegységgel látja el. Alaprendeltetési feladatai a különböző állami-, és egyéb központi protokolláris rendezvények, feladatok tervezése, szervezése, irányítása. Békétől eltérő időszak esetén összefegyvernemi, felderítő és objektumbiztosítási feladatok végrehajtása az előjáró terveinek megfelelően. A Honvéd Koronaőrség feladatai közé tartozik az Országházban a Szent Korona protokolláris és biztonsági őrzésével kapcsolatos feladatok végrehajtása, melyet fegyverhasználati joggal lát el.

A Honvéd Palotaőrség Magyarország Köztársasági elnökének a Sándor-palotában történő protokolláris őrzésével, valamint a köztársasági elnök protokolláris állami feladataival kapcsolatos díszelgési feladatok végrehajtása, melyet fegyverhasználati jog nélkül lát el.

A Honvéd Díszzászlóalj Magyarország nemzeti és állami ünnepségein, társadalmi és katonai rendezvényein katonai tiszteletadással kapcsolatos feladatok végrehajtása, külföldi állami és katonai vezetők katonai tiszteletadással történő fogadása, az előjáró intézkedése szerinti kegyeleti feladatok ellátása.

Az állami- és katonai protokolláris, a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség nemzetközi és központi rendezvényeinek, valamint a kegyeleti feladatok zenei kiszolgálását Budapesten a Budapest Helyőrség Zenekar látja el.

A Technikai Biztosító Részleg részt vesz a kijelölt gyakorlatok, gyakorlások, illetve a Honvéd Vezérkar rendezvényeinek híradó, informatikai és akusztikai támogatásában.

A 32. Nemzeti Honvéd Díszegység feladatainak logisztikai, szállítási biztosítása a Logisztikai Biztosító Részleg feladata.

A 32. Nemzeti Honvéd Díszegység jogelődjének története egészen a 18. századig, Mária Terézia uralkodásáig nyúlik vissza. 1741. október 30-án az uralkodó kezdeményezésére új (a későbbi 32.) gyalogezredet alapítottak. 1769-ig a 32. hadrendi szám használatáig Forgách-ezred

volt a hivatalos elnevezése. A XIX. század végéig 14 háborúban, 135 csatában, ütközetben, ostromokban és várvédelemben felhalmozott érdemekben dús történet a 32-eseké. Az egész ezrednek, illetve kisebb egységeinek bátor vezetéséért három tiszt kapta meg a legmagasabb katonai kitüntetést, a katonai Mária Terézia Rendet, a legénység soraiban is 13 arany, 125 első osztályú és 72 másodosztályú ezüst vitézségi érmet osztottak ki.

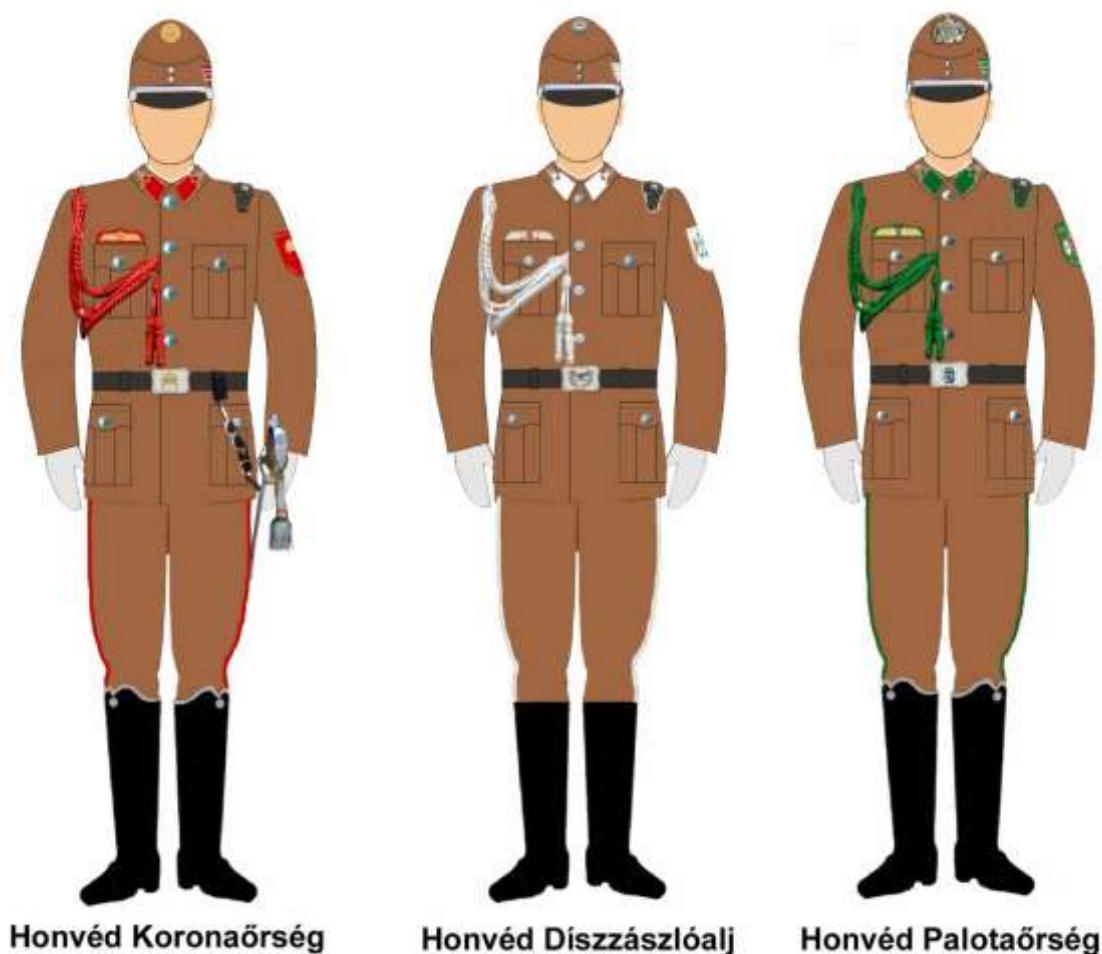
1991-ben Balogh László ezredes parancsnoksága alatt, alakult át az ezred MN 7015-ből, 32. Budapest Őr és Díszezreddé. Az ezred hivatalos karjelzése a hadrendi „32-es” szám és a Budapest főváros címerét tartó arany oroszlán és griffmadár ötvözéséből született, amely jelképezi: az alakulat jogelődjét, a 32. gyalog ezredet, a címet tartó állatok a Budapesthez való kötődést, a „házi ezred” jellegét.

2007. január 1-jétől a Magyar Honvédség Támogató Dandár kötelékében szinte változatlan feladatrendszer mellett, közel önálló szervezeti struktúrában megtörtént a 32. Budapest Díszzászlóalj létrehozása a 32. Nemzeti Honvéd Díszegység 2011-es felállításáig.

2.5.2. A trikolor felépítése

Nemzeti ünnepeinken Magyarország Lobogóját a 32. Nemzeti Honvéd Díszegység jelenlétében vonják fel. A díszegység ruházatában nemzeti színeinket jeleníti meg.

32. Nemzeti Honvéd Díszegység legénység

Honvéd Koronaőrség

Alaprendeltetési feladata:

A Szent Korona protokolláris és biztonsági őrzése, ünnepélyes díszőrség váltás, a Parlament munkaidejéhez igazodó díszőrség ellátása, valamint veszély esetén a Szent Korona menekítése a kijelölt biztonsági zónába.

Honvéd Díszászlóalj

Alaprendeltetési feladata:

A Honvéd Díszászlóalj Magyarország nemzeti és állami ünnepein, társadalmi és katonai rendezvényein katonai tiszteletadással kapcsolatos feladatok végrehajtása, külföldi állami és katonai vezetők katonai tiszteletadással történő fogadása, az előljáró intézkedése szerinti kegyeleti feladatok ellátása.

Honvéd Palotaőrség

Alaprendeltetési feladata:

A köztársasági elnök protokolláris feladataihoz kapcsolódó díszelgési feladatok ellátása, a Sándor-palota protokolláris őrzése, díszőrszolgálat ellátása fegyverhasználati jog nélkül.

2.6. Állami vezetők katonai tiszteletadással történő fogadtatása

A Magyarországra érkező közjogi méltóságokat hivatalos látogatásuk alkalmával katonai tiszteletadás illeti meg. A katonai tiszteletadást a Magyar Honvédség központi díszalegysége és a Készenléti Rendőrség kötelékébe tartozó Nemzeti Lovas Díszegység biztosítja. A zenei kiszolgálást a Magyar Honvédség Központi Zenekara végzi.

A köztársasági elnök vendégének fogadtatása Budapesten a Szent György téren a Sándor Palota előtt, míg a miniszterelnök vendégének fogadtatása szintén Budapesten, a Kossuth téren, a Nemzet Főterén kerül végrehajtásra.

2.7. Nemzeti ünnepek, állami ünnep, nemzeti emléknapok, gyásznapi katonai szemszögből

A Kormány 1137/2010. (VII. 1.) Korm. határozata

a nemzeti ünnepek, valamint a kiemelkedő fontosságú rendezvények előkészítésének és lebonyolításának rendjéről

A Kormány

a) a Magyar Köztársaság nemzeti ünnepei (az 1848/49-es Forradalom és Szabadságharc Évfordulója március 15-e,

Szent István ünnepe augusztus 20-a, az 1956-os Forradalom Emléknapija október 23-a), valamint

b) a kiemelt fontosságú rendezvények (a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapija február 25-e, a Holocaust Magyarországi Áldozatainak Emléknapija április 16-a, a Nemzeti Összetartozás Napja június 4-e, az Aradi Vértanúk Emléknapija október 6-a, a Nemzeti Gyász Emléknapija november 4-e)

2011. évi CCII. törvény

6. § (1) A nemzeti ünnepeken Magyarország lobogóját (a továbbiakban: lobogó) ünnepélyes keretek között, katonai tiszteletadással az Országház előtt fel kell vonni.

(2) Ha a lobogó (1) bekezdés szerinti felvonásának feltételei az Országház előtt nem állnak rendelkezésre, a nemzeti ünnepeken a lobogót ünnepélyes keretek között, katonai tiszteletadással nem kell felvonni.

2.7.1. Nemzeti ünnepek

Március 15. Az 1848-49-es Forradalom és Szabadságharc emléknapja;

Október 23. Az 1956-os Forradalom és Szabadságharc emléknapja;

Magyarország Lobogójának felvonása október 23-a, Nemzeti Ünnep alkalmából.

Helye: Kossuth tér

Ideje: 2016. október 23. 09.00

Résztvevő állomány:

54 fős díszzászlóalj
1 fő engedélykérő parancsnok
2 fő díszőrparancsnok
2 fő zászlófelvonó parancsnok
2 fő díszőr
9 fő zászlóvivő
2 fő '48-as kisdobos (Honvéd Palotaőrség)
Központi Zenekar
Nemzeti Lovas Díszegység

Helyszíni gyakorlás: 2016. október 23. 07.00

Főpróba: 2016. október 23. 08.00

A tevékenység leírása

08.40 Dr. Benkő Tibor vezérezredes, Honvéd Vezérkar főnök érkezése a Parlamenthez, fogadja őt Baráth Ernő ezredes, Budapest helyőrségparancsnoka.

08.45 A meghívott vendégeket a Külgazdasági és Külügyminisztérium valamint az MH BHD Protokoll Delegációs és Rendezvénybiztosító Igazgatóság munkatársai fogadják és a kijelölt helyükre kísérik.

A zenekar, a díszzászlóalj, a Nemzeti Lovas Díszegység bevonul a térre. A Magyarország Lobogóját kísérő állomány a kiindulási helyre lép.

08.55 Dr. Áder János, Magyarország köztársasági elnökét, Dr. Orbán Viktor Magyarország miniszterelnökét és Dr. Kövér Lászlót a Magyar Országgyűlés elnökét Budapest helyőrségparancsnoka fogadja a Parlament épületében és jelent a katonai tiszteletadás

lefolyásának rendjéről, majd a VI. számú kapun keresztül az állami protokollban számára kijelölt helyre megy.

08.58 A narrátor köszöntője.

08.59 A zenekar kürtösei a Kossuth szignált játsszák, a köztársasági elnök, a miniszterelnök és a házelnök kilépnek a Parlament IX. számú kapuján, a köztársasági elnök lemegy a fölépcsőn. A miniszterelnök és a házelnök a számára kijelölt helyre lép. Akit a vezérkarfőnök a lépcső alján várja, ahol a köszöntést követően, a díszzászlóalj irányába fordulva a „Vigyázz” jelet várják.

10.00 A zenekar kürtösei a „Vigyázz” jelet játsszák, a díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység tiszteletadást teljesít.

A köztársasági elnököt a Honvéd Vezérkar főnök a csapatzászlóig kíséri, ahol fogadják a díszzászlóalj parancsnokának jelentését.

Köztársasági Elnök Úr!

Zsolnai Tamás alezredes, a díszzászlóalj parancsnoka jelentem, október 23-a, Nemzeti Ünnepünk alkalmából, Magyarország Lobogójának ünnepélyes felvonására a díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység felsorakozott.

A köztársasági elnök, a vezérkar főnök kíséretében megismeri a díszzászlóaljat és a Nemzeti Lovas Díszegységet, majd a lépcsőn felmenve a számukra fenntartott helyre lépnek. A Magyarország Lobogóját kísérő díszőrség parancsnoka elindítja a menetet, az elnök elé érve megállítja, fordulatot hajt végre és engedélyt kér Magyarország Lobogójának felvonására.

Köztársasági Elnök Úr!

Szűcs Péter őrnagy, a díszőrség parancsnoka kérek engedélyt október 23-a, az 1956-os Forradalom és Szabadságharc Emléknapja, Nemzeti Ünnepünk alkalmából Magyarország Lobogójának ünnepélyes felvonására.

Az engedély megadása után a díszzászlóalj befejezi a tiszteletadást. A díszőrség az árbochoz vonul és felcsatolja Magyarország Lobogóját.

A díszzászlóalj parancsnoka vezényel, a zenekar előadásában elhangzik a Himnusz, miközben Magyarország Lobogója felvonásra kerül.

A díszzászlóalj befejezi a tiszteletadást, a zászlófelvonók elvonulnak.

A díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység térkiürítést hajt végre a Parlament XII. számú kapuja irányába és megalakul a díszmenet végrehajtásához. Az előjárók fogadják a díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység díszmenetét. A zenekar díszelvonulása jelzi az ünnepség végét. A köztársasági elnök, a miniszterelnök és a házelnök a Parlament épületébe távozik. A narrátor megköszöni a részvételt és ismerteti az ünnepségsorozat további programjait.

Magyarország felvont lobogóját az ünnepet követő napon 08.00 órakor katonai tiszteletadással, Budapest helyőrségparancsnokának jelenlétében és engedélyével vonjuk le.

2.7.2. Állami ünnep

Augusztus 20. Az államalapítás és Szent István emléknapja;

Magyarország Lobogójának katonai tiszteletadással történő felvonása és tisztavetés.

Helye: Kossuth tér

Ideje: 2016. augusztus 20. 08.30

Készenlét: 2016. augusztus 20. 08.00

Öltözet: díszöltözet

Résztvevő állomány:

- Díszzászlóalj az MH Ludovika Zászlóalj állományából
- 1+3 fő csapatzászlóvivő
- 1 fő engedélykérő parancsnok
- 2 fő díszőrparancsnok
- 2 fő zászlófelvonó parancsnok
- 2 fő díszőr
- 9 fő zászlóvivő
- 2 fő '48-as kisdobos (Honvéd Palotaőrség)
- 1+14 fő történelmi zászlóvivő zászlóval
- 8 fő irányjelző
- Központi Zenekar
- Nemzeti Lovas Díszegység

A kordonozási és hangosítási feladatokat nem a Magyar Honvédség végzi.

A tevékenység leírása

07.47 A narrátor tájékoztatója.

07.50 A Központi Zenekar térzenéje.

08.05 A Különleges Díszelgő Csoport fegyveres bemutatója.

08.15 A férfikórus, a zenekar, a díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység bevonulása a térre.

A történelmi zászlóvivők, az irányjelzők és a lobogófelvonó állomány a kiindulási pontra lép.

Az állami protokoll, és a Magyar Honvédség meghívottjait a MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár Protokoll, Delegációs és Rendezvénybiztosító Igazgatóság, a külföldi diplomáciai testület résztvevőit a Külgazdasági és Külügyminisztérium, valamint az attasé testület megjelent képviselőit a HM Nemzetközi Együttműködési Főosztály munkatársai fogadják, és a helyükre kísérik őket.

08.25 Dr. Áder Jánost, Magyarország köztársasági elnökét a Honvéd Vezérkar főnöke és Baráth Ernő ezredes az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár parancsnoka fogadja a Parlament épületében, majd Baráth Ernő ezredes jelent a katonai tiszteletadás lefolyásának rendjéről.

08.28 A narrátor köszöntője.

08.31 A zenekar a **Kossuth szignált** játssza, a Köztársasági elnök kilép a Parlamentből a XI. számú kapun keresztül, ahol a Honvéd Vezérkar főnöke fogadja és a kiindulási ponthoz mennek.

A zenekar kürtösei a „**Vigyázz**” jelet játsszák, a díszzászlóalj tiszteletadást teljesít. A köztársasági elnök, a vezérkarfőnök kíséretében a csapatzászló vonaláig megy, ahol fogadják a díszzászlóalj parancsnokának jelentését.

„Köztársasági Elnök Úr!

Molnár Zsolt ezredes, a MH Ludovika Zászlóalj parancsnoka jelentem, augusztus 20-a, Állami Ünnepünk alkalmából Magyarország Lobogójának ünnepélyes felvonására, valamint a 2016. évi ünnepélyes tisztavatásra a Díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység felsorakozott!”

A köztársasági elnök, a Honvéd Vezérkar főnök kíséretében megsejleli a díszzászlóaljat. Az alakzat végén jobbra fordulva a köztársasági elnök elfoglalja a részére kijelölt helyet az emelvényen, a Honvéd Vezérkar főnök a számára a protokollban fenntartott helyre lép.

A köztársasági elnök köszönti az állományt:

„Jónapot honvédek!”

Válasz:

„Erőt, egészséget!”

A díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység tiszteletadást teljesít.

08.38 A történelmi zászlóvivők a Parlament épületének két oldaláról, **Liszt XIV. rapszódia** dallamára elfoglalják helyüket.

A díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység tiszteletadást teljesít.

08.40 Magyarország Lobogóját kísérő díszőrség parancsnoka elindítja a menetet, a kijelölt helyen megállítja, fordulatot hajt végre balra és engedélyt kér Magyarország Lobogójának felvonására.

„Köztársasági Elnök Úr!

Szűcs Péter őrnagy, a díszőrség parancsnoka, kérek engedélyt augusztus 20-a, Állami Ünnepünk alkalmából, Magyarország Lobogójának ünnepélyes felvonására!”

A Köztársasági Elnök Úr válasza: **„Az engedélyt megadom!”**

Az engedély megadása után a lobogófelvonók a talapzathoz vonulnak és felcsatolják a Lobogót.

A díszzászlóalj parancsnoka vezényel, a férfikórus zenekari kísérettel elénekli a Himnusz, miközben Magyarország Lobogója felvonásra kerül. A felvonás után a lobogófelvonók a VI. számú kapu irányába elvonulnak.

Tisztavetés

08.45 A narrátor elmondja köszöntőjét, majd felkéri Dr. Simicskó István honvédelmi minisztert ünnepi beszéde elmondására (10 perc).

A honvédelmi miniszter az emelvényen elhelyezett mikrofonhoz lép és elmondja beszédét. A beszéd elhangzása után visszamegy a helyére.

08.55 A narrátor bejelenti, hogy az ünnepélyes eskütétel következik.

Az esküt előmondó honvédtisztjelölt a részére felállított mikrofonhoz lép. Erkel: Bánk bán című operája „*Hazám, hazám*” kezdetű áriája zenekari feldolgozásának dallamára elhangzik az eskü.

Az eskü elhangzása után az előmondó a köztársasági elnökhöz lép. Engedélyt kér az esküt tett honvédtisztek által aláírt dokumentum átadására és a kardrántás végrehajtására. A köztársasági elnök gratulációja és az engedély megadása után visszalép a kardrántás helyszínére.

„Köztársasági Elnök Úr!

..... hadnagy kérek engedélyt, a tisztársaim által aláírt eskü átadására és a kardrántás végrehajtására!”

Válasz:

Engedélyezem!”

„Hadnagy Úr, gratulálok!

Válasz:

„Hazámat szolgálom!”

Az esküt tettek kardrántása.

Narrátor felkéri Áder János köztársasági elnök urat, hogy tartsa meg ünnepi beszédét.

09.05 A köztársasági elnök az emelvényen elhelyezett mikrofonhoz lép és elmondja ünnepi beszédét. A beszéd elhangzása után elfoglalja a protokollmeghívottak között fenntartott helyét.

Az elnöki beszéd részeként elhangzó gratulációt követően válasz:

„A hazáért mindhalálig!”

09.15 A Honvéd Férfikar **Kölcey Huszt** című versének megzenésített változatát adja elő.

09.18 A díszzászlóalj és a Nemzeti Lovas Díszegység térkiürítést hajt végre a Parlament XII-es kapuja irányába és megalakul a díszmenet végrehajtásához. A zenekar a tér közepére vonul.

Az előjárók fogadják a díszzászlóalj tiszteletadását és a zenekar díszelvonulását.

09.22 A történelmi zászlók dobszóra elvonulnak, mely jelzi az ünnepség végét.

A köztársasági elnök a Parlament épületébe távozik a IX. számú kapun keresztül.

09.24 A férfikórus elvonul.

A narrátor bejelenti az ünnepség végét és ismerteti a nap további eseményeit.

2.8. Koszorúzások, emlékműavatások végrehajtása katonai részvétellel

Koszorúzás

A katonai részvétellel végrehajtott koszorúzások, emlékművek, emléktáblák avatása során, minden esetben díszőrök felállítására kerül sor és koszorúvivő katonák kijelölése szükséges. A koszorúzások során mindig felmerül a koszorúvivő katonák által az emlékművön elhelyezendő koszorúk számának meghatározása. Nagyban befolyásolja a koszorúk számát, ha a rendezvényen közjogi méltóságok, méltóság vesz részt, illetve az állami politikai, közéletben elfoglalt kiemelkedő személyek részvétele várható. Katonai szempontból még jelentős lehet, hogy politikai pártok, szervezetek koszorúzásakor a Magyar Honvédség katonái kinek a koszorúját vihetik, viszik. A rendezvény szervezőjének a rendezvény megkezdése előtt pontosítani kell a katonai rendezvényszervezővel, hogy kik a meghívottak, és kik fognak koszorút elhelyezni. Nem hozhatóak a katonák, gyermekek koszorúvivők kellemetlen, megalázó helyzetbe. A Magyar Országgyűlésbe bejutott parlamenti pártok koszorúját a katonák kivihetik az emlékműhöz, de nem tehet a szervező kivételt, ha a parlamenti pártokat meghívta koszorúzni, hogy netalán csak a kormányon levő, vagy neki „szimpatikus” pártok koszorúját helyezteti el koszorúvivőkkel az emlékművön.

Emlékművek avatása során mindenki az emlékművek letakarásában, lepellet történő eltakarásában gondolkodik. Amikor az emlékmű formája, mérete nem teszi lehetővé, nem biztonságos a lepel levétele, akkor el lehet, el kell tekinteni ettől, mert a leleplező, felkért személy, személyek nem hozhatóak kellemetlen, méltatlan helyzetbe. Egy emlékművet „leleplezettnek” nevezhetünk, ha szalaggal körbe tekerjük és azt lefejtik róla a felavatók, vagy csak megáldást követően megkoszorúzzuk, virágokkal körbe rakjuk, az éppúgy méltó avatás, mintha leplet vettünk volna le róla. Ha nemzeti szín szalaggal tekerjük körbe az emlékművet, vagy a leplet ilyen szalaggal rögzítjük, gondoskodni kell, hogy a szalag ne hulljon le a földre, és az emlékműről levett leplet is vegye el egy segítő a leleplezőtől, ne neki kelljen a kezében szorongatva a kamerák, fényképezőgépek keresztútjában állnia.

A vendég köztársaság elnökének koszorúzése a 300-as parcellánál

Helye: Rákoskeresztúri temető, 300-as parcella, Kábakő, Nagy Imre sírja, a lengyel kopjafa

Ideje: 2016. október 23. 17.30

Résztvevő állomány:

1+4 fő díszőr
2 fő koszorúvivő
1 fő kürtös
hangosítás

A tevékenység leírása:

A díszelgést végrehajtó állomány, virágok, koszorúk, mécsesek megérkezése a helyszínre. Díszőrök felállítása (Kábakőnél, Nagy Imre sírjánál)

A lengyel elnök és delegációjának érkezése a helyszínre, fogadja Budapest Helyőrségparancsnokának képviselője, aki jelent a lefolyás rendjéről. A kürtös a „Vigyázz” jelet játssza.

A díszőrök tiszteletadást teljesítenek. Elhangzik a vendég és a magyar Himnusz CD-ről. A díszőrök befejezik a tiszteletadást.

A koszorúvivő katonák a koszorúval a megindulási helyre lépnek, a lengyel elnök mögéjük áll.

A koszorúvivők a koszorúval az emlékműhöz lépnek és elhelyezik a koszorút. A koszorú elhelyezését követően az elnök megigazítja a koszorú szalagját, majd a katonákkal egyidőben tiszteletadást teljesít. A tiszteletadás befejezését követően a lengyel elnök és kísérete, Nagy Imre sírjához mennek, ahol elhelyezik a tisztelet virágait. A virágok elhelyezését követően visszasétálnak a lengyel kopjafához és elhelyezik a virágcsokrot vagy mécseseiket. Az elhelyezését követően visszatérnek eredeti helyükre. A díszőrök tiszteletadást teljesítenek.

A kürtös az áldozatok emlékére elfújja a „Magyar takarodót”. A díszőrök befejezik a tiszteletadást, a delegáció gépjárműbe száll, majd gépjárművel elhagyják a temetőt.

2.9. Kegyeleti feladatok ellátása

A Magyar Honvédségben külön rendelet szabályozza a kegyeleti feladatokat. Amely kitér az elhunyt minősítésére, a temetési költségeket is szabályozza, és a hazához, szervezethez történő kötődést elismervén a végső útra történő kísérésének szabályait. A Magyarország közjogi méltóságait, vezetői, külön parancsra a hazáért tett állampolgárok temetésére katonai tiszteletadás elrendelhető. A minősítések során lehet az elhunyt, „Hősi halott”, „Magyar Honvédség halottja”, „Katonai Szolgálat halottja”. A mai kornak megfelelően hagyományos koporsós temetések mellett a szóró parcellában végrehajtott vagy urnás temetések, vagy akár a család által kért búcsúztatások során kerül sor a méltóságteljes búcsúztatásra, az elhunyt Honvéd végső útra kísérésére. A zenekari kiszolgálást nagyban befolyásolja az időjárás, nagy hidegben a hangszerek nem szólalnak meg, ebben az esetben az audioteknikai eszközök bevonására kerül sor. Az üzemeltetés során figyelni kell az áramvételi lehetőség biztosítására, illetve áramtermelő berendezés megrendelése válik szükségessé. Az ilyen berendezés működtetése hanggal, illetve kipufogógáz termelésével jár. Minden kegyeleti feladat ellátása során mindig nagy odafigyeléssel kell eljárni, és az érzékenységre, a családok ötleteinek kezelésére kell figyelemmel lenni a szabályzók betartása és a kérések összefésülése során. A kegyeleti szertartások során a családdal egyetértésben, engedélyével lövés kerül végrehajtásra, amely szintén többszöri hanghatással jár. Figyelemmel kell lenni az idősekre és a kisgyermekekre is. Egyeztetés szükséges a temetővel is.

2.10. Katonai, katonazenekari bemutatók

A Magyar Honvédség az állampolgárokkal történő kapcsolattartás, a fiatalokban a hazaszeretet erősítése érdekében, akár toborzási céllal, rendelkezik olyan képességgel, amelynek során a katonák felkészültségét megmutatva látványos bemutatókat tarthat. Az alakulatok az alaprendeltetési feladatuknak megfelelő képességeiket mutatják be. A bemutatók tervezése során mindig nagy figyelemmel kell lenni a bemutató állomány és a nézők közötti biztonsági távolságra. A használt eszközök biztonsági távolságát a bemutató állomány parancsnoka határozza meg. A bemutató során eszközökről, hanghatásokról, veszélyekről mindig tájékoztatni kell a nézőközönséget, illetve a környéken tartózkodó személyeket.

A zenekarok adhatnak állóhelyben vagy mozgással egybekötött zenekari bemutatókat. A katonai zenekarok fúvószenekarok, de képesek zeneszámok áthangszerelésére fúvószenekar által előadhatóvá, illetve képesek más stílusú zeneművek előadására is.

A bemutatókat a helyszín és az időjárás nagyban befolyásolja. A zenekar télen mínusz három fok alatt nem minden esetben képes megszólalni, illetve a hangszerek védelme érdekében nem lépnek fel. A mozgással végrehajtott bemutatók során az altalaj állapota is nagyban befolyásolja a végrehajtást.

III. RENDÉSZETI ETIKETT ÉS PROTOKOLL

A rendészeti szervek hivatásos állomány részére a követendő szolgálati érintkezés és az egymás közötti kommunikáció során elvárt szabályokat, előírásokat az adott szerv parancsnoka által kiadott normák, a szolgálati szabályozók, illetve az etikai kódex határozzák meg. Jelen fejezetben összefoglaljuk a szolgálati érintkezés legfőbb szabályait, az öltözködésre vonatkozó legfőbb elvárásokat, illetve a vendégek fogadása és ellátására vonatkozó legfőbb tudnivalókat.

A rendészetre vonatkozó speciális etikett és protokoll szabályokat nagymértékben a szervezetre jellemző hierarchia határozza meg. A hivatásos állomány tagjai a szigorú függelmi rend alapján dolgoznak. A 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (rövidítve: Hszt), illetve a 30/2011. (IX.22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról (rövidítve: RSzSz) jogi dokumentumok határozzák meg azt, hogy milyen előjárókat ismer a Rendőrség.

A Hszt alapján beszélhetünk előjáró parancsnokról, aki a 2. § 11. bekezdése alapján az „állományilletékes parancsnok közvetlen szolgálati előjárója, a rendvédelmi szerv országos parancsnoka vagy országos főigazgatója esetén a miniszter”. Szolgálati előjáró pedig az a személy, aki „a hivatásos állomány tagjával szemben a magasabb szolgálati beosztásánál fogva parancs, intézkedés kiadására vagy munkáltatói jogkör gyakorlására jogosult” (2. § 26. bekezdés). Az RSzSz alapján alárendelt az, „aki valamely szolgálati előjáróhoz szolgálati beosztás, külön parancs vagy utasítás alapján akár ideiglenes jelleggel is be van osztva.” (RSzSz, 2. § 1. bekezdés), a feljebbvaló pedig az, akinek „magasabb rendfokozata van, és az alacsonyabb rendfokozatúval nem áll szolgálati előjárói viszonyban” (RSzSz, 2. § 7. bekezdés). A szolgálati rendből adódóan szolgálati előjáróval szemben engedelmisséggel tartozik az alárendelt. Ez a függelmi viszony jól láthatóan megjelenik a szervezeten belüli kommunikációban.

3.1. A szervezeten belüli kommunikáció előírt rendje

A rendészeti szervek hivatásos állománya részére nemcsak fentebb meghatározott jogi dokumentumok, hanem az országos rendőrkapitány, országos parancsnok által kiadott normák is segítséget nyújtanak az egymással való érintkezés szabályainak betartásában.

Az RSzSz VII. fejezete meghatározza a szolgálati előjárói és feljebbvalói viszonyra, a rendőr magatartására vonatkozó általános szabályokat. A szolgálati érintkezés alkalmával az alábbi főbb szabályokat határozza meg a jogszabály 86.§-a:

- a) vezetéknévükön és rendfokozatukon, vagy
- b) rendfokozatuk megnevezésével és az „úr” – nők esetében az „asszony” vagy a „kisasszony” – szóval szólítják meg.

(2) Az a rendőr, akit szolgálati előjárója vagy feljebbvalója megszólít, „Parancs!” szóval jelentkezik.

(3) Az alárendelt a szolgálati előjárót, az alacsonyabb rendfokozatú a feljebbvalót a rendfokozatával és az „úr” – nők esetében az „asszony” vagy a „kisasszony” – szóval szólítja meg.

(4) A távol lévő szolgálati előjárót, feljebbvalót, valamint alárendeltet a vezetéknévvel és rendfokozatával kell mások előtt megnevezni.

(5) A távbeszélőn történő szolgálati érintkezés alkalmával a hívó fél bemutatkozása – nevének, rendfokozatának közlése – után az alacsonyabb rendfokozatú köteles jelentkezni, kivéve, ha a szolgálati előljáró-alárendelt viszonyból más következik.

A **köszönésnek** is megvannak a sajátos szabályai. Az előljáró (feljebbvaló) a napszaknak megfelelő köszönéssel üdvözli a jelenlévőket, akik egyszerre, hangosan és érthetően „Erőt, egészséget!” köszönéssel válaszolnak beosztás és rendfokozat hozzáfűzése nélkül. Ha az előljáró (feljebbvaló) az adott rendőrt, vagy a köteleket dicséretben részesíti, úgy „A hazámat szolgálom” kifejezéssel kell válaszolni.

Az egyenruhában lévő alárendelt vagy alacsonyabb rendfokozatú az előljárót (feljebbvalót) (egyéni) jelentkezés, találkozás esetén szóban önállóan, előre nem üdvözölheti. Az előljáró vagy feljebbvaló szóbeli üdvözlésére az üdvözlés megismétlésével kell válaszolni.

Szemben a civil etikett és protokoll szabályoknak, a hivatásos személyeknél a köszöntést és a kézfogást minden esetben az előljáró (feljebbvaló) kezdeményezi. Természetesen kivételt képez, ha az egyik fél hivatásos, a másik fél pedig nem a szerv kötelékeiben dolgozó civil, ilyen esetben a civil életre vonatkozó szabályok lépnek életbe.

A köszönésen túl a **tiszteletadásnak** is kiemelt szerepe van a rendészeti szervek kommunikációjában. A tiszteletadás üzeni a kommunikációban résztvevők számára az alaki fegyelmet, az egymás iránti kölcsönös tiszteletet, megbecsülést és udvariasságot. A rendőrség egyenruhát viselő tagjai találkozáskor egymásnak (és más hivatásos állományban lévő társaiknak) tiszteletadást teljesítenek, melynek szabályait az RSzSz 92. §-a határozza meg. Eszerint az alárendelt és alacsonyabb rendfokozatúak előre tiszteletnek, illetve az azonos rendfokozatúak kölcsönösen tisztelegnek egymásnak. A kötelező tiszteletadás szabályai – a helyzetnek megfelelően – nyilvános helyeken, közlekedési eszközökön is érvényesek. Természetesen vannak olyan helyzetek, amikor eltekinthetünk a tiszteletadástól, ezek pedig a jogszabály szerint (RSzSz 92. §) a következők:

- a) rendőri intézkedés közben,
- b) forgalomirányításkor,
- c) kísérő őri feladat ellátása közben,
- d) személybiztosítás, lakásbiztosítás, programhely-biztosítás és útvonal-biztosítás közben,
- e) járművezetés közben, valamint
- f) az alaki szabályzatban (8/1999. (III.8.) ORFK utasítás Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzata kiadásáról) meghatározott egyéb esetekben.

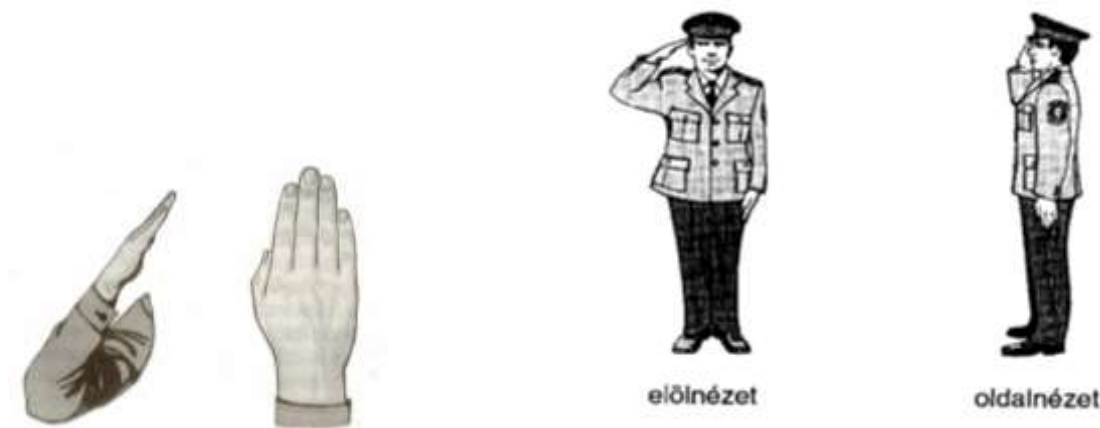
Ilyen esetek lehetnek például mozgó járművön és mozgólépcsőn; étkezéskor, hálótérben (körleten) pihenő, takarodó elrendelés után; betegszobában; kórteremben; segélyhelyen, orvosi rendelőben; színház, mozi, hangverseny, sportlétesítmény nézőterén; társadalmi szervezetek rendezvényein; közhasználatú és szolgálati járműre történő le- és felszállás közben; közúti gyalogátkelőhelyen történő áthaladás közben; rendőri csapaterővel megoldandó szolgálati feladatok, lögyakorlat végrehajtása során a pihenőhely kivételével; műhelyben, gépkocsitelepen, laboratóriumban, gépteremben, távbeszélő és távgépíró központban, rádióállomáson. Ahol nem lehet a tiszteletadást teljesíteni, ott a jelenlévők parancsnoka az érkező előljárónak – amennyiben lehetséges – jelentést tesz. Az előljáró köszöntésére pedig a jelenlévők válaszoljanak a korábban ismertetett mód szerint.

Ugyanakkor vannak helyzetek, amikor kötelező tiszteletadást teljesíteni. Az RSzSz 92.§-a az alábbi eseteket határozta meg:

- a Himnusz, a Szózat és az Európai Unió himnusza elhangzása alatt, továbbá rendezvényeken más államok himnuszának elhangzásakor,
- Magyarország állami zászlajának,

- síremlékek, emlékművek előtt, ha ott díszőrség áll,
- a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek csapatzászlói előtt, valamint
- a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek egységei által kísért temetési menetnek.

A tiszteletadás formáit a Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzata határozza meg. Eszerint egyenruhában tisztelgéssel, fővetéssel vagy főhajtással, illetve fegyverrel „Tisztelegj” fogással” lehet tiszteletet adni. A tisztelgés során a rendőr jobb kezét nyújtott és összezárt ujjakkal, alsó és felső karját egyszerre mozgatva, könyökét a testtől kissé oldalt, inkább előre helyezve, megfeszítés nélkül tartva egy gyors mozdulattal emeli vagy a sapka alsó széléhez, vagy sapka nélkül a halántékához úgy, hogy a középső ujj a szemöldököt és a fül felső szélét összekötő vonal közepén legyen.

1. sz. ábra: Szabályos kéztartás⁶

2. sz. ábra: Tiszteletadás tisztelgéssel

Főhajtással adják meg a tiszteletadást például amikor szolgálati helyiségbe sapka nélkül belép, távozik, vagy ott tartózkodik a rendőr; vagy tömegközlekedési eszközön utazik, gépjárműparancsnoki ülésen ülő testhelyzetben van, illetve dicséretben, jutalomban részesül, az előljáró gratulációja után főhajtással adja meg a tiszteletet. A fővetéssel történő tiszteletadás végrehajtható jobbra vagy balra, illetve középre. A szabályos fővetést is a már idézett Alaki Szabályzat határozza meg. Eszerint „A jobbra és balra végrehajtott fővetésnél a rendőr fejét oldalra – kissé felfelé irányuló gyors mozdulattal – annyira fordítsa el, hogy a fővetés irányával ellentétes szeme testének középvonalába legyen, állát kissé emelje meg anélkül, hogy a fejét bármerre is megdöntené. Ezt követően – állóhelyben – tekintetével és fejének fokozatos visszafordításával folyamatosan addig kíséje az előljárót, feljebbvalót, amíg a fővetés irányával megegyező szeme a test középvonalába nem kerül, az álla maradjon kissé megemelve. ... A középre történő fővetést úgy kell végrehajtani, hogy az áll – a „Vigyázz” állásnál meghatározottakhoz viszonyítva – 2-3 cm-rel legyen magasabban.”⁷

A tiszteletadás fogadása és viszonzása minden esetben kötelező. A tiszteletadás időtartamára vonatkozóan is ad támpontot a Szabályzat. Amikor az előljáró, feljebbvaló a tiszteletadást teljesítő rendőrtől vagy a rendőr az előljárótól, feljebbvalótól 1-2 lépésre elhaladt, vagy az előljáró, feljebbvaló a tiszteletadás fogadását befejezte, véget kell vetni a tiszteletadásnak. Speciális helyzetet jelentenek a jelentések, jelentkezések, amikor az egy mondatos jelentés befejezését követően kell befejezni a tiszteletadást. Amennyiben egy mondatnál hosszabb a jelentés, úgy annak megtételére engedélyt kell kérni. Az előljárótól, a feljebbvalótól történő távozáskor a „Végeztem” parancsot követően az alárendelt az előljáróval, feljebbvalóval egyidőben kezdi meg és fejezi be a tiszteletadást, majd a megfelelő irányba fordulva egy

⁶ Beregnyei József: Alaki és öltözködési szabályok. URL: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/19_0725_tartalomelem_006_munkaanyag_100331.pdf Letöltés ideje: 2017. december 5.

⁷ URL: http://www.police.hu/sites/default/files/8_1999.pdf Letöltés ideje: 2017. december 5.

kemény kilépés után rendes lépésben távozik. A tiszteletadást a Himnusz és a Szózat elhangzása után közvetlenül be kell fejezni, illetve a temetési menet esetében akkor, amikor a díszkíséret utolsó sora 1-2 lépéssel elhaladt. Az állami zászló vonalának elhagyását követően 2-3 lépés után kell abbahagyni a tiszteletadást.

A tiszteletadásnak vannak eltérő esetei, mi most itt nem térünk ki minden speciális helyzetre, csak a leggyakrabban előfordulókat mutatjuk be. Például ha az előljáró, feljebbvaló szembe tart az adott személlyel, akkor 5-6 lépéssel előtte el kell kezdeni a tiszteletadást és egy lépéssel túl kell befejezni. Ha az előljáró, feljebbvaló belép a helyiségbe, az őt elsőnek észlelő rendőr „Előljáró” felszólítására a beosztottak „vigyázz” állással az előljáró, feljebbvaló felé fordulva teljesítenek tiszteletadást, majd a legmagasabb beosztású (vagy rangidős) jelentkezik. Ha a szolgálati helyiségbe alacsonyabb beosztású előljáró érkezik és ott már magasabb beosztású előljáró tartózkodik, akkor az érkezőt nem kell üdvözölni. A rendőrségi objektumokban az előljáróval vagy feljebbvalóval való találkozásnál tisztelgéssel vagy a körülményeknek megfelelő módon kell tiszteletet adni. Járőr esetében pedig csak a parancsnoktól várják el a tisztelgést.

Alakzatban az alegységek, egységek minden esetben vezényszóra teljesítenek tiszteletadást. Ennek leggyakoribb formája a fővetés, míg a fegyverrel rendelkező állomány esetében ünnepi rendezvényeken a fegyvereket mellre helyzetben kell tartani. A különböző fegyverekkel rendelkező állomány összehangolását a vezénylő parancsnok hangolja össze. Kötelékekben az alegységek vezényszóra teljesítenek tiszteletadást. A feljebbvalónak minden esetben csak a kötelék parancsnoka tesz tiszteletadást.

A tiszteletadáson túl fontos kommunikációs forma a **jelentés, jelentkezés, távozás**. Az előljárónál, feljebbvalónál a szerv vezetője és annak beosztottai kötelesek jelentkezni. A jelentkezés során az alárendeltnek jelentenie kell a vezetéknevét, a rendfokozatát és azt, amit előljárója, feljebbvalója tudomására szeretne hozni. A jelentéstételt az alárendeltnek kell kezdeményeznie. Az előljáró a jelentés (jelentkezés) idejére álljon vigyázzba és fogadja a tiszteletadást. Munka közben (irodában, tanteremben, szolgálati helyiségben, gépkocsin stb.) az előljáró felállás nélkül is fogadhatja a jelentést. Ha az előljáró, feljebbvaló a napszaknak megfelelő köszöntéssel üdvözli a rendőrt, az a „jelentkezem” szó használatával viszonzza az üdvözlést. Az, akit pedig előljárója vagy feljebbvalója megszólít „parancs” szóval jelentkezik.

Az alakiség, alakiaság nagyon fontos a fegyveres szervek számára, hiszen ez a szabályozott tevékenységek és megnyilvánulási formák összessége a fegyelmezettséget, az egységességet sugallhatja a kívülállók számára.

3.2. Megjelenés, öltözködés, ápoltság

A rendészeti szervek állományába tartozók folyamatosan érintkeznek az állampolgárokkal, éppen ezért a megjelenésnek, az ápoltságnak, a viselkedésnek és a kommunikációnak kiemelt szerepe van. Az ápoltság nemcsak a tiszta, szabályszerűen viselt egyenruhát jelenti, hanem a magabiztos, alakias mozgást, a fegyelmezettséget és kulturált magatartást. A magatartási szabályokkal kapcsolatban fontos kiemelni a Rendőri Hivatás Etikai Kódexét, melyben a közszolgálatáról és a testülethez való tartozásról, a tisztességről, az erőszakról, a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról, az emberségről és segítségnyújtásról, a bajtársiasságról, a felelősségről, a munka minőségéről, az információk kezeléséről, a megjelenésről, a vezetőkről, a szolgálaton kívüli magatartásról, a közbizalomról rendelkeznek.

Az Etikai Kódex egyik legfőbb témánkat érintő pontja a bajtársiasságra és a megjelenésre vonatkozó rész. A bajtársiasság a munkatársakkal kapcsolatos kommunikációt is érinti, eszerint

kulturáltan, kölcsönös tiszteleten alapuló és megbecsülés szellemében kell kommunikálni egymással.

A megjelenéssel kapcsolatban fontosnak tartja az etikai kódex kiemelni, hogy a szélsőséges, kihívó, alkalomhoz nem illő viseletet kerülni kell. Az öltözéssel kapcsolatban a 2/2014. (II.12.) ORFK utasítás ad iránymutatást. E szabályozó szerint beszélhetünk szolgálati, gyakorló, társasági, illetve speciális szolgálati öltözetéről. A szolgálati öltözet a hivatásos állomány napi szolgálati tevékenysége során viselt öltözet, míg a gyakorló öltözetet a hivatásos állomány napi szolgálati és gyakorló feladatok ellátásakor viselik. Társasági (ünnepi) öltözetet a hivatásos állomány nemzeti ünnepeken, kiemelkedő állami, rendőrségi, társadalmi ünnepeken, rendezvényeken, illetve jelentős családi eseményeken (például esküvő) viselik. A speciális feladatok ellátása során feladatorientált ruházatot kapnak az állomány tagjai (például motoros, vizirendészeti, lovas, kutyavezetői, bűnügyi technikai, baleseti helyszínelő rendőrök esetében). A közvetlen szolgálati előjáró feladata a beosztott állomány ruházatának ellenőrzése annak érdekében, hogy a ruházat mindig jó állapotú, tiszta és kulturált legyen.

A hivatásos állomány tagjai lehetnek egyenruhások, vegyes ruhások, illetve polgári ruhások a 10/2010. (OT 6.) ORFK utasítás szerint. Az egyenruha viselése tilos a Rendőrségen kívül létesített munkaviszony során, illetve magáncélú külföldre utazáson. Továbbá fontos eleme az öltözködési protokollnak, hogy az egyenruházati cikkeket a polgári ruházati cikkekkel vegyesen nem lehet viselni, illetve ügyelni kell arra, hogy a normáknak megfelelő, tiszta, rendezett öltözetet viseljenek. Az öltözőkkel kapcsolatos fotókat az 1. számú melléklet tartalmazza, illetve a rendfokozatok a 2. számú mellékletben láthatóak.

3.3. Rendezvények, ünnepségek

A rendezvények menetének szabályairól a 8/1999. ORFK utasítás rendelkezik. A rendezvények típusától függően az elhelyezkedés lehet alakzatban vagy csoportban. Abban az esetben, ha a rendezvény helyiségben történik, akkor az előjáró érkezésekor a résztvevő állomány összetételétől függetlenül a „Fel, vigyázz!” vezényszót kell alkalmazni. A vezényszavakra a résztvevők felállnak vigyázz állásba, de nem fordulnak az előjáró felé. Az előjáró a napszaknak megfelelő köszönéssel üdvözlí a jelenlévőket, majd az alárendeltek egyszerre és hangosan, érthetően válaszolnak „Erőt, egészséget” köszönéssel. Az előjáró „Pihenj! Ül le!” parancsára a vezénylő parancsnok a „Pihenj! Ül le!” vezényszót adja. A rendezvény befejezésekor az előjáró a „Viszontlátásra!” elköszönést alkalmazza, melyre a rendezvény résztvevői „Viszontlátásra!” elköszönéssel válaszolnak. A személyi állomány az előjáró eltávozásáig vigyázz állásban marad, csak az előjáró távozását követően hagyhatják el a termet.

Abban az esetben, ha elismerésben részesülnek a résztvevők, fontos az ültetés rendjére figyelni. Elismerési fokozatonként jobbról-balra sorakoznak fel. A már korábban ismertetetteknek megfelelően a vezénylő tiszt utasítására megtörténik a tiszteletadás, az előjáró érkezésekor a vezénylés, illetve a jelentés. Az a személy, aki elismerésben részesül akkor, amikor nevét olvassák „Parancs!” szóval jelentkezik, majd az előjáró elé lép, akinek főhajtással ad tiszteletet. A kilépéssel egyidőben a mögötte álló rendőr előrezárkózik. A jutalom átvételét követően a rendőr ismét főhajtással teljesíti a tiszteletadást, majd az alakzatot megkerülve lép annak a sornak a végére, amelyikből kilépett.

Az egyházi szertartásokon természetesen az adott vallás előírásait, szokásait kell szem előtt tartani. Fedetlen fővel vegyenek részt a szertartásokon – kivéve az izraelita szertartáson. A szertartás rendje szerint akkor, amikor a hívek felállnak, ők is álljanak fel, azonban a letérdelés esetében ülve maradhatnak. Egyházi szertartásokon nem kell tiszteletadást teljesíteni.

Igen gyakori a rendőri tiszteletadással végrehajtott temetés, melynek során a díszkíséret és a zenekar a ravatalozónál sorakozzon fel. A temetés lefolytatására is irányt adó az ORFK utasítása. A ravatalozóban a tiszteletadás szabályait pontosan meghatározza e jogi dokumentum, mely arra is kitér, hogy a sírhelyhez milyen rendben kell menni:

- lelkesz (rendőri – egyházi rendezvények esetén);
- fejfavivő rendőr;
- egymástól 3 lépés távokra a koszorúvivő rendőrök, kettes oszlopban;
- utánuk 3 lépésre az elhunyt érdemrendjeinek vivői, a kitüntetéseknek megfelelő sorrendben;
- a gépjármű a koporsóval (urnával) 5-10 lépésre, a díszőrök két oldalt oszlopban, a koporsó (urna) elejével, végével egyvonalban;
- az elhunyt hozzátartozói;
- a társadalmi szervek képviselői;
- a zenekar 5 lépésre menetalakzatban;
- a díszkíséret 5-10 lépésre menetalakzatban;
- a megjelent gyászoló közönség.

A menet alatt a zenekar dobosai megszakítás nélkül gyászmenetet, a zenekar megszakításokkal gyászindulókat játszik. A koporsó sírba bocsátása alatt a díszkíséret teljesíten tiszteletadást, s eközben kell végrehajtani a díszsortűz lövését. A koporsó elhantolása alatt, a koszorúk sírra helyezéséig a zenekar gyászindulókat játsszon. A koszorúk sírra helyezése után a díszkíséret teljesíten tiszteletadást, a zenekar játssza a Szózatot. A díszkíséret – ahol erre lehetőség van – a menetinduló ütemére díszmenetben vonuljon el az elhunyt sírja előtt, majd a zenekar kürtöse játssza el az „IL silencio”-t, miután a zenekar rendes lépésben elvonul, be kell vonni a díszőröket.

Természetesen más szabályozók érvényesek civil rendezvények esetében. Ha a szervezetet képviseli a hivatásos kolléga, akkor előjárója utasítása alapján választja meg öltözkét (polgári vagy egyenruha). A civil rendezvényeken az ottani protokoll lesz a mérvadó.

3.4. Összegzés

A rendőrségre vonatkozó speciális etikett és protokoll szabályok alapvetően a hierarchikus viszonyokból erednek. Áttekintésünkben kifejezetten arra törekedtünk, hogy a rendelkezésre álló jogszabályok segítségével összefoglaljuk a rendészeti szervben belüli kommunikációs szabályokat, az öltözködésre vonatkozó előírásokat, valamint a rendezvények kereteit.

Természetesen mindezek a szabályok, előírások a rendészeti közegben érvényesek. Ha a rendőr, rendészeti szakember civil közegben mozog, akkor azok az általános etikett és protokoll szabályok érvényesek rá, melyek a civil emberekre. Ebből adódóan nagyon fontos, hogy ne csak a rendészeti szabályozókat ismerjék, hanem az egyéb illemszabályokkal is tisztában legyenek, hiszen a civil lakossággal való kapcsolattartás egyik fontos mutatója, hogyan tudnak rendőreink kommunikálni.

Mellékletek

POTÓDOKUMENTÁCIÓS SEGÉDLLET
a 10/2014. (OT 6.) ORFK utasítás 1. mellékletéhez
AZ EGYENRUHÁSI ALLOMÁNY SZOLGÁLATI ÖLTÖZKÖDÉSI
VÁLTOZATAI

SZOLGÁLATI ÖLTÖZET

(Nyáron, átmeneti időszakban és télen)

nyári

nyári/átmeneti

nyári/átmeneti

nyári/átmeneti

nyári/átmeneti

nyári/átmeneti

átmeneti

téli

téli

téli

POTÓDOKUMENTÁCIÓS SEGÉDLLET

a 10/2010. (OT 6.) ORFK utasítás 2. mellékletéhez

ÚJ TÍPUSÚ GYAKORLÓ ÖLTÖZET
BEVETÉSI EGYENRUHÁZAT

(Nyáron, átmeneti időszakban és télen)

nyári

nyári/átmeneti

téli

téli

téli

téli

százados | captain

főhadnagy | first lieutenant

hadnagy | lieutenant

főtörzsszázlós | company first ensign

törzsszázlós | first ensign

zászlós | ensign

főtörzsörrmester | company sergeant major

törzsörrmester | sergeant major

őrmester | sergeant

Rendfokozatok *Ratings*

altábornagy | lieutenant general

vezérőrnagy | major general

dandóttábornok | brigadier general

ezredes | colonel

alezredes | lieutenant colonel

őrnagy | major

3.5. Felhasznált irodalom

- A Rendőri Hivatás Etikai kódexe. URL: <http://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendori-hivatas-etikai-kodexe> Letöltés ideje: 2017. december 5.
- Beregnyei József: Alaki és öltözködési szabályok. URL: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/19_0725_tartalomelem_006_munkaanyag_100331.pdf Letöltés ideje: 2017. december 5.
- Horváth József – Kovács Gábor (szerk., 2016): Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve. NKE, Budapest.

Jogszabálytár

- 8/1999. (III.8.) ORFK utasítás Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzata kiadásáról
- 10/2010. (OT 6.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról
- 30/2011. (IX.22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról
- 71/2011. (XII. 31.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati-, fegyverzeti-, kényszerítőeszköz és világítástechnikai felszereléséről
- 2/2014. (II.12.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv Öltözködési Szabályzatának kiadásáról
- 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
- 61/2015. (XI. 24.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet módosításáról

IV. A KATASZTRÓFAVÉDELEM

Az elmúlt évtizedekben a katasztrófák hatása elleni közös fellépés mind az adott nemzeti, mind pedig nemzetközi szinten felértékelődött. A közös fellépés közös szakpolitikákat, integrált, közösségi együttműködést alakított ki, és a nemzeti, valamint nemzetközi jogi szabályozás mellett különböző szakmai eljárási protokollokat rendelt a katasztrófavédelem tevékenységi és szervezeti elemeihez. Ezek a nemzetközi eljárások és szabályrendszerek mind a természeti és a civilizációs, mind pedig egyéb eredetű katasztrófák esetében a hivatásos rendvédelmi szervezetre jellemző diplomáciai protokoll szabályait is érvényesítették.

A kiterjedt és intenzív katasztrófák következményeinek kezelése gyakran követeli meg a nemzetközi szintű együttműködést mind a megelőzés, mind a beavatkozás, mind pedig a helyreállítási feladatok ellátásában. Célja a nemzeti, regionális és helyi szinten tett erőfeszítések támogatása és kiegészítése, az önvédelmi képesség növelése, valamint a nemzetközi szinten vállalt tevékenységek összetartozásának erősítése.

Az elmúlt évtizedben az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)⁸, az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)⁹ valamint az Európai Unió (EU) is konkrét intézkedéseket fogantatott a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtással összefüggő feladatrendszer tervezésével és működtetésével kapcsolatban és a végrehajtás hatékonyságának növelése érdekében. Kijelölték mind a kormányzati, mind a nem kormányzati együttműködő szerveket, szervezeteket, melyek feladatai komplex módon – a hagyományos biztonsági kihívások mellett – a nemzetközi biztonság kibővült – politikai, gazdasági, környezeti, társadalmi – területeivel is releváns kapcsolatot mutatnak. Bár a katasztrófavédelmi szervezetek áttekintése azt bizonyítja, hogy nincs egységes szervezeti felépítésük, a feladatok egységes értelmezését egyre inkább megközelítik.

Hazánkban a lakosság biztonságának és biztonságérzetének növelése céljából, a természeti és civilizációs katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának fokozása, a katasztrófavédelmi rendszer erősítése, a katasztrófavédelmi intézkedések eredményességének növelése érdekében egységes katasztrófavédelmi rendszer jött létre, amelynek rendeltetése a magyar lakosság élet- és vagyonbiztonságának, a nemzetgazdaság és a kritikus infrastruktúraelemek biztonságos működésének védelme.

E fejezet célja, hogy bemutassa a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet főbb nemzetközi kapcsolatait, típusait, a katasztrófavédelem irányításának nemzetközi aspektusait, a nemzetközi kapcsolattartás megszervezésének szervezeti vonatkozásait. Külön foglalkozik a nemzetközi segítségnyújtás szabályainak sajátosságaival, a nemzetközi kapcsolattartás rendjével.

4.1. A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet kialakulása

2000. január 1-jéig tekinthetünk vissza a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet megalakulásának előzményeire. Az Országgyűlés – az akkori Alkotmányból és a nemzetközi egyezményekből eredő feladatok teljesítése érdekében, valamint az életet és a vagyonbiztonságot, a természetes és épített környezetet veszélyeztető természeti és civilizációs katasztrófák megelőzése és károsító hatása elleni védekezés egységes irányítási rendszerének kialakítása és működtetése, továbbá a veszélyhelyzetben, illetve a katasztrófa

⁸ United Nations (UN) ENSZ

⁹ North Atlantic Treaty Organization – NATO

sújtotta területeken alkalmazható szabályok bevezetése céljából – megalkotta a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvényt. Addig a katasztrófavédelmi helyzetek kialakulása esetére nem állt rendelkezésre olyan magas szintű jogszabály, amely egységesen szabályozta volna mind felső szinten, mind pedig a végrehajtás szintjén a védekezés irányításának rendjét.

Ezt követően, a társadalmi elvárások érdekében megkövetelte a különböző természeti és egyéb változásokhoz igazodó korrekciók elvégzését, az igényelt fejlesztések megvalósítását, valamint az állami szerepvállalás növelését a korábbi hivatásos önkormányzati tűzoltóságok feletti állami irányítás kialakításával. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 2012. január 1-jétől a szükséges és indokolt változtatásokkal létrehozta az egységes irányítású hivatásos katasztrófavédelmi szervezetet a magyar lakosság élet- és vagyónbiztonságának, a nemzetgazdaság és a kritikus infrastruktúraelemek biztonságos működésének védelméhez.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv államigazgatási feladatot is ellátó rendvédelmi szerv, mely – főbb specifikációiként – a polgári védelem, az iparbiztonság és a tűzvédelem területének specifikációit rendeli magához. A szervezet a nemzetközi szerződések alapján széles körű bilaterális és multilaterális kapcsolatokat tart fenn, képviseli Magyarországot az ENSZ (OCHA¹⁰), az EU és a NATO szakmai szervezeteiben, valamint a Kritikus Infrastruktúrák Védelmével kapcsolatos uniós (CIWIN¹¹, ERNCIP¹², CIPPOC¹³) szervezetekben. A katasztrófavédelmi törvény összhangban van az Európai Unió Polgári Védelmi Mechanizmusáról szóló 1313/2013/EU Európai Parlamenti és Tanácsi határozattal is.

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) kiterjedt, szakmai alapokon nyugvó nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik, amely révén a katasztrófavédelem belső és külső érdekeit érvényesítheti. Olyan kapcsolattartó pont és kijelölt nemzeti illetékes hatóság, amelyen keresztül az arra rendelt nemzetközi szervezetek katasztrófa-segítségnyújtás és kérés esetén képesek a meghatározott protokoll szerint és szinergiák mentén a hatékony együttműködésre.

Fontos a külföldi szakmai partnerszervezetekkel való kapcsolattartás, fontos a feladatrendszerük, intézményi felépítésük, illetve az általuk alkalmazott eljárások, technikai eszközök ismerete annak érdekében, hogy a nemzetközi tapasztalatok is beépülhessenek a hazai rendszereinkbe. A katasztrófavédelem nemzetközi tevékenységének kiemelten fontos eleme a külföldi partnerek tájékoztatása saját eredményeinkről. Ennek keretében a szervezetnek és feladatrendszerének, valamint az intézményi fejlődésének bemutatása, továbbá segítség nyújtása az EU társulás különböző fázisaiban álló országok katasztrófavédelmi rendszereinek fejlesztéséhez. A nemzetközi eljárások és a rendvédelmi szervekre jellemző protokollszabályok mind vertikálisan, mind horizontálisan beépültek a szervezeti és tevékenységi hierarchiába, egyes elemei a vezetői szintekhez és a szakmai szintekhez is relevánsan kapcsolhatóak.

¹⁰ ENSZ Humanitárius Ügyek Koordinációs Hivatala (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – OCHA)

¹¹ Létfontosságú infrastruktúrák figyelmeztető információs hálózata (Critical Infrastructure Warning Information Network – CIWIN)

¹² Európai Referencia Hálózat a Kritikus Infrastruktúrák Védelmére (European Reference Network for Critical Infrastructure Protection – ERN CIP)

¹³ Kritikus Infrastruktúra Védelmi Kapcsolati Pont (Critical Infrastructure Protection Point of Contact – CIP POC)

4.2. A katasztrófavédelem nemzetközi feladatainak irányítási rendje

A kormány a katasztrófavédelem megszervezése és irányítása körében köti meg a katasztrófákkal kapcsolatos kölcsönös tájékoztatásra és segítségnyújtásra, valamint a megelőzés területén történő együttműködésre irányuló nemzetközi egyezményeket. Az éves költségvetésben tervezi a hazai és a nemzetközi segítségnyújtásra fordítható előirányzat mértékét, szervezi a katasztrófák elleni védekezés irányítását, azok végrehajtásának összehangolását, a tervezés kormányzati szintű feladatainak végrehajtását, valamint a katasztrófák következményeinek felszámolására való felkészülés, a megelőzés, a végrehajtás és a helyreállítás feladatainak tárcák közötti koordinációját. A katasztrófavédelem irányítása a szakirányítást végző kormányzati szervek közreműködésével valósul meg. A kormány a katasztrófavédelem irányítása során dönt a védekezéshez szükséges külföldi (nemzetközi) segítség igénybeviteléről, a külföldi állam részére történő segítségnyújtásról.

A belügyminiszter – mint a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter – felelős az irányítása alá tartozó hivatásos katasztrófavédelmi szerv működtetéséért. A belügyminiszter dönt az – Országgyűlés által az éves költségvetésben a nemzetközi segítségnyújtásra hatáskörébe utalt – előirányzat felhasználásáról, háromévente jelentést készít az Országgyűlésnek és a kormánynak a főbb természeti csapásokra és az ember okozta katasztrófákra kiterjedő kockázatelemzésekről, a katasztrófák elleni védekezésre történő felkészülés helyzetéről, illetve a védekezésről. Gondoskodik a polgári veszélyhelyzeti tervezés (NATO CEP)¹⁴ katasztrófavédelmi feladatainak hazai koordinálásáról és végrehajtásáról, melynek érdekében biztosítja a képviseletet a NATO Polgári Veszélyhelyzeti Tervezési Bizottságban (NATO CEPC)¹⁵, ellátja a NATO CEPC-vel való kapcsolattartást. Gondoskodik az EU polgári védelmi tevékenységének hazai koordinálásáról és végrehajtásáról, ennek keretében biztosítja a kapcsolattartást és a képviseletet az EU intézményeiben, és a külpolitikáért felelős miniszterrel együttműködve részt vesz a nemzetközi segítségnyújtásban. A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság elnökeként a belügyminiszter figyelemmel kíséri a két- és többoldalú nemzetközi megállapodásokban foglaltak végrehajtását is.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője a nemzetközi együttműködéssel kapcsolatos jogkörében működik közre a katasztrófavédelemmel kapcsolatos nemzetközi szerződések szakmai előkészítésében. Részt vesz a nemzetközi együttműködésben, ennek keretében folyamatos kapcsolatot tart fenn a nemzetközi katasztrófavédelmi szervezetekkel. Jelöli a NATO CEPC munkájában az állandó képviseletet ellátó összekötő személyét, és jelöli a NATO CEPC alá tartozó polgári védelmi bizottság (CPG) munkájában a nemzeti szakmai képviseletet ellátó személyt. Biztosítja a nemzetközi szervezetekkel, így különösen az EU és a NATO polgári védelmi gyorsriasztó és információs rendszereivel való kapcsolattartást, előkészíti, koordinálja és biztosítja a nemzetközi szervezetekben és azok szakmai testületeiben való érdekképviseletet, ellátja az EU Lisszaboni Szerződéséből eredő polgári védelmi tevékenység koordinálásával kapcsolatos feladatokat, és szoros kapcsolatot tart fenn a külpolitikáért felelős miniszterrel a humanitárius segítségnyújtással való összhang megteremtése érdekében. Biztosítja a hazai és nemzetközi katasztrófavédelmi gyakorlatok tervezését, szervezését és az azokon való részvételt, biztosítja a kormány által kötött katasztrófavédelmi egyezményekben foglaltak maradéktalan

¹⁴ Civil Emergency Planning (NATO CEP)

¹⁵ NATO Civil Emergency Planning Committee (NATO CEPC)

végrehajtását. Biztosítja továbbá a regionális és határ menti együttműködéssel összefüggő feladatok folyamatos végrehajtását, és részt vesz a katasztrófák megelőzésére és felszámolására irányuló nemzetközi együttműködésben.

Szükség esetén – a külpolitikáért felelős miniszterrel együttműködve – biztosítja a nemzetközi segítségnyújtásra kijelölt szervek rendelkezésre állását, illetve a külföldi állam katasztrófa sújtotta területeire történő kijuttatását, szervezi a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás gyakorlati végrehajtását, a szállítmányok továbbítását, és folyamatos kapcsolatot tart fenn a nemzetközi katasztrófavédelmi szervezetekkel. E tevékenységébe bevonja a különböző karitatív szervezeteket, a Magyar Vöröskeresztet és azokat a nemzetközi karitatív szervezeteket vagy azok magyar tagozatait, amelyek erre előzetesen a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervével megállapodást kötöttek. Biztosítja a nemzetközi segítség fogadását, elősegíti – kapacitásai függvényében – a nemzetközi segítségnek a veszélyhelyzet vagy a katasztrófa károsító hatása által érintett területre való eljuttatását és szétosztását, továbbá végzi az EU kötelező jogi aktusából vagy nemzetközi szerződésből eredő katasztrófavédelmi feladatokat.

4.3. A nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás és katasztrófa-segítségkérés általános szabályai

A nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás, illetve -segítségkérés polgári védelmi koordinálását az érintett tárcák között, valamint a katasztrófa-segítségnyújtásban, illetve katasztrófa-segítségkérésben részt vevő szervek tevékenységének megszervezését és az egyéb operatív feladatokat a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve végzi. Ennek keretében nemzeti kapcsolattartó pontként működik az EU, a NATO, az ENSZ és egyéb regionális és kétoldalú katasztrófavédelmi együttműködési rendszerben.

A nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás – az általánosan ismert definíció szerint – a külföldi államoknak az EU-hoz, az ENSZ-hez, a NATO-hoz vagy közvetlenül a kormányhoz intézett, illetve regionális vagy határ menti egyezmények alapján kibocsátott nemzetközi segítség kérésére a mentéshez és a katasztrófa következményeinek a felszámolásához szükséges anyagok és információk átadása, illetve kiküldött eszközök és mentőcsapatok biztosítása. A nemzetközi katasztrófa-segítségkérés a magyar kormánynak az EU-hoz, az ENSZ-hez, a NATO-hoz, illetve regionális vagy határ menti egyezmények alapján kibocsátott nemzetközi segítségkérése, amelyben a hazai veszélyhelyzet vagy katasztrófa következményeinek a felszámolásához anyagokat, információkat, eszközöket vagy mentőcsapatokat kér és fogad.

Nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás és -segítségkérés esetében a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője tesz javaslatot – a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter útján – a kormánynak.

A nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás a külpolitikáért felelős miniszter hatáskörébe tartozó humanitárius segítségnyújtás része. Külföldről érkező katasztrófa-segítségkérés esetében – a külpolitikáért felelős miniszterrel egyeztetve – a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetőjének kezdeményezésére a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter – a hazai feladatok ellátásának elsőbbségével – tesz javaslatot a kormánynak nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtásra.

Időben egyszerre zajló nemzetközi katasztrófaesemények esetében a szomszédos országoknak felajánlott segítség elsőbbséget élvez a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás tekintetében.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének kezdeményezésére a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter és a külpolitikáért felelős miniszter a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás végrehajtásában és szervezésében szorosan együttműködik, ennek

érdekében koordinációs eljárási rendet dolgoznak ki. Az eljárási protokoll célja a szervezeti egységek és tevékenységek összehangolása, az útba indítás hatékony szervezése és koordinálása. Részletezi a konkrétan megjelenő feladatokat, az arra irányuló intézkedéseket és tevékenységeket, továbbá az azokra vonatkozó határidőt. Kijelöli a felelősöket és megnevezi a résztvevők körét.

Nemzetközi katasztrófa-segítéskérés esetében a hivatásos katasztrófavédelmi szerv tájékoztatja az EU, a NATO, az ENSZ mellé és egyéb regionális nemzetközi szervezetekhez rendelt magyar külképviseleteket a hazai intézkedésekről, a segítéskérés mibenlétéről és feltételeiről, továbbá a nemzetközi segínyt nyújtó szervezetekkel kapcsolatot tart, feladataikat meghatározza és koordinálja.

4.3.1. A nemzetközi segítségnyújtásra jóváhagyott előirányzat felhasználásának rendje

A nemzetközi segítségnyújtásra felhasználható támogatás célja a szolidaritási elv érvényre juttatása. A külföldön bekövetkezett katasztrófa esetében a kormány az emberi élet mentéséhez, a biztonságos életkörülmények megteremtéséhez és a katasztrófa következményeinek felszámolásához mentőcsapatok, szakértők és eszközök kijuttatásával járul hozzá. A nemzetközi katasztrófa-segítéskérés esetében a nemzetközi kárhelyszínre történő kitelepülés szállítási költségeihez igényelhető a polgári védelmi pénzügyi eszköz létrehozásáról szóló – a 2007. március 5-i 2007/162/EK, Euratom tanácsi határozat szállításról szóló rendelkezései szerinti – támogatás.

4.3.2. A nemzetközi segítségnyújtásban való részvétel különös szabályai

A nemzetközi segítségnyújtásban Magyarország képviselőjében csak olyan mentőszervezet vehet részt, amely előre meghatározott tartalmú megállapodással elfogadja a segítségnyújtás szabályait, elfogadja a katasztrófa-segítéskérést koordináló nemzetközi szervezetek által meghatározott irányelveket és elvárásokat, továbbá a feladatok elvégzéséhez szükséges, egynél több tárgyalóképes angol nyelvtudással rendelkező tagot tud kiállítani, illetve eleget tesz a Nemzetközi Minősítési Rendszer által előírt feltételeknek.

A Nemzetközi Minősítési Rendszer az ENSZ Nemzetközi Kutató és Mentő Tanácsadó Csoportja által kidolgozott irányelveknek és módszertannak megfelelően kialakított, elméleti oktatásból és gyakorlati kiképzésből álló képesítést adó rendszer. Ez a rendszer alkalmas annak biztosítására, hogy a meghatározott eszközökkel rendelkező, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve által nyilvántartásba vett és megfelelő szakmai képesítéssel rendelkező személyekből álló mentőszervezet részt vegyen a nemzetközi segítségnyújtásban. Az erre vonatkozó irányelveket a későbbiekben részletezzük.

A meghatározott tartalmú megállapodás alapvetően a felek közös kötelezettségeinek körében alakítja ki a vezetői kapcsolattartás módját, továbbá az adatszolgáltatás, a jelentés, a tájékoztatás és a riasztás rendjét, az alaptevékenység és a szaktevékenység elvégzését, a szakmai irányítás jogosultságát, a releváns képzéseken történő részvételt.

A megállapodás keretet nyújt a további együttműködés specifikációira és a lakosság felkészítésére. A megállapodás egyik legfontosabb része, hogy a mentőszervezet nemzetközi segítségnyújtás esetén köteles betartani a kétoldalú és nemzetközi megállapodásokban foglalt, valamint a nemzetközi szervezeti tagságból fakadó, a katasztrófa-segítéskérést koordináló nemzetközi szervezetek által meghatározott irányelveket és elvárásokat. Tudomásul veszi, hogy a nemzetközi segítségnyújtásban való részvétel feltétele a hazai igénybevétel is, továbbá elfogadja és képes teljesíteni közreműködésének rendeletben foglalt feltételeit.

A segítségnyújtásra, segélycsapatok kiküldésére, illetve a nemzetközi kárhelyszínre való kitelepülésre a kormány döntése szerint kerülhet sor, ha a fogadó ország a nemzetközi mentőcsoport segítségét hivatalosan kéri. A nemzetközi segítségnyújtásban résztvevő mentőcsapat elfogadja a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve által – a nemzetközi szervezetekkel, illetve a helyi hatóságokkal történő helyszíni kapcsolattartás céljából – a mentőcsapattal kiküldött személy koordinatív tevékenységét. Amennyiben a fogadó ország a nemzetközi segítségnyújtásra felajánlott és abban részt vevő mentőcsapat fogadását visszaigazolja, a mentőegység kiutazására annak alapján sor kerülhet. A nemzetközi segítségnyújtásra kiküldendő mentőcsapat vezetőjét a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője jelöli ki.

4.4. Két- és többoldalú kapcsolatok

4.4.1. Szomszédos és más országok

A BM OKF kiterjedt kétoldalú kapcsolatrendszert tart fenn. Ezek közül kiemelkedik a szomszédos országokkal folytatott együttműködés, amelynek kereteit 2013 óta már mind a hét szomszédos ország esetében kétoldalú kormányközi katasztrófavédelmi és segítségnyújtási megállapodás szabályozza. Az együttműködés alapja az országhatáron átnyúló katasztrófák és azok következményeinek felszámolásához az abban érintett országok együttes erőfeszítésének szükségessége és képessége.

Ausztriával, Horvátországgal, Romániával, Szerbiával, Szlovákiával, Szlovéniával és Ukrajnával – jellemzően évente egyszer – főigazgatói szintű találkozóra kerül sor, ami lehetőséget biztosít arra, hogy a felek kölcsönösen tájékoztassák egymást, megvitassák a legfontosabb kétoldalú eseményeket és problémákat, tisztázzák az előző találkozó óta felmerült kérdéseket, továbbá kidolgozzák és elfogadják az együttműködés részleteit.

A szomszédos országokkal 2014 óta folyamatosan igazgatósági szintű tűzoltási és műszaki segítségnyújtási megállapodások megújítására, illetve megkötésére kerül sor, az országhatárral szomszédos megyei igazgatóságok szomszédjaikkal lefektetik a határ menti beavatkozások, közös akciók alapvető szabályait, a beavatkozó felek kötelezettségeit.

A BM OKF a nem szomszédos országokkal is rendszeres kétoldalú kapcsolatot tart fenn, amelyeknél a kormány külpolitikai stratégiája az irányadó. Kétoldalú egyezmény van érvényben Azerbajdzsánnal, Csehországgal, Görögországgal, Lengyelországgal, Lettországgal, Litvániával, Macedóniával, Németországgal, Oroszországgal, Törökországgal, Franciaországgal és Mongóliával. Ezek a kapcsolatok általában egy-egy kiemelkedő szakmai kérdéscsoport köré épülnek, illetve közös képzésekre és szakmai látogatásokra terjednek ki.

4.4.2. A visegrádi együttműködés

A V4 országok – Magyarország, Szlovákia, Csehország és Lengyelország – egyik fontos együttműködési területe a katasztrófavédelem. A katasztrófa-megelőzés, valamint a felkészülés és a beavatkozás regionális szintű összehangolása érdekében a mindenkor V4 elnökség főigazgatói szintű találkozót rendez. A V4 főigazgatóinak találkozóinak alkalmat biztosítanak arra, hogy a katasztrófavédelem aktuális regionális prioritásait meghatározzák a polgári védelem, az árvízvédelem, a tűzvédelem és iparbiztonság területén.

4.4.3. A délkelet-európai katasztrófa-megelőzési és felkészülési kezdeményezés

A Délkelet-Európai Katasztrófa-megelőzési és Felkészülési Kezdeményezés (DPPI SEE)¹⁶ az uniós indíttatású stabilitási paktum részeként jött létre 2000-ben azzal a céllal, hogy egy koherens katasztrófa-megelőzési és felkészültségi stratégiához járuljon hozzá a nyugat-balkáni térségben. A stabilitási paktum átalakulása során a DPPI SEE 2008-ban a délkelet-európai együttműködési folyamat részévé vált, és a Regionális Együttműködési Tanács (RCC)¹⁷ égisze alatt működik regionális szervezetként. A DPPI SEE szervezetnek 11 tagja van: Albánia, Bosznia-Hercegovina, Macedónia, Moldova, Montenegró, Szerbia, Törökország, továbbá négy uniós tagállam, Románia, Bulgária, Szlovénia és Horvátország. Magyarország és Görögország – nem teljes jogú – pártoló tag. Státuszuk alapján részt vehetnek a szervezet évi két regionális ülésén és más munkacsoporti, szakértői programjain. A szervezet állandó titkársága Szarajevóban működik.

A DPPI SEE legsikeresebb projektje a katasztrófavédelmi képzési program. Ennek keretében az egyes államok különböző képzéseket ajánlanak fel, amelyeket a regionális ülésen elfogadott éves tervben rögzítenek.

4.4.4. A nemzetközi tűzoltószövetség (CTIF)

A Nemzetközi Tűzoltószövetség 1900-ban, a világiállítás alkalmával Párizsban alakult meg a tűzoltó szakma összefogása céljából. Magyarország is az alapító tagok között volt, a magyar küldöttséget Gróf Széchenyi Viktor, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség akkori elnöke vezette.

A szervezet jogilag hivatalosan bejegyzett, az ENSZ-nél nyilvántartott, 2005-től nemzetközi egyesületi formában, „Tűzoltóságok és Mentést Végző Szervezetek Nemzetközi Szövetsége” néven működik. Elnevezésének rövidítése, a CTIF a korábbi francia nevet őrzi: „Comité Technique International de Prévention et d’Extinction du Feu”. A CTIF állandó székhelye Párizs.

A szervezet alapszabályban rögzített célja, hogy tagjai a tűzvédelem, a katasztrófa-elhárítás és a mentés terén szerzett tapasztalataikat megosszák egymással.

A CTIF-nek rendes, pártoló, illetve tiszteletbeli tagjai vannak. A CTIF rendes tagjai csak országok lehetnek, ezek nemzeti bizottságukkal képviseltetik magukat a szervezetben. A magánszemélyek, intézmények, gazdálkodó szervezetek, egyesületek pártoló tagok lehetnek, amelyek elsősorban anyagilag támogatják a CTIF-et. A tiszteletbeli tagságot a CTIF küldöttterkeztele szavazhatja meg azoknak a személyeknek, akik különleges érdemeket szereztek. Többségük korábban a szervezet vezetésében töltött be valamilyen funkciót. A tiszteletbeli tagok között megtalálhatóak a korábbi magyar alelnökök is. A szervezetnek jelenleg 36 rendes és 50 pártoló tagja van. A CTIF a legfontosabb szakterületeivel kapcsolatos feladatok elvégzésére bizottságokat hoz létre. A bizottságok és munkacsoportok ajánlásokat fogalmaznak meg a tagországok számára a tűz- és katasztrófavédelem világviszonylatban egységes kezelése érdekében.

¹⁶ Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South East Europe, DPPI SEE

¹⁷ Regional Cooperation Council (RCC)

4.4.5. Az európai unió tűzoltótisztjeit tömörítő szervezetek szövetsége (FEU)

Az Európai Unió Tűzoltótisztjeit Tömörítő Szervezetek Szövetsége (FEU)¹⁸ 1993-ban Franciaországban alakult meg, titkársága jelenleg Írországból működik. A szervezetnek 21 tagja van (20 EU tagállam mellett Norvégia), Lengyelország pedig társult tagként vesz részt a szervezet munkájában. A FEU alapvető célja, hogy növelje a tűzbiztonságot, valamint szakértelmével támogassa a tűzoltóságok és a tűzbiztonság fejlesztését Európában. Elsődleges feladata, hogy szakmai véleményt nyilvánítson a katasztrófavédelemmel, a tűzbiztonsággal, a tűzoltóságok működésével, a tűzoltással, a mentéssel és más veszélyhelyzetekkel kapcsolatban. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 2012 óta a FEU társult tagja.

4.4.6. Multilaterális kapcsolatok

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság alkalmasszerűen, megkeresés alapján, katasztrófavédelmi témájú kérdések napirendre tűzése esetén együttműködik más multilaterális szervezetekkel is, illetve azokban az esetekben, amikor a polgári védelmet, tűzvédelmet, iparbiztonságot érintő problémák merülnek fel egy adott szervezeten belül. Ilyen eseti jellegű együttműködésre került sor többek között az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel és a G8 társulással.

4.5. Az EU polgári védelmi rendszere (EU polgári védelmi mechanizmus)

Az Európai Unió tagállamainak polgári védelmi tevékenységét összehangoló együttműködés kezdetei az 1990-es évekre nyúlnak vissza. Az Európai Unió katasztrófavédelmi tevékenységében Magyarország a BM OKF által vesz részt.

Az uniós katasztrófavédelmi együttműködés jogalapja a Lisszaboni Szerződés 196. cikke, amely szerint az Európai Unió mozdítsa elő a szolidaritást azzal, hogy támogatja, adott esetben kiegészíti a tagállamoknak a polgári védelem terén tett intézkedéseit, valamint elősegíti az európai szintű koordinációt annak érdekében, hogy javuljon a természeti és az ember által okozott katasztrófák megelőzésének aránya, a védekezésre való felkészültség színvonala és a reagálás képessége. A Lisszaboni Szerződés a korábbi alacsony szintű szabályozottság helyett uniós alapjogi szintre emelte a polgári védelmet, a tagállamok azonban nem adtak át hatásköröket az EU-nak, a polgári védelem továbbra is kizárólagos tagállami hatáskörben maradt.

A megerősített jogalapra építkezve az Európai Parlament és az EU Tanácsa rendes jogalkotási eljárással (korábban: együttdöntési eljárás) 2013. december 17-én elfogadta az Uniós Polgári Védelmi Mechanizmusról szóló 1313/2013/EU Európai Parlamenti és Tanácsi határozatot, amely 2014. január 1-jétől hatályos. A határozat figyelembe veszi az uniós polgári védelmi együttműködés területén az első polgári védelmi határozat megjelenése, vagyis 2001 óta végbement jelentős fejlődést.

Az Uniós Polgári Védelmi Mechanizmus hatálya elsősorban az emberek, valamint a környezet és a tulajdon – ezen belül a kulturális örökség – védelmére terjed ki az unión belül vagy kívül bekövetkezett természeti, illetve ember által okozott katasztrófák esetén, ideértve a környezeti katasztrófákat, a tengerszennyezést és az akut egészségügyi veszélyhelyzeteket is. Az ilyen katasztrófák mindegyike esetén kérhető – az uniós mechanizmus keretében – a polgári védelmi és más veszélyhelyzeti segítségnyújtás, az érintett ország reagálási képességeinek kiegészítése

¹⁸ Federation of the European Union Fire Officer Associations – FEU

céljából. A terrorcselekmények, illetve a nukleáris vagy radiológiai balesetek által okozott katasztrófák esetében az uniós mechanizmus csak a polgári védelem körébe tartozó katasztrófa-felkészültségi és -reagálási intézkedésekre terjedhet ki.

4.5.1. Az uniós polgári védelmi mechanizmus jellemzői

1. számú ábra: Az EU PV Mechanizmus célkitűzései (saját szerkesztés)

4.5.2. Az uniós polgári védelmi mechanizmus fő elemei

- Megelőzés és kockázatkezelés. A tagállamok háromévente benyújtják a Bizottságnak a nemzeti vagy a megfelelő szubnacionális szintű kockázatelemzéseik releváns elemeinek összefoglalóját, valamint kialakítják és továbbfejlesztik a katasztrófa-kockázatkezelési tervezésüket, és rendszeresen tájékoztatják az Európai Bizottságot kockázatkezelési képességük értékeléséről.
- A Veszélyhelyzet-kezelési Koordinációs Központ (ERCC)¹⁹ az EU polgári védelmi és humanitárius segítségnyújtási ügyeleti szolgálata, amely a hét minden napján 24 órában működik Brüsszelben. Az ERCC folyamatos kapcsolatban van a 28 uniós tagállammal valamint a társult országokkal (Norvégia, Izland, Szerbia, Macedónia, Törökország, Montenegró), továbbá számos más nemzetközi szervezet ügyeleti szolgálatával. Készen áll arra, hogy azonnal operatív üzemmódba helyezze magát, ha a világ bármely részéről segítségkérés érkezik hozzá. Kommunikációs csatornaként folyamatosan figyeli, elemzi a világ eseményeit, előrejelzéseket készít, megosztja a felkészültségre, reagálásra

¹⁹ European Response Coordination Centre – ERCC

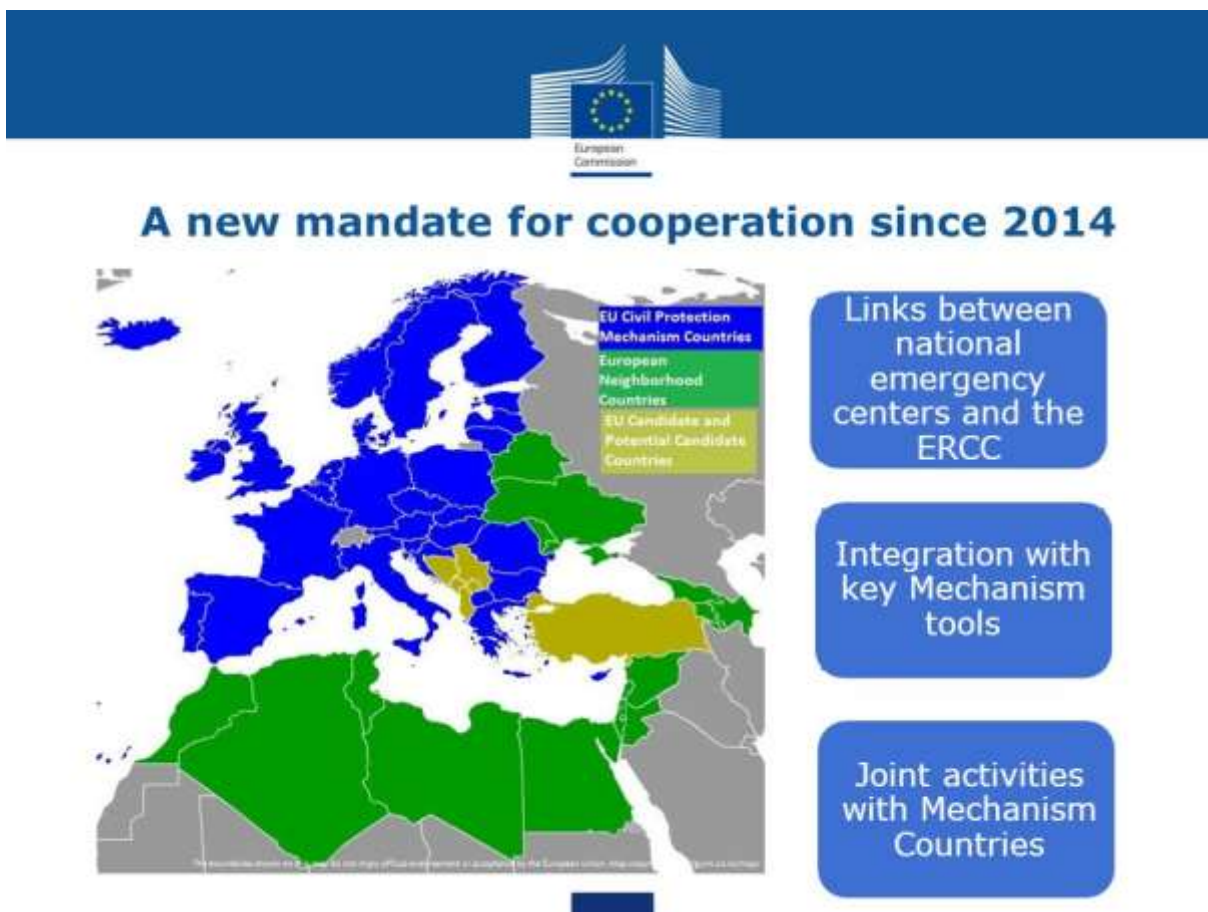
vonatkozó információkat és uniós szintű beavatkozás esetén koordinálja a tagállamok segítségnyújtását.

- A Közös Veszélyhelyzeti Kommunikációs és Tájékoztatási Rendszeren (CECIS)²⁰ keresztül az ERCC és a tagállamok kijelölt nemzeti kapcsolati pontjai – Magyarország esetében a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság – biztonságos módon információt cserélhetnek bármilyen katasztrófa kapcsán.
- A Polgári Védelmi Modulok egy vagy több tagállam erőforrásaiból állnak és képesek előre meghatározott reagálási feladatok ellátására. Rövid idő alatt bevetethetők, meghatározott ideig önellátóak és autonóm módon működnek, továbbá más modulokkal együtt működtethetők, amint más uniós és nemzetközi szervezetek, különösen az ENSZ reagálási egységeivel is.
- Az Európai Veszélyhelyzet-kezelési Képesség (EERC)²¹ – más néven az önkéntes eszköztár – létrehozását az új uniós mechanizmus írja elő. Ez a tagállamok által önkéntesen, ideiglenesen és előzetesen az EU rendelkezésére bocsátott reagálási képességekből – modulokból, egyéb reagálási képességekből és szakértőkből – álló, a tervezhetőséget elősegítő eszköz. 2016-ban az önkéntes eszköztáron belül megalakult az Európai Egészségügyi Hadtest, melynek felállítását elsősorban az Afrikát sújtó Ebola-járvány, valamint az abból levont tanulságok indokolták. Az Európai Egészségügyi Hadtest több tagállam és az Egészségügyi Világszervezet (VHO),²² valamint a Bizottság együttműködésével, tagállami eszközök felajánlásával jött létre.
- Segítség szállítása. Nemzetközi segítségkérés esetén gyakran a segély vagy a segítő csapat kárhelyszínre való szállítása okozza a legnagyobb problémát a költségek vagy az elérhetőség miatt. Az uniós mechanizmus rendelkezései e területen is segítséget nyújtanak a tagállamoknak a szállítási kapacitások felkutatásával, összevonásával, illetve – meghatározott feltételek teljesülése esetén – pénzügyi támogatás biztosításával.
- Képzések és gyakorlatok. A tagállami szakértők megfelelő kiképzése érdekében több lépcsőből álló képzési program működik, amelyre a tagállamok a rendelkezésükre álló kvóta alapján delegálhatnak szakértőket. A kiképzés elméleti és gyakorlati részből tevődik össze, angol nyelven folyik és a résztvevők a képzés elvégzéséről oklevelet kapnak. A képzéseken történő részvétel előfeltétele annak, hogy egy szakértő nemzetközi bevetésen az uniós csapatba kerülhessen. A kurzusok során megszerzett tudás további tökéletesítése, valamint a modulok és az egyéb reagálási képességek közötti hatékony együttműködés elérése érdekében évente számos törzsvezetési és szimulációs terepgyakorlat zajlik a tagállamok részvételével.

²⁰ Common Emergency Communication and Information System – CECIS

²¹ European Emergency Response Capacity – EERC

²² World Health Organization – WHO

2. számú ábra: A Mechanizmus tagállamai (Forrás: Pekka Tianien policy officer of DG ECHO Emergency Response Unit: Union Civil Protection Mechanism presentation²³)

Az uniós határozat végrehajtását Polgári Védelmi Komitológiai Szakbizottság (EU CPC)²⁴ segíti elő. Ennek a szakbizottságnak a feladata a másodlagos jogalkotás is, így a mechanizmushoz kapcsolódó végrehajtási intézkedés kidolgozása. 2014. október 16-án fogadta el az EU CPC az új Uniós Polgári Védelmi Mechanizmus végrehajtási határozatát (C(2014)7489), amely 2014. október 17-én lépett hatályba.

Az Uniós Polgári Védelmi Mechanizmus tevékenységének pénzügyi háttéréről korábban külön jogszabályban rendelkezett az EU (1996-2007 között akcióprogramok, 2007-2013 között külön polgári védelmi pénzügyi eszköz formájában), az új mechanizmusban azonban az anyagi és a pénzügyi szabályokat összevonták, így a mechanizmusról szóló határozat foglalja magában a polgári védelmi terület finanszírozására vonatkozó rendelkezéseket is. Az évente rendelkezésre álló forrásokat és az egyes területekre vonatkozó uniós prioritásokat az éves polgári védelmi munkatervvek tartalmazzák.

Intézményi szinten a BM OKF az Európai Bizottsággal és az EU Tanácsával tart fenn szakmai kapcsolatot. A BM OKF 2003 óta az illetékes nemzeti kapcsolattartó pontja az uniós intézmények polgári védelmi bizottságainak és munkacsoportjainak.

2010-ben az Európai Unióban jelentős intézményi változások történtek. A korábban a Környezeti Főigazgatóság (Directorate General Environment) irányítása alá tartozó polgári védelmet összevonták a humanitárius segítségnyújtás területével, így létrehozva egy egységes portfóliót, amelyet az uniós biztos irányít és munkáját az Európai Polgári Védelmi és

²³ URL: <http://slideplayer.com/slide/10179061/> (Letöltve: 2017.szeptember 01.)

²⁴ EU Civil Protection Committee – EU CPC

Humanitárius Segítségnyújtási Főigazgatóság (DG ECHO)²⁵ segíti. 2016. július 1-től a DG ECHO-n belül négy szervezeti egység – a veszélyhelyzet-kezeléssel foglalkozó, az Európa, a Keleti Partnerség és a Közel-Kelet ügyeivel foglalkozó, az Afrika, Ázsia, Latin-Amerika, a Karib- és a csendes-óceáni térség ügyeivel foglalkozó, valamint az általános ügyekkel foglalkozó – igazgatóság jött létre. A BM OKF elsősorban a veszélyhelyzet-kezeléssel foglalkozó igazgatósággal van napi kapcsolatban, ezen belül működik az ERCC is. Az Unió Polgári Védelmi Mechanizmus szereplői közötti kapcsolatot az 1. számú melléklet tartalmazza.

Az unió tanácsi vonalán a polgári védelemért felelős tanácsi munkacsoport (Group de Travail Protection Civile – PROCIV) tárgyalja a katasztrófavédelmi témájú kérdéseket, amelynek a BM OKF – kompetens nemzeti hatóságként – szintén tagja.

Fontos kiemelni a kritikus infrastruktúra védelmének területét, hiszen hazánk biztonsága, gazdasága, állampolgárainak jóléte bizonyos infrastruktúráktól, illetve az azok által nyújtott szolgáltatásoktól függ. Így különösen fontos az ilyen, úgynevezett kritikus infrastruktúra vonatkozásában esetleg felmerülő zavarok elkerülése, kivédése. Az ilyen infrastruktúra sebezhetőségének kizárása csak összefogás útján érhető el. A magánszektor és a közsféra szoros együttműködésén túl a régiók, illetve az EU szerepe e téren vitathatatlan. Ennek keretében a BM OKF a szakmai szervezetekkel való egyeztetés alapján koordinálja – mint CIP Kapcsolati Pont az Európai Bizottság irányában – az európai kritikus infrastruktúra védelméről szóló program (EPCIP) kialakítására, fejlesztésére, az abban való részvételre vonatkozó munkát, elősegíti a hazai és az európai programok összehangjának megteremtését, valamint az EU Tanácsában is ellátja a területtel összefüggő koordinációs és érdekképviselési feladatokat. „CIP Kapcsolati Pont” szerepéből adódóan kapcsolattartóként részt vesz a CIWIN (Kritikus Infrastruktúra Információs Hálózat) projektben.

4.5.3. Az uniós katasztrófavédelmi főigazgatók találkozója

Hazánk EU csatlakozása óta az uniós katasztrófavédelmi együttműködés aktív tagjává vált, ellátva a szerteágazó és komplex feladatokat, amelyek a tagság természetszerű velejárói. A BM OKF főigazgatója rendszeresen részt vesz az EU Polgári Védelmi Főigazgatók ülésein. Ennek keretében áttekintik az Európát fenyegető lehetséges katasztrófákkal kapcsolatos megelőzési és veszélyhelyzet-kezelési feladatokat valamint az európai, regionális és intézményi együttműködésből fakadó közös tevékenységet. A főigazgatók tájékoztatást kapnak a főbb globális katasztrófákról és az EU ezekkel kapcsolatos tevékenységéről.

4.6. Az ENSZ kapcsolatok

4.6.1. Az ENSZ humanitárius ügyek koordinációs hivatala (UN OCHA)

1991 decemberében az ENSZ Közgyűlése elfogadta a 46/182 számú határozatát, amely az ENSZ reagálását hivatott erősíteni a természeti katasztrófák és komplex veszélyhelyzetek bekövetkeztekor. Célként fogalmazódott meg az ENSZ katasztrófa-helyszínen történő humanitárius tevékenységének erősítése.

Az ENSZ főtitkára jóváhagyta a Humanitárius Ügyek Osztályának megalapítását, amely 1998-ban átalakult és a Humanitárius Ügyek Koordinációs Hivatala (Office for Coordination of Humanitarian Affairs, OCHA) elnevezést kapta. Az OCHA feladata a természeti katasztrófákkal és a komplex veszélyhelyzetekkel összefüggő tevékenység koordinálása, a humanitárius reakció összehangolása, valamint a fejlesztés és a humanitárius támogatás.

²⁵ Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (DG ECHO)

Tagjai és partnerei a kormányok, a civil és humanitárius szervezetek, az ENSZ ügynökségek, továbbá alapítványok és programok, valamint a Vöröskereszt.

4.6.2. Nemzetközi kutató-mentő tanácsadó csoport (INSARAG)

A Nemzetközi Kutató-mentő Tanácsadó Csoport (INSARAG)²⁶ több mint nyolcvan ország és katasztrófa reagáló szervezet globális hálózata az ENSZ égisze alatt. Az INSARAG a városi kutatással és mentéssel (USAR)²⁷ kapcsolatos témakörökkel foglalkozik. Fő célja, hogy a nemzetközi USAR csapatok tevékenységét koordinálja és az egységes INSARAG irányelveket és módszertant minél szélesebb körben elfogadtassa. Az INSARAG működési szabályzatát az „INSARAG Irányelvek” című dokumentumban gyűjtötték össze, amely a katasztrófa helyszínére érkező USAR csapatok tevékenységével és működésükkel szemben támasztott minimális követelményeket tartalmazza. Az Irányelveket az ENSZ 57/150 számú Közgyűlési Határozatában fogadta el 2002. december 16-án. Az INSARAG világszerte fejti ki tevékenységét, aminek érdekében három regionális csoportba (Afrika/Európa/Közel-Kelet Régió, az Ázsia/Csendes-óceán Régió és az Amerika Régió) szerveződött.

4.6.3. ENSZ INSARAG minősítés

Magyarországon a BM OKF égisze alatt alakult meg a speciális helyzetekben bevethető – HUNOR (Hungarian National Organisation For Rescue Services) elnevezésű – hivatásos „nehéz” minősítésű kutató-mentő szervezet. A nemzetközi bevetések esetén a BM OKF irányításával tevékenykedik az önkéntes alapon működő – HUSZÁR nevű (Hungarian National Organisation for Rescue Services) – „közepes” minősítésű kutató-mentő csapat, amelyet önkéntes különleges kutató-mentő egységek alkotnak.

2012 októberében mindkét katasztrófavédelmi mentőszervezet ENSZ INSARAG minősítést szerzett. A sikeres nemzetközi minősítésnek köszönhetően Magyarország a nemzetközi segítségnyújtás során alkalmazott és elfogadott ENSZ irányelveknek megfelelően működő, a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtásra felkészült és kiképzett mentőerővel rendelkezik. Az előírások szerint az ENSZ INSARAG minősítést ötévente szükséges megújítani, ennek megfelelően mindkét városi kutató-mentő csapat újraminősítése 2017 májusában megtörtént. A nemzetközi bevetethetőség feltételei között fontos kiemelni a mentőszervezetek tagjainak jellemző, a kárterületen történő eljárási protokollnak megfelelő ékítmenyrendszerét.

4.6.4. ENSZ katasztrófa-kárfelmérés (UNDAC)

Magyarország 2013-ban lett az ENSZ UNDAC²⁸ tagja. Az UNDAC nemzetközi szakértőkből álló csapatának feladata, hogy a világ bármely részén bekövetkező katasztrófát követően, elsőként a helyszínre érkezve felmérje a károkat és a szükségleteket, majd koordinálja a nemzetközi segélyek érkezését és elosztását. A BM OKF UNDAC szakértője részt vehet az ENSZ által felhatalmazott missziókban a világ bármely pontján bekövetkező természeti katasztrófát vagy összetett veszélyhelyzetet követő kárfelmérésben és a nemzetközi segítség koordinációjában.

²⁶ International Search and Rescue Advisory Group -INSARAG

²⁷ Urban Search and Rescue – USAR

²⁸ [United Nations Disaster Assessment and Coordination](#) – UNDAC

4.6.5. Az ENSZ európai gazdasági bizottsága ipari balesetek országhatáron túli hatásairól szóló egyezmény magyarországi végrehajtásáról

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Ipari Balesetek Országhatáron Túli Hatásairól szóló egyezményéhez a 2003. év végéig összesen 29 ország csatlakozott. Az Egyezmény Magyarországgal határos részes állama Ausztria, Horvátország, Szlovákia, Szlovénia és Románia.

Az egyezmény alapvető célkitűzése az ipari tevékenység által esetlegesen előidézett nagytérségű veszélyeztetés, illetve a határon túl terjedő környezeti hatások megelőzése, az ipari balesetekből eredő károk mérséklése, illetve károkozás esetén a nemzetközi segítségnyújtás.

A felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy kidolgozzák azokat a stratégiákat, valamint jogszabályokat, amelyek csökkentik az ipari balesetek bekövetkezésének veszélyét, növelik az ilyen balesetekkel és hatásaikkal szembeni védelmi képességet. A kötelezettségvállalás kiterjed az ipari balesetek, katasztrófák megelőzésére, illetve bekövetkezésük esetén az elhárításra, a káros hatások mérséklésére, valamint az információcserére.

Az egyezmény minden olyan ipari tevékenység közvetlen vagy közvetett, azonnali vagy késleltetett hatásának megelőzését, illetve csökkentését célozza, amely káros az emberi egészségre, a természeti környezetre (bármely elemére, az élővilágra, a vízre, a levegőre, a talajra, a tájra), valamint az épített környezetre. Az egyezmény alapja a potenciális és tényleges veszélyokozó teherviselésének elve.

Az egyezményben megfogalmazott célok sikeres elérésének feltétele – az egyezmény követelményeinek megfelelően – a szomszédos részes felek közötti kétoldali információszolgáltatási és egyeztetési feladatok teljesítése. Az egyezmény végrehajtásának három fő szakterülete a katasztrófavédelem, az ipari biztonság növelése és a környezetvédelem. Az egyezmény hazai feladatainak – az érintett minisztériumok és országos hatáskörű szervek közötti – koordinációjáért az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság felel.

4.7. NATO kapcsolatok

A Polgári Veszélyhelyzeti Tervezés (CEP) a legnagyobb nem katonai program a szövetségen belül, amely a tevékenység összehangolását célozza és kiterjed a tagországok mellett az együttműködő partnerországokra is. Mind az állandó képviselők részvételével, mind pedig a plenáris formában – évente kétszer a nemzeti képviselők részvételével – működő Polgári Veszélyhelyzeti Tervezési Bizottság (CEPC) biztosítja a tervező és adminisztratív tevékenységet összehangoló megfelelő együttműködést a NATO katonai és civil szerveivel. A CEPC ajánlásokkal segíti a nemzeti CEP szervezeteket az e területre vonatkozó NATO keretű feladatokat, irányokat összefoglaló CEP Miniszteri Irányelvek adaptálásában, valamint felügyeli az Észak-atlanti Katasztrófa Reagálási Koordinációs Központ (EADRCC) tevékenységét.

A NATO-val a CEP területén Magyarország – mint „Békepartner” – 1995-től folytatott eredményes együttműködést. A NATO-tagság 1999. évi elnyerése után a szakmai kapcsolat elmélyült. A NATO elvei szerint a CEP működése nemzeti felelősség. A CEP szerepe, hogy segítse a nemzeteket a tervezésben, a felkészülésben és elősegítse a hatékony nemzetközi reagálást.

A hagyományos polgári védelmi témák mellett új kihívásként jelentkezik – a NATO transzformációjával és a műveletekkel összefüggésben egyre nagyobb jelentőséggel bíró – úgynevezett átfogó megközelítés (Comprehensive Approach). Ennek alkalmazásához kapcsolódóan erősödik a civil szempontok integrálása a műveleti tervezésbe és a végrehajtásba,

illetve a válságkezelésben érintett más szervezetekkel folyó együttműködés erősítése. A NATO jövőbeni feladatait meghatározó új biztonsági kihívások – így különösen az informatikai hálózatok elleni támadások, az energiabiztonság veszélyeztetése, a terrorizmus, a klímaváltozás – elleni védekezés elsőként szerepel a CEP közösség napirendjén.

Az új típusú kihívásokra való hatékony felkészülés a szövetség katonai és civil szereplőinek szorosabb együttműködését igényli. Ennek hatékony koordinálása és megvalósítása érdekében a BM OKF nemzeti kapcsolati pontot (National Point of Contact) jelölt ki. A szövetség katonai műveleteinek támogatása, illetve polgári felkészültségének megvalósítása érdekében egy állandó NATO munkacsoportot hoztak létre, amelynek résztvevői a nemzeti katonai és civilkapacitások felmérésében és fejlesztésében érintett kormányzati szervek, illetve civil szakértők.

A NATO Felsőszintű Polgári Veszélyhelyzeti Tervezési Bizottságával történő kapcsolattartás, illetve – a polgári veszélyhelyzeti tervezési feladatok koordinálásának rendjéről szóló 2270/2005. (XII.6.) Korm. határozat alapján – a NATO polgári veszélyhelyzeti tervezése terén a nemzeti kapcsolattartási pont a Belügyminisztérium. A Belügyminisztérium két- és többoldalú nemzetközi kapcsolatainak rendjéről szóló 29/2015. (X. 21.) BM utasítás értelmében a NATO Polgári Veszélyhelyzeti Tervezési Bizottság (CEPC) állandó és plenáris üléseire a nemzeti álláspontot – az érintett minisztériumokkal, illetve azok szakterületeivel való egyeztetést követően – a BM OKF alakítja ki. Az Észak-atlanti Tanács alárendeltségében működő CEPC-ben ebből adódóan a BM OKF biztosítja a képviselést, részt vesz a bizottság plenáris ülésein, valamint – a NATO mellé rendelt magyar Állandó Képviselőten Szolgálatot teljesítő CEP összekötő révén – jelen van annak állandó ülésein. A CEPC feladata a szakmai csoportok – az Ipari Erőforrások és Kommunikációs Szolgáltatások Csoportja, a Közegészség- és Élelmiszer/Vízügyi Csoport, a Szállítási Csoport, valamint a Polgári Védelmi Csoport – irányítása.

A Polgári Védelmi Csoportban (CPG) a BM OKF látja el a közvetlen szakmai képviselést. A CPG-n belül további munkacsoportok tevékenységében is részt vesz – Kritikus Infrastruktúra Ad hoc Munkacsoport (CIP); a Nem Kötelező Irányelvek és Minimumszabványok Ad hoc Munkacsoport; a Vegyi, Biológiai, Radiológiai és Nukleáris Terrortámadás Elleni Védekezésre (CBRN) létrehozott munkacsoport –, melyekben közreműködői és végrehajtói feladatokat lát el.

A NATO keretében a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtással foglalkozó Euro-Atlanti Katasztrófareagálási Koordinációs Központ (EADRCC)²⁹ vonatkozásában ugyancsak a BM OKF a kapcsolati pont. Az EADRCC a NATO operatív szerve, amely az Euró-atlanti Partnerségi Tanács (EAPC)³⁰ országainak területén bekövetkező katasztrófák esetén a partnerországokból érkező segítség koordinációját látja el. Ezen felül az EAPC országok közötti információcsere-központ szerepét is ellátja a katasztrófasegély tekintetében. A központ minden évben nagyszabású terepgyakorlatot szervez.

4.8. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek nemzetközi kapcsolattartásának rendje

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek nemzetközi kapcsolatainak a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvényben foglalt alapfeladatok ellátását, a határ menti együttműködést, a szomszédos országoknak

²⁹ Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre – EADRCC

³⁰ Euro-Atlantic Partnership Council – EAPC

történő segítségnyújtást, az EU, a NATO és az ENSZ keretén belüli segítségnyújtást kell szolgálniuk.

Amennyiben egyidejűleg több nemzetközi katasztrófa következik be, a szomszédos országoknak felajánlott segítség elsőbbséget élvez. A nemzetközi segítségnyújtás és segítségkérés nem veszélyeztetheti a hazai feladatok ellátását. A határ menti és a szomszédos országokkal folytatott nemzetközi együttműködés területén – az együttműködés fokozása érdekében – törekedni kell az adott működési terület feladatainak és módszereinek minél teljesebb megismerésére.

A BM OKF, valamint a területi jogállású és helyi szervei nemzetközi kapcsolatainak meghatározása, irányítása és felügyelete, – összhangban a kormány és a Belügyminisztérium mindenkori külpolitikai prioritásaival – a katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezetőjének hatáskörébe tartozik. A szervezet területi szintű igazgatóinak figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy a beavatkozó állomány tagjai közül minél többen ismerjék a szomszédos ország hivatalos nyelvét, illetve az EU kiemelt hivatalos nyelveit, és kapcsolódjanak be az EU polgári védelmi képzési programjaiba, valamint a NATO nemzetközi gyakorlataiba.

4.8.1. Kiutazás és vendégfogadás

Külföldi szolgálati kiutazásra vagy külföldi vendég fogadására a BM OKF, a területi, illetve a területi jogállású és helyi szervei esetében az éves kiutazási és fogadási terv alapján kerülhet sor. A külföldi szolgálati kiutazás bármely, Magyarország államhatárának átlépésével járó, de három hónapot meg nem haladó időtartamú – szolgálati feladatok teljesítése érdekében kezdeményezett – ideiglenes külföldi kiküldetés. A kiutazási és fogadási terven felüli – külföldi szervezetektől, személyektől, Magyarországra akkreditált diplomáciai vagy konzuli képviselők tagjaitól származó megkeresésekre, találkozókra, rendezvényekre való meghívást tartalmazó – javaslatokat a szolgálati út betartásával kell jelenteni. A magyarországi meghívásokat az előzetes tárgyalási tervben kell feltüntetni, a külföldre szóló meghívásokat pedig írásban jelenteni.

A legfontosabb protokolláris elvi szabály, hogy külföldi szolgálati kiutazáskor, valamint külföldi vendég fogadásakor a kiküldött és a fogadó magatartása vagy öltözéke nem sértheti meg a külföldi partnerek szokásait és kultúráját, valamint méltónak kell lennie a BM OKF jó hírnevéhez. A kiutazás elrendelője engedélyezheti az egyenruha viselését, amelynek összhangban kell lennie a rendezvény formájával és jellegével. A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet protokollja az állami protokoll területén alkalmazott jegyekkel sok hasonlóságot mutat, ceremóniái pedig az adott nemzet rendvédelmi szerveinek előírásaihoz, hagyományaihoz kötődnek, így azok országonként eltérőek is lehetnek (például a rendfokozatok).

4.8.2. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek tagjainak alaki vonatkozásai

Alapvetően az általános diplomáciai protokoll szabályait kell érvényesíteni mind a fogadások megszervezésénél, mind a tárgyalások lebonyolításánál, mind pedig a viselkedési szabályok vonatkozásában. A rendezvényen viselhető ruházat és az ahhoz kapcsolódó viselkedés szabályainak módja főképpen annak hivatásos jellegében, az alakiasságban és a tiszteletadásban térhet el.

Az alakiség (alakiasság) a szabályozott tevékenység és megnyilvánulási formák összessége, amely a tűzoltók és különböző kötelékek egységes – az általános testtartásnál feszebb – megjelenésében, tevékenységében és fegyelmezett magatartásában jut kifejezésre. Annak minden helyzetben – a közízlésnek és a hivatásos szolgálat sajátosságainak megfelelően –

tükröznie kell a hivatásos katasztrófavédelmi szervek fegyelmét. A tiszteletadás, az alaki fegyelem az előjáró, a feljebbvaló és az alárendelt egymás iránti kölcsönös tiszteletének, megbecsülésének és udvariasságának megnyilvánulása. A köztisztviselők, a közalkalmazottak és a hivatásos állomány tagjai között a polgári életben elfogadott udvariassági és magatartási normákat kell betartani.

4.8.3. Kiutazások és fogadások rendje

A BM OKF nemzetközi rendezvényeivel összefüggő protokollfeladatokat az arra rendelt szervezeti egység végzi, amely a BM OKF szervezeti elemeinek, területi, valamint területi jogállású szerveinek nemzetközi kapcsolatait, a külföldi szolgálati kiutazásokat, a fogadásokat, a külföldi rendezvényeken történő részvételt, valamint a hazai rendezvényeket az éves – a költségeket is megjelenítő – kiutazási és fogadási tervbe foglalja. Ezen túlmenően intézi a külföldi szolgálati kiutazások megszervezését, ami magában foglalja a fogadó szerv értesítését, a regisztrációt, a szállásfoglalást, a menetjegyek lefoglalását, a szolgálati járművek országhatáron kívüli használatának engedélyeztetését, az utazási biztosítás megkötését, illetve – amennyiben szükséges – a vízumügyintézt.

A szolgálati gépjármű országhatáron kívüli igénybevételének engedélyezésére, a vonatkozó közjogi szabályozásra figyelemmel a főigazgató, illetve a területi jogállású szervek esetében az igazgató jogosult. Az előre kalkulált napidíj bruttó összegét az utazás előtt kell a kiküldött részére készpénzben átadni.

A nemzetközi közjog alanyai és ezek szervei, valamint a magyar költségvetési szerven kívül más szervezet, jogi személy, valamint természetes személy költségére külföldi szolgálati kiutazás és belföldi fogadás is csak külön főigazgatói jóváhagyás mellett engedélyezhető. Ez esetben – amennyiben relevanciával bír – figyelembe kell venni az adományok elfogadására vonatkozó szabályozás előírásait. Általános elv, hogy ajándék csak viszonzossági gyakorlat alapján adható. Az ajándékozás mértékét engedélyeztetni szükséges a körülmények figyelembevételével.

A BM OKF, a területi, valamint területi jogállású szervek állományának tagjai kizárólag fogadási engedély birtokában fogadhatnak külföldi hivatalos vendéget. Szolgálati céllal bármely rövid időre érkező külföldi személyek vagy küldöttségek fogadása is engedélyköteles. Ugyanez vonatkozik a hazánkba akkreditált külföldi diplomaták, diplomáciai és konzuli képviselők fogadására is. A külföldi tűzoltók turisztikai célú, rövid udvariassági látogatása is fogadásnak minősül, azzal a könnyítéssel, hogy elegendő egy főigazgató részére címzett jelentés megküldése.

4.8.4. Előzetes tárgyalási terv, jelentés (fogadási jelentés, úti jelentés)

Amennyiben az engedélyezett külföldi szolgálati kiutazás vagy a fogadás hivatalos tárgyalásra irányul, abban az esetben előzetes tárgyalási álláspontot tartalmazó tervet kell készíteni.

Külföldi szervezettel, személlyel bel- vagy külföldön folytatott hivatalos tárgyalásról, konferenciáról a hazaérkezést, illetve a hazai találkozót követően jelentést (fogadási jelentést, úti jelentést) kell készíteni.

A jelentést úgy kell elkészíteni, hogy annak tartalma alkalmas legyen az események rekonstruálására. A jelentésnek tartalmaznia kell a helyszínt, az időpontot, a résztvevők körét (név, beosztás, szervezet), a napirendi témákat, az átadott dokumentumokat, az érdemi hozzászólásokat, valamint a tárgyalás menetét, irányát. Fontos része a jelentésnek a megbeszélésből adódó feladatok leírata, továbbá a résztvevők javaslatainak ismertetése a kapcsolatok és az együttműködés továbbfejlesztésére. Tartalmaznia kell a következő találkozót

várható időpontját, a katasztrófavédelmi szempontból hasznos információkat, nem hivatalos szakmai értesítéseket, előrejelzéseket. A jelentés a kapott információk, ismeretek, tapasztalatok összegzésével és saját véleményével zárul.

4.8.5. A tartós külszolgálatot ellátó szakdiplomata feladatai

A katasztrófavédelem szakmai érdekeinek a képviselését a NATO polgári veszélyhelyzeti tervezési (NATO CEP) munkájában, valamint az EU polgári védelmi szerveiben a NATO melletti magyar Állandó Képviselőt keretében tartós külszolgálatban álló – a BM OKF állományába tartozó – szakdiplomata látja el. A szakdiplomata feladata a folyamatos kapcsolattartás, a katasztrófavédelemmel összefüggő feladatok figyelemmel kísérése, a hazai álláspontok érvényesítése, a tárgyalási álláspontok előkészítése, azok elemzése, előzetes értékelése. Figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat. A szakdiplomata a tevékenységéről havi összefoglaló jelentést készít.

4.9. Befejezés

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság széles szakmai alapokon nyugvó nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik, amely a tűzvédelmi, polgári védelmi és iparbiztonsági szakmai területek specifikus kapcsolatait rendezi a releváns nemzetközi platformok alá. A katasztrófavédelmi tevékenység a hivatásos katasztrófavédelmi szervezeten túl vertikálisan a kormányzati és minisztériális szerkezetben, horizontálisan pedig az arra rendelt kapcsolódó és bevonható szervezeteken keresztül nyilvánul meg, és emellett szoros nemzetközi együttműködést is igényel.

Annak ellenére, hogy a katasztrófavédelem nemzeti ügy, tehát elsődleges az adott nemzet egymásra épült szervezeti és tevékenységi rendszereinek figyelembe vétele, hazánk nemzetközi szervezeti tagságaiból adódóan hatékonyan kapcsolódik be e szervezetek munkájába és tölti be a tagságból adódó szerepét.

Fontos a külföldi szakmai partnerszervezetekkel való kapcsolattartás, feladatrendszerük, intézményi felépítésük, illetve az általuk alkalmazott eljárások, technikai eszközök ismerete, a jó gyakorlatok átadása és átvétele. A katasztrófavédelem nemzetközi tevékenységének kiemelten fontos eleme a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtással összefüggő rendszer működtetése, a végrehajtás hatékonyságának növelése. E feladatok végrehajtása feltételezi a hivatalos kapcsolattartást, a nemzetközi gyakorlatok és rendezvények megszervezésének módját – a szervezetre jellemző viselkedés megtartása mellett. A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet az elmúlt időszakban tevékenyen tudott részt vállalni a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás keretében a szakértői, tanácsadói, mentési, veszélyhelyzet-kezelési feladatok ellátásában, továbbá több alkalommal is részt vállalt természetbeni segélyszállítmány célba juttatásában. A magyar katasztrófavédelem színvonalas rendszere és működése lehetővé teszi a nemzetközi kötelezettségek maradéktalan teljesítését.

4.10. Felhasznált irodalom

- Ambrusz József (2014): *Rendvédelmi ismeretek*. NKE, Budapest.
- Becze Réka (2011): *Bevezető az EU katasztrófavédelmi rendszerébe* URL: http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/konferencia/12/civil_menteszervezetek_forum_becze_reka.pdf (Letöltés ideje: 2017. szeptember 01.)
- Endrődi István: *A magyar önkéntes polgári védelmi szervezetek szerepe hazánkban, az új katasztrófavédelmi törvény alapján*. URL: <http://www.vedelem.hu/letoltes/tanulmany/tan463.pdf> (Letöltés ideje: 2017. szeptember 05.)
- Görög Ibolya (2014): *Protokoll az életem*. Athenaeum Kiadó, Budapest.
- Jackovics Péter – Herbák Dóra (2017): *Magyarország Központi Mentőszervezete: a HUNOR*. Védelem Tudomány: katasztrófavédelmi online tudományos folyóirat, 2. évfolyam, 1. szám.
- Jackovics Péter (2012): *HUNOR és HUSZÁR mentőszervezetek megalakítása*. Védelem – Katasztrófa- Tűz- és Polgári Védelmi Szemle, 19. évfolyam, 2. szám. URL: http://real.mtak.hu/57665/1/Dok_HUNOR_2011.pdf
- Janos Bleszity – Lajos Katai-Urban – Zoltan Grosz: *Disaster Management in Higher Education in Hungary*. Administrativa un kriminala justicija – Latvijas Policijas Akademijs teoretiski praktisks zurnals 67. évfolyam, 2. szám.
- Kátai-Urbán Lajos – Vass Gyula (2014): *Kézikönyv a veszélyes üzemek biztonságsszervezésével kapcsolatos alapfeladatok teljesítéséhez*. Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest.
- Kátai-Urbán Lajos (2014): *Veszélyes üzemek felügyeletének fejlődése a kezdetektől napjainkig. II. rész 2006–2014*. Bolyai Szemle, XXIII. évfolyam, 3. szám.
- Kiss Béla – Muhoray Árpád (2014): *A hazai kutató-mentő szervezetek*. Hadtudomány 24. évfolyam, 1–2. szám.
- Nyitrai Mihály (2017): *Összehasonlító tanulmány az Európai Unió és az Egyesült Államok kritikus infrastruktúra védelem szabályozása és megvalósítása területein*. Hadtudományi Szemle, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest.
- Ország Imre (1998): *A nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás*. PVOP belső kiadvány, Budapest.
- Ország Imre (2000): *Az Európai Unió Polgári Védelmének Zsebkönyve*. Az Európai Községek Hivatalos Kiadványainak Irodája, Luxemburg.
- Sille István (2010): *Illem, etikett, protokoll*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

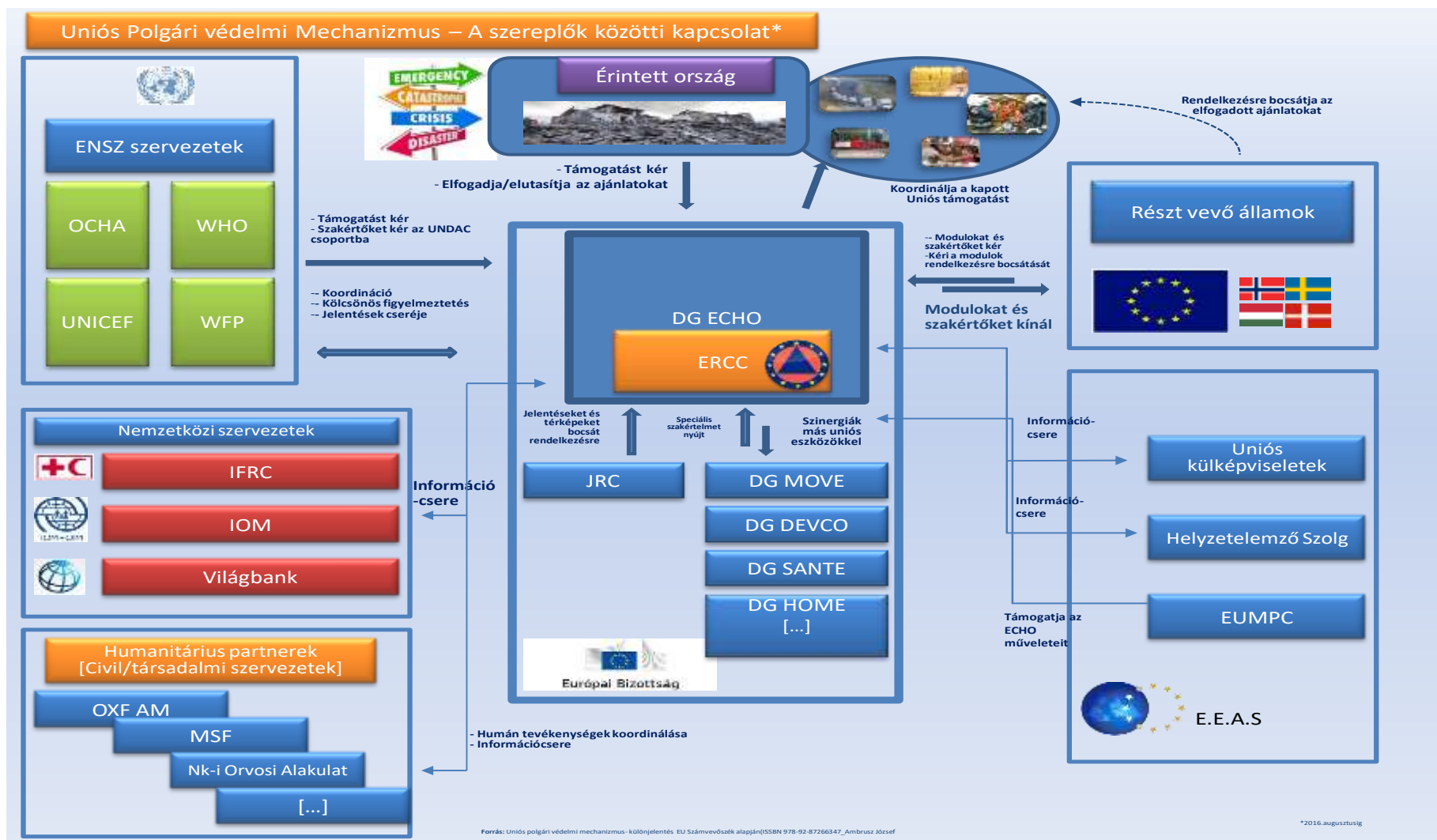
Jogszabályok, szerződések:

- 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
- 234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
- 6/2013. (X. 31.) BM OKF főigazgatói utasítás a Nemzeti Minősítési Rendszer alapkövetelményeiről.
- 58/2014. számú BM OKF főigazgatói intézkedés a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság szabályzata a nemzetközi kapcsolattartás, munkavégzés, valamint a katasztrófa segítségnyújtás és segítségkérés rendjéről
- INSARAG Irányelvek és Módszertan URL: http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/polgarivedelem/insarag_iranyelvek-modszertan_201103_hu.pdf pp. 1–210. (Letöltés ideje: 2017. szeptember 01.)
- Lisszaboni szerződés URL: (<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:HU:HTML>) (Letöltés ideje: 2017. szeptember 2.)

Internetes források:

- www.katasztrofavedelem.hu
- www.ec.europa.eu
- <http://www.nato.int>
- www.europa-eu-un.org
- <https://erncip-project.jrc.ec.europa.eu/>
- <http://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/hungarian/art5.html>
- https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies_hu
- <https://ec.europa.eu/jrc/en/network-bureau/european-reference-network-critical-infrastructure-protection-erncip>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133260>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>

1. számú melléklet

3. számú ábra: Uniói polgári védelmi mechanizmus- A szereplők közötti kapcsolat [Forrás: Uniói polgári védelmi mechanizmus- különjelentés EU Számvevőszék alapján (ISSN 978-92-87266347) Készítette: Ambrusz József]

A Nemzeti Közszołgálati Egyetem kiadványa.

Kiadó: Nemzeti Közszołgálati Egyetem; Államtudományi és Közigazgatási Kar
www.uni-nke.hu

Felelős Kiadó: Prof. Dr. Kis Norbert dékán

Címe: 1083 Budapest, Üllői út 82.

Kiadói szerkesztő: Kiss Eszter

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „**A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-program és oktatás technológiai fejlesztése**” című projekt keretében készült el és jelent meg.

A kiadvány
a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001
„A közszolgáltatás komplex kompetencia,
életpálya-program és oktatás technológiai
fejlesztése” című projekt keretében készült
el és jelent meg.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE